

Menge' KERADYA et menge' Bibilinan i Jesus Kepurisan et itueng Surat neng Keradya

Itueng buuk et menge' Keradya et menge' Bibilinan i Jesus na megpelahun et Menungang Abar sigun ki Lukas. Penegnaang geayen ibatang na ba' enukwan pinelatap et menge' nekeuna neng mengengandel i Jesus itueng Menungang Abar petudyu kenye "dut lungsud et Jerusalem, sengkelingkepa't probinsiya et Judea beke' Samaria, beke' sekdan dut ketimpusa't dunya'." (Bersikulo 1:8).

Itue ketuturanan et pegpengandel ki Empung Jesus Kristo na negpetagna' eset bangsa't Judio na negpelahun apang megmendyaring sembatung pengengandel eset sengkelingkepa't kedunyaan. Gaay tentuen et nenurat na menge' mengengandel i Jesus Kristo diki lang megpengeriwara' na megpangkateng memumulitika na negpeparu megbinasa' eset Bangsa' Romano. Na angkansa, itueng pegpepengandel na ketumanan etawa pegmendyari neng egama't taw't Judio.

Itueng buuk pasal et neinabu dut lebi neng 40 teun, tihad AD 30 seked 70 AD, mekabit 2,000 teun tagna' ti'.

Merga' dut buuk et Keradya ating keradya et Nakem et Empu' na dumateng na maya

keseg et kepengdyarian eset menge' mengengandel dut Jerusalem nekeunang eldew et Pentekostes. Itueng Nakem et Empu' pelahyun na megsesyek beke' negpepebasag eset ketingtindungan et menge' mengengandel beke' eset menge' pegibuteng itue dut ginsa't mekeinabu neng mekesugid atue.

Ketulduan et itueng Surat

Pegpepepanyap eset menge' pepenewan neng pegpeabar 1:1-26

Emuring ketehagan beke' netange' i Jesus 1:1-14

Kesublian i Judas 1:15-26

Pegpeabar dut lungsud et Jerusalem 2:1—8:3

Pegpeabar eset probinsiya et Judea beke' Samaria 8:4—12:25

Pegpeabar dut keyuntuka't dunya' pebiya' kesukuan i Pablo 13:1—28:31

Unang Pepenewan neng Pegpeabar i Pablo 13:1—14:28

Tingtimung dut Lungsud et Jerusalem 15:1-35

Ikeruwang Pepenewan neng Pegpeabar i Pablo 15:36—18:22

Iketlung Pepenewan neng Pegpeabar i Pablo 18:23—21:16

Sembangat Pirisu dut Roma si Pablo 21:17—28:31

¹ Pegmerganen neng Teopilo:

Tinuturan ku eset daken neng unang buuk binuwat beke' pegtuldu' i Jesus sengketegnaan,

² seked dut eldew na Ya in ipinedibuwat ne dut

langit. Mura si Jesus siminurung duntin, binilinan* ye pebiya't Nakem et Empu' itueng menge' bibilinan na pinili' Ye. ³ Ganang epat neng pulung eldew neketalib et kenyeng kemeteyan indyari pegkebiyag peuli', ya in nepebiri' kedye et mekansang neng timpu, apang pesebenaran dye na ya in biyag. Dye in nemekebiri' kenye, beke' nekipegtuturan ye kedye pasal et pengmili-ka't Empu'.

⁴ Indyari sasat Ya in kebe'baya' dye mengaan pinemilinan kedye nega, kwan, "Dyangana' kew mena mugad dut lungsud et Jerusalem. Tegeya' myu duntin tinange' et Ama' ku neng pegsugiren ku dimyu in. ⁵ Sabab negbewtismu pesi si Juan et danum, segwa' diki ne mekwit indyari bewtismuan kew nega et Nakem et Empu'."

Pegsurung i Jesus dut Langit

⁶ Angkansa ganang negtingtimung ne si Jesus beke' kenyeng menge' bibilinan, nemeng-ingkut dye kenye, kwan, "Begerar, ikew ne be taku' menggey peuli' et tiban neng timpu ating patut na pengmilik dut menge' taw't Israel?" ⁷ Siminambag ya, "Binetang et Ama' et menge' timpu beke' eldew atin et kenyeng diring kepengyedian, indyari diki ne keilangan mesewran myu nega ba' ingyan taku' atin. ⁸ Segwa' begeyan kew et kepengyedian pegkeineug dimyu et Nakem et Empu', indyari kemyu tu' megmendyaring menge' saksi' ku

---

* **1:2** 1:2 Bibilinan - ingin bersen "Mengengabar" et Menungang Abar et Empu' dut menge' taw't sengkedayaan, beke' pepengenanaran i Jesus Kristo.

dut lungsud et Jerusalem, dut sengketingkepa't probinsiya et Judea beke' Samaria, beke' dut ketimpusa't dunya'." ⁹ Pegkesugid et itue, ya in periribuwat ne dut langit sasat megesiyek dye dut kenye, indyari nelimbenan ne ya et kunem.

¹⁰ Sasat memegtetengteng dye nega dut langit, timinyeg megtuy na eset abi' dye in duwang kelekian megbebadyu' et meputi'. ¹¹ Kwan dye, "Menge' taw't Galilea, manu taku' atu' kew na megtitingara' dut langit? Periribuwat na si Jesus dut langit, atin megpeuli' samat nebiri' myu neng ya in neng periribuwat."

Kesublian ki Judas

¹² Negpeuli' menge' bibilinan i Jesus dut lungsud et Jerusalem, mawa' dut Bukid et menge' Puun et Olibo, na lengku menge' sembatu kilometro rayu' et panew dye sabab atin lang rayu' na pegtutugut mepenewan dye ba' Eldew et Kepeternan. ¹³ Pegdateng dye eset kedyeng pegeeldengan eset lungsud in, neglahyun dye dut dibuwat sisingled. Itue menge' ingaran et menge' bibilinan negtimung duun: de Pedro, Juan, Jakob, Andres, Pelipe, Tomas, Bartolome, Mateo, beke' Jakob neng yegang i Alpeo, si Simon neng memimisara, beke' si Judas neng yegang i Jakob. ¹⁴ Daran dye pemegbe'baya' megpenelang meglelamud menge' kelilibunan, beke' si Maria neng indu' i Jesus, sampay menge' ketipusdan i Jesus.

¹⁵ Mekelabay menge' senung eldew, negtingtimung usa-usa menge' senggatus duwangpu-lung mengengandel. Indyari, timinyeg si Pedro

eset elepan dye apang megpebunayag. ¹⁶ Kwan ye, “Menge' ketipusdan, keilangang metuman itueng pegbersen atue't Kesuratan neng pegsugiren et Nakem et Empu' pebiya' et beres i Surutan Dabid tagna' pasal ki Judas neng nenguna eset menge' nengalew ki Jesus. ¹⁷ Sene ti', kebaya' ya eset damen beke' kesembatu eset pegsuku' key et pegpebunayag.”

¹⁸ Itueng kebeyaran eset kenyeng pegakal, inelen i Judas et sembatung sukud neng lugta'. Atu' ne ya nengurug, negba' et suwi', limimput kenyeng beteng beke' liminiwan kenyeng bituka.

¹⁹ Nesewran itue et ginsan neng megeeldeng eset lungsud et Jerusalem, angkansa pesi pengeranan uma na itue Akeldama eset kedyeng bebresan. Ingin bersen atin, Uma et Dugu'.

²⁰ Sinugid i Pedro, “Tiban, nekesurat dut Menge' Kanta,
'Lahyunan lelegdangan ye ne pereyunan. Indyari dyangan ne legdangan et misan sinu nega.'

Nekesurat gasi,

'Keredyanen ne't iba in itueng kenyeng bubuwaten.'[†]

²¹⁻²² “Angkansa subali' kay memili' et sembatung meiba-iba kay bilang saksi' dut pegkebiyag peuli' i Jesus. Keilangan itue sembatung menge' mekebe'baya' damen et ginsang timpu na mekepemyagan eset damen si Empung Jesus, tegnanan neng bewtismuan ya i Juan seked na iperibuwat dut langit.” ²³ Nemili' dye et duwang lelaki, si Matias beke' si Jose

[†] **1:20** 1:20 Kanta 69:25; 109:8.

na pegngerana't Barsabas beke' pegtingkagan gasi't Justo. ²⁴ Indyari dye in negpenalang, kwan, "Begerar, sewd myu na ba' enu dut seled pusu' et ginsang taaw, ipekilelana' damen na ba' embe eset itueng duwa tu' neng pinili' mu, ²⁵ apang megmendyaring bibilinan na metuman et keradya neng tinelikuran i Judas, ganang ya in siminurung dut lungsud na merapat eset kenye." ²⁶ Nemegetgebutan dye ne, indyari si Matias mesukud. Ya key in nedugang dut sempulu' isa neng bibilinan i Jesus.

2

Pegdateng et Nakem et Empu'

¹ Ganang diminateng ne Eldew ne't Pentekostes*, mengtingtimung ginsan neng mengengandel dut rungrupangan ti'. ² Indyari megtoy nekingeg sembatung degurgur mewana't langit meblan ne't eriweswes et mebasag neng deres, siminled dut benwang pegrungrupungan dye ti' beke' ginsang seled et benwa nekingeg atin. ³ Maya nebiri' dye sama't menge' dilep et apuy neng samat dila' ba' birinen. Liminatap menge' itue beke' nineug dut tegsembatu-sembatu et kedye. ⁴ Pinenredan dye ginsan et Nakem et Empu'. Angkansa, nemenagna' dye nemekebres

---

* **2:1** 2:1 Eldew et Pentekostes - dut bebresan et Griego, atin "ikelimangpulung eldew" pegketbes Kenkaan et Neketalib. Pentekostes atin eldew et pista et menge' taw't Judio dut Kenkaan et Pengeyg neng Tirigu. Betsaen Exodo 23:16; 34:22; Lebitiko 23:15-21; Deuteronomio 16:9-12.

et leing-leing bebresan et menge' menunumpang neng sigun et pinebres kedye et Empung Nakem.

⁵ Ating timpu, mekansang Judio neng mesin-unuren et pegandel dye et Empu' nemenum-baley gasi dut Jerusalem teyeg dut lein-leing lungsud dye. ⁶ Ganang nekingeg dye ating beres samat singgurung et mebasag neng deres nemengabi' kineldaman et taaw. Nemeglilu' dye banar sabab nekingeg et ginsan neng taaw menge' pegsusugiren et menge' bibilinan dut kekenyeng bebresan. ⁷ Kaya dye neretian itue sabab et peglilu' dye. Sinugid dye, kwan, "Diki be menge' taw't Galilea ginsan neng lelaki neng megbebres? ⁸ Enu kwan taku' itue? Mekekingeg tyu pegbersen dye et diri tyung bebresan. ⁹ Kityu tu' menge' taw't Partia, menge' taw't Media, menge' taw't Elam, na megeldeng eset probinsiya et Mesopotamia, dut Judea beke' eset Kapadusia, eset Ponto beke' dut probinsiya et Asia. ¹⁰ Iba tyu atue menge' taw't Prigia, menge' taw't Pampilia, menge' taw't Egipto, sampay dut menge' sakup et Libya mekabi' dut Sirene. Maya gasi kityu na menge' Judio banar beke' menge' taaw leing Judio neng nengandel et tuldu' tyu. Maya gasi sebarang menge' menunumpang na teyeg dut Roma. ¹¹ Maya taaw gasi neng teyeg dut pulew et Kreta beke' teyeg et bangsa et Arabia. Enu kwan nekingeg tyu ginsan na megbebres dye et lein-leing bebresan tyu pasal et menge' kelilu'lilung keradya et Empu'." ¹² Sabab et peglilu' dye neminan dye et pikir. Nemengingkut-ingkut dye, kwan, "Enu

taku' retian et itue?" ¹³ Segwa' sebarang iba in, pinesunguan dye ne neres, kwan, "Menge' langu lang atin!"

Peabar i Pedro Kedye

¹⁴ Segwa' timiniyeg si Pedro beke' sempulu' isang bibilinan, beke' negberes et mebasag, kwan, "Menge' bi'bila' ku neng taw't Judio, beke' ginsan kew neng menge' megeeldeng et lungsud et Jerusalem, kingga' myu et menunga dakeng bersen apang mesewran myu. ¹⁵ Kaya melangu itueng menge' taaw, na samat peg-pikiran myu, sabab atin pe' lisag siyam et meriklem. ¹⁶ Erapun, atin pe' netuman ne tiban itueng pegsugiren i Joel na tarus tagna', kwan:

¹⁷ 'Kwan et Empu', Meinabu eset menge' emuring eldew buwatan ku itue.

Begeyan ku et Dakeng Nakem apang sumled dut ginsan neng taaw.

Indyari megpebunayag dimyung menge' yegang, libun lelaki, bebresen Ku;

beke' mekebiri' et menge' terebinbinen teyeg daken dimyung menge' kesuburan,

indyari maya meteginep teyeg Daken dimyung kelelekian neng umuran.

¹⁸ Dut menge' eldew na atin peseleran Ku gasi et Nakem Ku eset Dakeng menge' tetehagen neng kelelekian beke' kelilibunan, indyari megpebunayag dye bebresen Ku.

¹⁹ Megpepebiri' ku et menge' keli'lilu' dut dibuwat langit, beke' menge' tenda' atu't lugta' samat kwantin: dugu', apuy, beke' mekapal neng tabuk.

20 Lumingeb eldew, indyari rumegang samat dugu' bulan mura dumateng Eldew et Empu', ating metaas beke' bantug na' eldew.

21 Indyari sebarang taaw neng tumeew Daken apang meingesian Ku, atin menge' taaw mebawi' et pegukum Ku.' "

22 Pelahyun binres i Pedro, kwan ye, "Menge' taw't Israelita, kinggen myu itue. Itueng si Jesus neng taw't Nasaret, Ya in tinahag et Empu'. Peg-pesebenaran itue et menge' kelilu'lilung kebesagan beke' menge' keknad-eknad, beke' menge' tenda' na binuwat et Empu' pebiya' Ye. Sewd myu itue sabab ginsan in neinabu ne dimyu.

23 Segwa' itueng si Jesus na isinabar eset dimyu kuyun dut gaay beke' pegsewd lagi et Empu' dut sengketegnanan nega, atin ipineransang myu dut krus[†] et kayu beke' ipinepatey eset menge' mekeselaan.

24 Segwa' ya in binyag peuli' et Empu', beke' pinelayam eset kepengyedian et kemeteyan. Sabab kepeteyan diki mekedyari tumerna eset kenye.

25 Samat sinugid i Surutan Dabid tagna' pasal ki Jesus, kwan,

'Nebiri' ku na daran eset abi' ku Empu', Ya in iba ku angkansa diki ku meparu.

26 Sabab itu' nenep dakeng pusu', beke' melami na negkanta daken neng dila' dimu, pegketbes petetaren bilug ku sabab maya pegarap.

[†] 2:23 2:23b krus - mepedpa' beke' pegransang taaw dut duwang usuk et kayu neng pegbiklanan na "krus", seked patey dye. Betsaen Mateo 27:35; Markus 15:24; Lukas 23:33; Juan 19:18.

27 Sabab diki Mu Empu' mepesaran kurudua ku tu' dut dunya't menge' patey, beke' diki Mu itugut na muruk dut lebeng ating Pasek Metignang Memegsuku' Mu.

28 Tinuldu' mu eset daken menge' dalan surung dut biyag, sabab et Ikew iba ku, aku tu' apew-apew et keenepan.' †

29 Pelahyun binres i Pedro, kwan ye, "Menge' sebaya' ku, mesugid ku eset dimyu neng tantu na keggungurangan tyu neng si Surutan Dabid natey pegketbes linebeng, atue nega't kityu kenyeng lebeng seked tiban. 30 Segwa' sabab tarus gasi si Dabid, nesewran ye tinange' et Empu' kenye na megmendyaring surutan samat kenye in sembatung kenyeng menge' keupuan. § 31 Na nebiri' yeng lagi' beke' nenarus i Surutan Dabid tagna' pasal et keredyanen et Empu', na ipebiyag ye peuli' ating Mesias* neng si Kristo, sabab bineres ye, 'Na kaya pinasaran ya in eset Narka', atin dunya' et menge' patey, beke' kaya tinugut na muruk kenyeng bilug dut lebeng.'

32 "Si Jesus in ating Mesias, sabab ya in binyag peuli' et Empu'. Indyari kaming ginsan saksi' et kenyeng pegbiyag peuli'. 33 Ganang iperibuwat ya eset kewanan et Empu', tinerima ye eset

---

† 2:28 2:25-28 Kanta 16:8-11. § 2:30 2:30 Kanta 132:11; 2 Samuel 7:12-13. * 2:31 2:31 Mesias - bebresan et Hebreo, ingin bersen "Atin Pinili' et Empu' Banar pemegbeg atue't sengkedunyaan kaya seskeran". Nesalin et "Mesias" dut bebresan et Griego, "Kristo".

kenyeng Ama' tinange' et Nakem et Empu',
pegketbes binggey ye eset damen itueng Nakem
et Empu', samat nebiri' beke' nekingeg myu
tiban na ating begey ye mepebunayag eset kityu.

³⁴ Kaya diminibuwat dut langit si Surutan Dabid,
erapun ya key negsugid,

'Negberes Begerar Empu' dut dakeng Empu',
marung ke eset dakeng tanpa' kewanan,

³⁵ seked na tantung mepesuku' ku dimyu itueng
menge' kebanta mu.†

³⁶ "Angkansa subali' myu mesewran, ginsang
taw't Israel, na itueng si Jesus ne rinansang myu
dut krus, Ya ne tu' binwat et Empu' na Begerar
na Mesias, ingin bersen, si Kristo!"

³⁷ Nesusa banar kedyeng pikiran ganang
mekingeg itue, indyari iningkut dye si Pedro
beke' ibang menge' bibilinan, kwan dye, "Menge'
ketipusdan, enu ne dameng buwaten?"

³⁸ Siminambag si Pedro, kwan, "Pegsusunan
myu ginsan beke' telikuran itueng dimyung
menge' keselaan, indyari megpebewtismu kew
samat mengengandel i Jesus Kristo apang kemyu
tu' empunen. Pegketbes tumerima myu begey et
Empu', ating Nakem et Empu'. ³⁹ Sabab itueng
tange' et Empu' tudyu eset dimyu beke' eset
dimyung menge' yegang, beke' dut ginsan neng
mere'rayu', dut kede agitan et Begerar na' Empu'
tyu."

⁴⁰ Mekansang nega tinuturan i Pedro apang pe-
sebenaran itueng kenyeng sinugid, indyari neg-
pesewd ya eset kedye, "Pereyuni' myu itueng bel-

---

† 2:35 2:35 Kanta 110:1.

ingkeg neng taaw tiban apang kemyu in mebawi' et Empu'." ⁴¹ Angkansa sebarang nengandel eset kenyeng sinugid in negpebewtismu. Ating eldew telung ribung ketawan ne nekedugang kedye neng menge' mengengandel. ⁴² Indyari negpelembus dye eenaran et penenuldu' et menge' bibilinan in, beke' nemegbe'baya' dye samat memegtitipused dut pegpukputek et bengbang bilang keredeman et kemeteyan i Jesus sampay dut pegpenelang.

Kebiyagan et menge' Mengengandel i Jesus

⁴³ Sabab dut mekansang neng keli'lilu' beke' tenda' nebuwat pebiya' eset menge' bibilinan, negmilik eset ginsan meglelamud nunga beke' takut. ⁴⁴ Indyari negbe'baya' ginsan neng mengengandel beke' pinegbulun dut ginsan kedyeng pengarta. ⁴⁵ Pinegelen dye itueng lugta' beke' pengarta' dye, indyari pinegelnan pegbenbeginen dut ginsan kuyun eset pengengeilangan et kede sembatu. ⁴⁶ Eldew-peldew dye in pemegtingtimung dut pengempuan na' benwa neng Templo. Pemegbisbitas et bengbang dut kedyeng benwa, beke' pemegsesaru na mesegya seled pusu'. ⁴⁷ Pemegbebantug dye dut Empu' beke' pegesipan dye et ginsang taaw. Kede eldew pegdugangan et Empu' dut kedyeng ketimungan sebarang menge' mebawi' et menge' keselaan dye.

3

Pinegulinan Pangkul

¹ Kasa in dut menge' lisag telu et mapun, siminurung dut Pengempuan na' Benwa neng Templo de Pedro beke' si Juan sabab timpu itie et megpenelang. ² Eset mekabi' lelungewang neng pegngeranan et Meayad, maya sembatung lelaki na' pangkul ne lagi sengkeganak. Ya in pegbibiten esentin eldew-peldew apang meneew et pirak dut menge' megseled dut Benwa Pengempuan na' Templo. ³ Ganang mebiri' ye de Pedro beke' si Juan sumled ne dut Pengempuan na' Benwa, ya in neneew et siin. ⁴ Tinengtangan ya et duwa in, indyari sinugiran ya i Pedro, kwan, "Sumiyek ke damen!" ⁵ Siminyek ne ya in kedye, pemikir ye begeyan ne ya et siin in. ⁶ Segwa' sinugid i Pedro kenye, kwan, "Kaya pirak ku etawa bulawan, temed erapun maya ibgey ku dimu. Dut kepengdyarian i Jesus Kristong taw't Nasaret, kepanew ke." ⁷ Kineptan ye eset kewanan keremut itueng pangkul mura timinyeg. Pegketbes nasag sekali' menge' tiked bubuku' et lelaki. ⁸ Limineksut ya in beke' timinagna' nanew. Peleksut-leksut ya megseled dut Pengempuan na' Benwa megbebaya' dye, beke' mesegyang megbebantug dut Empu'. ⁹ Nebiri' et ginsan na ya in megpewpanew beke' megbebantug dut Empu'. ¹⁰ Neglilu' dye banar sabab et neinabu kenye ganang nekilala dye naya' ya neng miskin sene ti' megearung beke' meneew et siin dut Meayad neng Lelengewan et Pengempuan na Benwa.

Penuldu' i Pedro dut Pengempuan na' Benwa

11 Sasat megekpet ya kire Pedro beke' ki Juan eset bagi' na Templo neng sarimbar pegnerana't Portiko i Solomon, memegderarak na memegkekabi' eset kedye menge' taaw na nemeglilu' eset neinabu. 12 Pegkebiri' i Pedro eset menge' taaw, pinegberes ye kedye, kwan, "Menge' taw't Israelita, manu angka taku' neglilu' kew eset neinabung itue? Manu taku' angka pegsiyekan myu kami et kwantin? Kéblan myu taku' pinepanew kay ya pebiya't dameng diring kepengyedian etawa lengku sabab et dameng pasek ketignaan? 13 Diki, erapun itueng Empu' et kityung keupu'upuan, de Abraham, Isaak beke' i Jakob, Ya in nenggey et pinekemetaas et kebentugan eset Kenyeng Dedeakan neng si Jesus pebiya' itueng negulian. Segwa' Ya in binggey myu dut kepengyedian apang imeteyen beke' pineilu eset teyumanan i Gobernador Pilato, na inukuman ye na ipelayam ne Ya in. 14 Ya in pasek metigna' beke' mebentel, segwa' negmendi' kew nega Kenye, beke' misan ga atin, tineew myu nega sembatung taaw na memematey atin key ipelayam. 15 Pinatemy myu pegmewanan et biyag, segwa' Ya in biniyag peuli' et Empu', indyari saksi' kay et itueng neinabu. 16 Itueng kepengyedian i Jesus sampay pegandel kenye nepekseg eset lelaking itue na kebiri' beke' kilala myu. Neinabu itue sabab et pegpengandel kay ki Jesus. Itueng pegpengandel ki Jesus na tantung nekepegulin ginsan eset kenye samat dimyung ginsan mekebiri' in.

17 "Indyari tiban menge' ketipusdan, sewd ku na dut pegimatey ki Jesus kaya nesewran myu

dimyung pegbuwaten, megsepantun kwantin gasi dimyung menge' pegibuten. ¹⁸ Segwa' eset binwat myu netuman ne itueng nekwit neng pegpepebunayag et Empu' eset pebiya't menge' tarus Ye tagna', kwan, na si Kristo* neng Mememawi' keilangan metiksa' sampay imeteyen. ¹⁹ Angkansa megsusun kew ne beke' peuli' mengandel dut Empu' apang ugaren ye dimyung menge' keselaan. Indyari begeyan kew et Empu' menge' timpu et kepeternan teyeg et elepan et Begerar. ²⁰ Indyari tehagen gasi et Empu' si Jesus, itueng Mesias na binwat ye tudyu eset dimyu. ²¹ Ya in subali' tumerna mena dut lelegdangan et Empu' seked dumateng timpu et pegbebagu et ginsan neng ginis, kuyun eset pinebunayag et Empu' pebiya' et menge' metigna' neng tarus ye mewanan nega sene ti'. ²² Supama, sinugid i Moises, 'Memili' Begerar neng Empu' et sembatung kedugu' myu beke' buwateng tarus samat daken. Kinggen myu ginsan neng bersen ye dimyu. ²³ Indyari ginsan neng diki kumingeg eset tarus na atin ipeseriri dut menge' taaw et Empu' pegketbes binesanan.' "

²⁴ Sinugid nega i Pedro, kwan, "Asal negpebunayag gasi pasal eset menge' eldew na itue na ating menge' tarus, tinegnanan ki Samuel beke' ginsang sumunud eset kenye. ²⁵ Menge' tinange' et Empu' pebiya' et menge' tarus Ye tudyu eset dimyu eset pinegsulitan binuwat et Empu' beke' dimyung keupu'upuan. Sabab binres Empu' ki

---

* **3:18** 3:18 Kristo ingin bersen Mememawi' etawa Mesias.

Abraham, kwan,
 'Ipenunga ku ginsan neng taaw eset dunya'
 pebiya' et dimyung tungtung-inupu'.[†]

²⁶ "Angkansa pinebiyag peuli' et Empu' itueng
 Kenyeng Dedeakan neng Mesias, indyari Ya
 in tinahag eset dimyung menge' taw't Judio
 una-una et ginsan apang ipenunga kew beke'
 tebangan tumelikud eset dimyung meraat neng
 pengebiyagan."

4

*Inalew et menge' Pegibuten neng Judio de
 Pedro beke' si Juan*

¹ Ganang megebres nega de Pedro beke' si
 Juan dut menge' taaw, pegdateng menge' pari'
 sampay kapitan et menge' mengdidyaga eset
 Pengempuan na' Benwa beke' menge' Saduseo.

² Megiiseg dye ne banar eset duwang bibilinan
 in sabab pegpebunayag dye eset menge' taaw na
 si Jesus tu' negbiyag peuli', na itue kebenaran
 megbiyag peuli' menge' patey. ³ Angkansa

inalew dye duwa in, segwa' kinulung mena't
 pipirisuan seked kinedikleman, sabab atin neng
 masa gebi pe'. ⁴ Segwa' megsepantun kwantin,
 mekansang nekekingeg et kedyeng penuldu' eset
 megpengandel ki Jesus, indyari nekeapet limang
 ribu itungan et menge' kelelekian na megpen-
 gandel.

⁵ Kinedikleman nemegtimung dut lungsud et
 Jerusalem menge' pegibuten et menge' Judio, iba
 dye menge' megurang et bangsa beke' menge'

[†] 3:25 3:25 Tagna' 22:18.

menunuldu' et Keseraan binggey ki Moises.
⁶ Kebaya' dye de Anas na pinekepegibuten et pari', sampay de Kaipas, de Juan, de Alejandro beke' ginsang keusbaan neng metaas na pari'.
⁷ Pineelep dye si Pedro beke' si Juan beke' iningkut, kwan, "Dut enung kepengyedian etawa sinu negey dimyu et kepegbe'baya' pegbuwatan neng keulinen itue?"
⁸ Siminambag si Pedro na lulus et Nakem et Empu', kwan ye, "Menge' pegibuten beke' menge' megurang et menge' taw,
⁹ na ba' pegingkuten mu kami tiban pasal eset kenunganan kay eset pangkul na itue beke' ba' enukwan ya negulinan,
¹⁰ sewra' myu ginsan beke' ginsang taw't Israel na itueng taaw megetiyeg eset dimyung teyumanan na tantung negulinan ne sabab dut kepengyedian i Jesus Kristong taw't Nasaret. Ya in dimyung pineransang dut krus, segwa' binyag ya peuli' et Empu'.
¹¹ Si Jesus ne tu' pesalan et sinurat et Empu' dut Kesuratan tagna' ti', kwan,
 'Itueng batu na minendinan myu na tegepetiyeg et benwa,

na ya ne negmendyaring batung penued.'*

¹² "Sabab eset sirung et langit atue't dunya', maya sembatu lang na binggey et Empu' eset mekebawi' et taaw, na ngaran Ye si Jesus Kristo."

¹³ Neglilu' menge' pegibuten et taw't Kekunsialan neng Sanedrin eset keureman pinebiri' de Pedro beke' i Juan. Lebi ne ganang mesewran dye na menge' bibilinan itue taaw lang, masi

---

* **4:11** 4:11 Kanta 118:22.

kaya nega pinegiskulan, nesewran dye ne at-
ing kesewran beke' ketuwakalan i Pedro beke'
i Juan sabab na neiba-iba dye i Jesus sasat
biyag Ya nega in. ¹⁴ Indyari ganang mebiri'
dye itueng taaw neng pinegulinan na megetiyeg
eset abi' dye, kaya nemekebres atu eset kedye
in. ¹⁵ Angkansa pineliwan mena eset pineg-
timbangan et Kekunsialan neng Sanedrin menge'
bibilinan sampay taaw neng pinegulinan, mura
nemegsudsugid menge' pegibuten, kwan, ¹⁶ "Enu
buwatan tyu eset menge' taaw tu?" ingkut
dye. "Sabab sewd ne't ginsang taw't lungsud et
Jerusalem beke' diki tyu mepeilu na sembatung
keli'lilu' neinabu pebiya't kedye tu'. ¹⁷ Apang
diki ne itue mepelatun-latun, dyenganen tyu ne
dye na endey dye isudsugid dut misan sinu pasal
eset ingarang i Jesus."

¹⁸ Angkansa pinetingkag dye peuli' de Pedro,
beke' sinugiran na dyangan ne megbesberes
etawa menuldu' nega pasal et ingaran i Jesus.
¹⁹ Segwa' siminambag de Pedro beke' si Juan,
kwan, "Kemyu ne mengukum ba' embe meben-
tel dut penyek et Empu', na menelinga eset
dimyu etawa sumunud ki Empu'. ²⁰ Sabab diki
mekedyari kay na diki menabar neng dameng
nebiri' beke' nekingeg."

²¹ Indyari lebi ne ating binresan dye, mura
dye pinepanew. Kaya mebirinan dye et kebel-
ingkegan apang medusaan itueng duwa, sabab
megbebantug et Empu' ginsan menge' taaw
sabab et kelilu'lilung tenda' na neinabu. ²² Sabab
itueng lelaking pinegulinan dye lebi ne epat neng

pulu' teun ne umur ye.

Penelang Apang Maya Kebesagan

²³ Ganang nepelayam ne de Pedro beke' si Juan, siminurung dye ne dut menge' kesebayaan dye neng mengengandel, indyari sinugid dye ne itueng bineres et menge' pegibute't pari' beke' menge' megurang et bangsa. ²⁴ Ganang mekingeg itue, negbe'baya' dye negpenalang dut Empu'. Sinugiran dye, "Pineketaas neng Begerar, ginuna mu et langit beke' lugta', sampay dagat beke' ginsang ginisan esentin. ²⁵ Kemyu negberes pebiya' eset Pasek Metigna' neng Nakem Mu ganang negsugid dameng keupu'upuang si Surutan Dabid na dimyung dereakan, kwan, 'Manu taku' kelang iseg et menge' lein Judio sagka' Empu'?

Manu taku' megbahum menge' taaw neng kaya keplusan?

²⁶ Nekepanyap mengatu menge' surutan eset dunya', indyari negtingtimung menge' pegibuten atu eset Begerar Empu' beke' ating Pinili' Ye neng memegbeg et ginsan.

Ya ne si Kristo.'†

²⁷ "Na banar neinbu ating Kesuratan sabab negmegtimung dut lungsud ne itue de Surutan Herodes beke' de Gobernador Ponsio Pilato, kebaya' menge' lein Judio beke' ginsang taw't Israel, apang megbahum atu eset dimyung pasek metigna' neng dedeakan na si Jesus, Ya in pineyran mu et lana apang memegbeg.

---

† **4:26** 4:25-26 Kristo etawa Mesias. Kanta 2:1-2.

²⁸ Tinuman dye ginsan neng ginisan neng merapat buwaten neng binetang mu sene nega ti' pasal et kebegbesagan mu. ²⁹ Indyari tiban Begerar, kinggen Mu ba' enu menge' pegsesenggupan dye kami. Tebangan Mu dimung mengengeradya na mekepengabar et mepangger eset dimung beres. ³⁰ Iktanga' dimung lengen et kebesagan apang mekepegulin kay et menge' sakit beke' mekebuwat kay et menge' kelili'lilung tenda' sampay menge' ibang keli'lilu' pebiya' dimung pasek metigna' neng dedeakan na si Jesus."

³¹ Pegketbes dye megpenelang, yiminegyeg et pegtingtimungan dye. Ginsan dye in sinleran ne et Nakem et Empu' beke' mepangger na mengabar et bebresen i Empu'.

Pingtengtebangan et Mengengandel

³² Negsembatu seled pusu' beke' seled pikiran et ginsang mengengandel, indyari kaya dye pegpikiren et misan sinu na diri ye lang pengarta' ye, imbes atin kedyeng ginsan. ³³ Pelahyun pegpesebanar et kelang kepengyedian menge' bibilinan eset pegbiyag peuli' et Begerar Jesus. Indyari pegbegey banar et Empu' kenyeng redyiki' eset kedyeng ginsan. ³⁴ Kaya kekurangan eset kedye, sabab sinu-sinu kedye ne maya lugta' etawa menge' benwa, indyari itieng pingelnan dye. ³⁵ Atin pirak pegbegey dye dut keptan eset menge' bibilinan. Pegbenbeginen gasi itue kuyun dut pengengeilangan et kede sembatu.

³⁶ Supama, maya taaw ngaran ye si Jose. Ya sembatung taw't Lebitang pinengganak et pulew et Siprus. Kwantin binuwat i Jose, angkansa peningzag eset kenye Bernabe et menge' bibilinan, gay bersen, "Pengimuyuk etawa Metinebangen".

³⁷ Pinegelen ye kenyeeng uma, pegketbes binggey eset menge' bibilinan itueng pinegelnan ti'.

5

Nengakal et De Ananias beke' si Sapira

¹ Segwa', maya memegesawa na negpeelen gasi et lugta'. Si Ananias ingaran et lelaki in, libun in si Sapira. ² Indyari kinurangan i Ananias itieng pinegelnan in, na sewd gasi et kenyeeng esawa, pegketbes binggeyan ye gasi itieng dut keptan et menge' bibilinan in et behagi'.

³ Angkansa sinugid i Pedro, "Ananias, manu taku' angka pineselban ke i Seytan, indyari nengakal ke ki Nakem et Empu'? Manu taku' angka kinurangan itieng pinegelnan et lugta beke' akalen mu na ikew ibgey ginsan neng pirak dut Empu'? ⁴ Sasat kayangga pe' pinegelen lugta' in, diki be taku' dimu atin? Indyari ganang nepegelen, diki be dimu itieng nepegelnan? Manu tegaha' nepikiran mu kurangan atin? Lein dut taaw ke nengakal erapun eset Empu' ke key nengakal." ⁵ Ganang nekingeg itue i Ananias, ya in patey ne negba', indyari ginsan neng nekingeg eset neinabung itue in sinleran et kelang takut. ⁶ Indyari timinyeg menge' kesuburan, binulungan bangkay in, pegketbes binibit dye ya dut liwan, indyari linebeng.

⁷ Pegketalib et menge' telung kelisagan, diminateng kenyeng esawa si Sapira, segwa' kaya penedsewd eset neinabu. ⁸ Megtuy nengingkut si Pedro eset kenye, kwan, "Isugira' be daken ba' itue ga pinegelnan et lugta' myu in?" Sambag ye, "E' be, atin ga be." ⁹ Angkansa sinugid kenye i Pedro, "Manu taku' pinegsembetuan myu sulayan itieng Nakem et Begerar? Birina'! Atin eset lelengewan ne itieng menge' nenglebung eset dimyung esawa, indyari ikew gasi tiban bibiten dye dut liwan." ¹⁰ Megtuy negba' si Sapira eset titikeran i Pedro pegketbes natey. Pegseled et menge' kesuburan, nebiri' dye na patey ne ya. Angkansa binibit dye gasi bangkay ye beke' ilimbeng dye eset abit lebung et esawa ye. ¹¹ Nemeketakut et kela' ginsang taw't mengengandel in beke' ginsang nemekeabar in pasal et itueng neinabu.

Nebuwat Mekansang ne' Tenda' beke' Menge' Keli'lilu'

¹² Mekansang menge' tenda' beke' keli'lilu' binuwat menge' bibilinan dut pinengtangaan et menge' taaw. Nemegtingtimung dut Portiko i Surutan Solomon ginsan neng mengengandel in. ¹³ Kaya misan sembatu et menge' kaya pemengandel in nememaya' eset kedye sabab et takut, misan ne inesipan dye et menge' taaw. ¹⁴ Segwa' pekansang neng pekansang itueng menge' kelelekian beke' kelilibunan pemengandel dut Empu' sampay naya' kedye. ¹⁵ Sabab et ginsa't binwat et menge' bibilinan, binibit dut

menge' dalan menge' tegesakit indyari pinengdatun eset menge' degdatag beke' demdam, apang pegtalib i Pedro mesugat et kenyeng eninu eset misan menge' senu mene eset kedye in beke' megnunga dye ne. ¹⁶ Indyari diminateng gasi mekansang taaw mawa' dut menge' kebebenwanan dut pelibut-libut et lungsud et Jerusalem, pegbibiten kedyeng menge' tegesakit beke' misan sinleban na pepeliyutan et meyaat neng diwata, indyari dyeng ginsan pinegulinan.

Pineliyutan menge' Bibilinan

¹⁷ Angkansa megimbang ne gasi Pinekepegibuteng Pari' beke' menge' kesebayaan ye na kebaya' eset rupunga't menge' Saduseo*. Pikiren dye ne keilangan maya buwatan dye atu de Pedro. ¹⁸ Inalew dye menge' bibilinan pegketbes pinepirisu. ¹⁹ Segwa' pegkegebi inukaban et dereakan et Begerar pipirisuan pegketbes pineliwan menge' bibilinan. Sinugid ye kedye, kwan, ²⁰ "Sumurung kew dut Pengempuan na' Benwa neng Templo, indyari menuldu' pasal et bagung pemimiyag ne itue." ²¹ Nenelinga gasi menge' bibilinan, angkansa megkukueldew ne diminuntin dye samat netahagan dye dut Pengempuan na' Benwa, pegketbes nenuldu' dye't menge' taaw duntin.

Ganang diminateng Pinekepegibuten et Pari' beke' kedyeng menge' kesebayaan, tiningkag dye ginsan neng meumur eset bangsa et Israel dut pegrupung et ginsang taw't Kekunsialan

---

* **5:17** 5:17 Saduseo - sembatung kekampi et pari' eset menge' taw't Judio.

neng Sanedrin. Pineisi' dye dut pipirisuan menge' bibilinan. ²² Segwa' pegdateng duntin et menge' mengdidyaga in, kaya dye ne esentin. Angkansa negpeuli' dye ne dut kelang benwa et Sanedrin, indyari kwantin penuturan, ²³ “Nebiri' kay nekekunsi' et menunga itueng pipirisuan indyari megetiyeg mengdidyaga in dut lelungewan. Segwa' ganang ukaban kay ne, kaya ne taaw nebiri' kay dut seled!” ²⁴ Ganang mekingeg itue, nelipeng menge' pegibuteng pari' beke' kapitan et mengdidyaga eset Pengempuan na' Benwa, beke' diki mesewran dye pikiran na ba' enu neinabu eset menge' bibilinan.

²⁵ Segwa' maya diminateng beke' negsugid eset kedye, kwan, “Birina'! Itueng menge' kelelekiang pinirisu myu in, duun dye ne't Templo pemunuldu' eset menge' taaw.” ²⁶ Angkansa itieng kapitan siminurung dut Pengempuan na' Benwa, kebaya' kenyeng menge' tindeg. Nepebaya' dye, segwa' diki dye nengleges sabab metakut dye ne kalu' dye in bekalen et menge' taaw.

²⁷ Pineelep dye dut taw't Kekunsialan neng Sanedrin itueng menge' bibilinan, indyari inukum et pinekemetaas neng pari'. ²⁸ Kwan ye, “Asi'asi' banar kaya ne tinugutan kay kemyu mengabar dut ingaran na itue, erapun birina' myu be dimyung binuwat! Latap ne eset ginsa't lungsud et Jerusalem dimyung penuldu', indyari gaay myu nega kami negkesala' eset pegkepatey et taaw ne atin!”

²⁹ Segwa' siminambag si Pedro beke' ibang menge' bibilinan in, kwan, “Itieng Empu' key

subali' kay endelen, lein itieng taaw! ³⁰ Empu' neng kityung keupu'upuan na nemiyag peuli' ki Jesus neng pinatey myu in neng pineransang myu dut krus neng usuk. ³¹ Pegketbes piner-ibuwat ya et Empu' dut kenyeng kewanan apang Mekepenguna beke' Mememawi', apang begeyan et Empu' menge' taw't Israelita na lawak apang megsusun ampa' empunen et kedyeng keselaan. ³² Saksi' kay eset menge' keginisan neng itue, kami beke' Nakem et Empu' neng pinebaya' et Empu' eset menge' pengandel dut Kenye."

³³ Ganang mekingeg itue, megkekek ne't iseg menge' pegibuteng metetaas et Kekunsialan neng Sanedrin, indyari gaay dye ne ipepatey menge' bibilinan. ³⁴ Segwa' timinyeg sembatung Pariseong megnenggaran et Gamaliel na tegepeg-tuldu' et Keseraan et egama beke' peguntebien et ginsang taaw. Tinahag ye ipeliwan mena diki mekwit-kwit menge' bibilinan. ³⁵ Indyari negberes dut menge' metetaas, kwan, "Taw't Israelita, inget kew na menala' eset menge' taaw ne itue. ³⁶ Kayangga pe' nekwit pegsebut et pebibelung si Teudas, na ya in kunu' sembatung metaas neng pegibuten, nekeakit et epat neng gatus ne taaw na lumamud kenye. Segwa' ganang natey ga in, nemegpekparak na ginsan ating menge' netulduan ye in, indyari netbes lang et kaya misan nepulusan. ³⁷ Pegketbes, simimbut gasi si Judas neng taw't Galilea, na ating masa tempu't pegpepelista, indyari nekeakit gasi et mekansang neng taaw. Ganang ya in natey ne gasi, nemegpekparak gasi ating menge' taaw siminunud kenye. ³⁸ Angkansa pegsugiren ku

dimyu, dyangan myu penglemuran menge' taaw ne itue, pesari' myu dye! Na ba' pegbebehumen dye etawa pegegeesen dye tu' mawa' dut taaw, dye in meraag. ³⁹ Segwa' na ba' mawa' dut Empu', diki myu itue mebelebagan beke' tumbu' nega na pegsegkaan myu Empu'!"

⁴⁰ Nenelinga dye eset penuldu' i Gamaliel. Pinesled gasi peuli' menge' bibilinan, indyari pegketbes pinukul dye beke' bulagen mengabar pasal et kepengyedian i Jesus. Indyari dye in pinelayam. ⁴¹ Megeenep na nemengugad itieng menge' bibilinan eset elepa't Sanedrin, sabab ginaay et Empu', sabab dye in mepebetang eset kelelewan alang-alang dut pengandel dye ki Jesus. ⁴² Indyari eldew-peldew megsurung dye dut Pengempuan na' Benwa neng Templo beke' dut menge' kebebenwanan. Indyari kaya terna pemenuhdu' dye duntin beke' pemengabar pasal ki Jesus neng pengerim itueng Kristo, etawa Mesias.

6

Pegpili' et Pitung Menenabang

¹ Ganang timpung atin megkekansang ne mengengandel, indyari menge' Judio neng megbebres et Griego nemenawey et menge' Judio neng megbebres et Hebreo sabab menge' kelilibunan neng balu dut bagi' dye ti' mekepesaran ne eset pengeldew-peldew dut pegbagi' et ikebiyag dye. ² Angkansa tinimung et menge' sempulu' duwang bibilinan tu' ginsang kerupungan neng menge' mengengandel, indyari sinugid kedye,

“Diki kay mekedyari pesaran pegpeabar et beres et Empu' apang kumpet lang et pegbagi' et ikebiyag. ³ Angkansa menge' ketipusdan, pemili' kew ne eset menge' kesebayaan myu neng pitung kelelekian, na kilala myu na mepengendelan, meutek beke' dut ipnu' et Empung Nakem. Indyari ibetang kay dye eset keradyang itue. ⁴ Indyari ipetudyu kay gasi ginsang dameng timpu, eset pegpenelang beke' dut pegpeabar et beres et Empu'.” ⁵ Negeayan et ginsang kerupungan itueng binahum et menge' bibilinan, angkansa pinili' dye si Esteban, sembatung lelaki neng mepangger pengandel dut Empu' beke' baha't Nakem et Empu', beke' gasi de Pelipe, Prokoro, Nikanor, Timon, Parmenas beke' si Nikolas na taw't Antiokia, sembatung lein Judio na negayat eset agama et Judaismo. ⁶ Pineelep dye eset menge' bibilinan na negpenelanganin dye, ganang pinengdepnan dye menge' keremut eset kedye in.

⁷ Indyari pelahyun na megpeabar menge' mengengandel itueng bebresen et Empu' dut mekansang taaw. Pekeldam neng pekeldam sekali' menge' mengengandel in dut lungsud et Jerusalem, beke' mekeldam neng menge' pari' megpengandel ki Jesus.

Pegalew ki Esteban

⁸ Pegbegeyan et Empu' ki Esteban redyiki' beke' mekepengyedian, angkansa pesi nemuwat ya et mekeldam neng kelang keknad-eknad beke' menge' tenda' dut elepan et menge' taaw.

⁹ Segwa' nekipegsedsagka' eset kenye menge'

senung nekelamud dut sembatung pegbikianen na Sinagoga neng Menge' Pinelayam, na sengkerupungan et menge' taw't Judio teyeg et menge' lungsud et Sirene beke' et Alejandria, sampay senung-senung menge' Judio teyeg menge' probinsiya et Silisia beke' et Asia. ¹⁰ Segwa' kaya dye nedaag si Esteban sabab et kesesewran et beres ye pebiya' et Nakem et Empu'. ¹¹ Angkansa petagu' na nemenutsut dye menge' senung kelelekian na megsugid et kwantin, "Nekingeg kay na pegudyu'-udyuen si Esteban ki Moises beke' Empu'." ¹² Na ba' kwantin ineriwara' dye na miseg ki Esteban menge' taaw sampay menge' kenggungurangan eset lungsud beke' menge' menunuldu' et Keseraan. Ya in inalew dye pegketbes pineelep eset taw't Kekunsialan neng Sanedrin. ¹³ Indyari pinegelep dye gasi menge' meeakal neng saksi' atu ki Esteban. Kwan dye, "Taaw na itue kaya petetngew et besberes et meyaat atu dut pasek metigna' neng Pengempuan na' Benwa tyu beke' eset Keseraan binggey ki Moises. ¹⁴ Nekingeg kay na pegsugiren ye na rumbaken et Pengempuan na' Benwa si Jesus neng taw't Nasaret, indyari sembian et menge' keeratan pinepusaka' eset kityu i Moises in." ¹⁵ Tinengtengan si Esteban et ginsan neng megearung eset elepan et Kekunsialan neng Sanedrin. Nebiri' dye na kenyeng rupa samat rupa mene et dereakan et Empu'.

7

Pegdawa si Esteban dut Elepan et Kekunsialan

neng Sanedrin

¹ Indyari si Esteban tu' iningkut et pinekemetaas neng pari', kwan, "Banar be taku' itueng ginsan?"

² Siminambag si Esteban, "Menge' ketipusdan beke' menge' kenggurangan, kingga' myu itueng ibres ku. Itueng metaas beke' mekepengyediang Empu' nepebiri' eset kityung keupu'upuang si Abraham sasat itue dut probin-siya et Mesopotamia nega, mura liminegdeng dut lungsud et Haran. ³ Bineres et Empu' eset kenye, kwan, "Tirengan mu dimung lugta' beke' menge' keusbaan mu, indyari sumurung ke dut kelugtaan ipebiri' ku dimu." ⁴ Angkansa nugad ya dut lungsud et menge' taw't Kaldeo, indyari liminegdeng ne't lungsud et Haran. Pagka' natey ne kenyeng ama', ya in pineubu' ne' Empu' dut lungsud ne itue neng peglelegdeng tyu tiban. ⁵ Segwa' kaya ya binggeyan et Empu' misan sengpalad neng lugta', segwa' tinange' Ye itueng lugta' megmendyaring kenye eset sakup ye, beke' dut menge' tungtung-inupu' ye, misan ne kayangga pe' yegang ye atin neng masa. ⁶ Indyari itue sinugid kenye et Empu', kwan, "Lumegdeng dut ibang bangsa dimyung menge' tungtung-inupu'. Uripenen dye duntin beke' peliyutan dut seled epat neng gatus teun. ⁷ Dusaen ku ating bansang menguripen kedye. Pegketbes mugad dye duntin beke' mengempu' eset daken dut lungsud ne itue." ⁸ Indyari tinahag et Empu' si Abraham pegtutuli' bilang tenda' et kenyeng pinegsulitan eset kedye. Angkansa ganang pinengganak si Isaak, tinuli' ye itue dut

ikewalung eldew. Kwantin gasi binuwat i Isaak ki Jakob neng yegang ye, beke' si Jakob binwat dut sempulu' duwang yegang ye neng lelaki, na dye negmendyaring atin sempulu' duwang kegunngurangan et kityung bangsa et Israel.*

⁹ "Na' itueng minge' yegang i Jakob nengimbeng ki Jose neng ari' dye, angkansa pinegelen dye ya na bilang uripen dut bangsa et Egipto, segwa' eset kenye itueng Empu'.¹⁰ Indyari binawi' ya dut ginsan et kenyeng keliyutan. Binggeyan ya et Empu' kesesewran beke' tinebangan ya na ipenunga ganang umalep ya dut ki Paraon neng surutan dut bangsa et Egipto. Indyari ya in binuwat i Paraon Gobernador et Egipto beke' ginsang sengkebebenwanan et surutan. ¹¹ Na' diminateng tegurap beke' kelang ketiksaan dut sengketingkepa't bangsa et Egipto beke' Kanaan, indyari kaya meisian et kekanen kityung minge' keupu'upuan. ¹² Angkansa ganang neebaran i Jakob na maya tirigu dut bangsa et Egipto, pineruntin ye minge' yegang ye neng kityung keupu'upuan dut megunang panew apang memen-gley. ¹³ Dut ikeruwang pegduntin dye, negpekilala ne si Jose eset kenyeng minge' ketipusdan, indyari nekesewran et Paraon pesalan et keusbaan i Jose. ¹⁴ Pegketbes atin, pineisi' i Jose si Jakob beke' kenyeng minge' kekempungan, pitumpulu' lima ginsan. ¹⁵ Indyari siminurung si Jakob dut Egipto. Indyari mekansang teun leyd,

---

* **7:8** 7:8 Itueng sempulu' duwang kegunngurangan et bangsa't Israel neng pegbikianen na minge' patriarka.

duntin ne ya natey, kwantin gasi kityung menge' sempulu' duwang keupu'upuan tyu. ¹⁶ Binibit menge' bangkay dye dut lungsud et Sekem, indyari binetang ne dut lelebengan neng inlen i Abraham eset menge' keyegangan i Hamor tagna'.

¹⁷ “Nekwit ne dut Egipto menge' keupu'upuan i Abraham. Ganang megkekabi' ne timpu et pegtuman et Empu' eset kenyeng tange' ki Abraham, mekeldam ne menge' taw't Israelita eset bangsa et Egipto. ¹⁸ Na nemegsubli gasi surutan dut Egipto, indyari itueng bagung surutan na kaya mekekilala ye ki Jose. ¹⁹ Inekalan itueng surutan kityung tutusan, sampay pineliyutan ye dye sampay tinehagan ye kityung keupu'upuan et pinelegesan na itimbag kedyeng memulek apang matey.

²⁰ “Atin neng masa ipengganak si Moises, sembatung yegang na pegmerganen et Empu' beke' menunga dagbes ye. Telung bulan mena itue tinengman dut benwa et kenyeng ama'.

²¹ Indyari ganang lineges pineliwan ya in ne, inembuan ne ya et yegang neng libun i Paraon, pegketbes pinekilalana samat diring yegang ne in. ²² Tinulduan ne ya in neng ginsang kesesewran et menge' taw't Egipto, indyari negmendyaring bantug eset beres beke' eset buwat.

²³ “Ganang epat neng pulung teun ne umur ye, nepikiran ye sumurung dut kenyeng se'sali' neng taw't Israelita apang birinen ba' enu kedyeng kebtangan. ²⁴ Nebiri' ye megpesekitan et sembatung taw't Egipto sembatung taw't Israelita,

angkansa tinebangan i Moises itue, indyari bilang pegbeles pinatey ye taw't Egipto na atin. ²⁵ Keblan i Moises meretian atin et kenyeng menge' se'sali' Israelita na dye in bewinen et Empu' pebiya' ye, segwa' kaya lang itue meretian dye.

²⁶ "Kinedikleman maya nebiri' ye duwang taw't Israelita nemegbanta, indyari ginees ye na dye in bulagen. Kwan ye, 'Menge' bila', manu taku' kemyu tu' pemegbanta? Sali' kew taw't Israelita.' ²⁷ Segwa' sinikwey ga si Moises in et lelaking meüseg dut iba ye, indyari negberes, kwan, 'Sinu taku' nenggerar dimu apang mengmendyaring pegibuten beke' mengungkum kay?' ²⁸ 'Gay mu be taku' aku peteyen samat binuwat mu kegapun eset taw't Egipto in?' ²⁹ Ganang nekingeg itue i Moises, nelegyu ya in, indyari liminegdeng dut bangsa et Midian. Nengesawa ne ya duntin beke' negyegang dye et duwang lelaki.

³⁰ "Mekelabay epat neng pulung teun, nepebiri' ki Moises sembatung dereakan et Empu' eset sembatung megdedleg neng mebaba't puut kayu dut kelnangan na kaya merayu' dut bukid et Sinai. ³¹ Neknaran si Moises eset kenyeng nebiri', indyari ganang kebian ye apang in-tetewen et menunga, nekingeg ye beres et Begerar na Empu', kwan, ³² 'Aku itueng Empu' et dimyung menge' kepu'upuan, itueng Empu' de Abraham, Isaak beke' i Jakob.' Si Moises tu' neggerar ne't takut beke' diki ne eteyan kesiyek. ³³ Sinugid kenye et Empu', kwan, 'Ugara' dimung

tempa' set tiked mu sabab pasek metigna' itueng lugta' neng pegeetiyegan mu. ³⁴ Mekebiri' ku banar pepeliyutan et menge' taw't Egipto menge' taaw ku, beke' mekekingeg ku peningkag et menge' Israelita. Indyari nineug ku apang dye in bewinen. Ani' ke, tehagen te ikew dut lungsud et Egipto.†

³⁵ “Itueng si Moises minendian et menge' Israelita ganang kedyeng ibres, kwan, ‘Sinu taku' nenggerar dimu apang mengmendyaring pegibuten beke' mengungkum kay?’ Segwa' itue negang si Moises gasi ginerar et Empu' bilang pegibuten beke' mememawi' eset tabang et dereakan et Empu' na nepebiri' eset kenye dut mebabang puut kayu na megdedleg.‡ ³⁶ Si Moises nega gasi nematun eset keupu'upuan i Israel mawa't ketiksaan dut Egipto. Apang meinabu itue, ya in nemuwat et menge' keli'lilung keradya beke' tenda' dut Egipto beke' dut Dagat na Meregang, beke' dut kelnangan sasat nemegpanew dye dut seled epat neng pulung teun.

³⁷ Ya nega Moises na negsugid eset menge' taw't Israelita, ‘Memili' Empu' dimyu na sembatu eset dimyu na buwateng tarus samat daken.’§ ³⁸ Si Moises key in kebaya' dut kerupungan neng menge' taw't Israelita dut kelnangan. Ya key in nekipegsudsugid eset dereakan et Empu' na negberes eset kenye, beke' eset kityung menge' kegunngurangan dut bukid et Sinai. Ya key in timinerima et menge' beres na megbegey biyag

---

† **7:34** 7:31-34 Betsaen Exodo 3:1-10. ‡ **7:35** 7:35 Betsaen Exodo 2:14. § **7:37** 7:36-37 Betsaen Exodo 7:3; 14:21; Bilang 14:33.

mawa' dut Empu' apang ibgey kityu.

³⁹ “Segwa' kaya si Moises inandel et kityung menge' kegunngurangan, segwa' minendinan dye ya. Gay dye na megpeuli' dut bangsa et Egipto. ⁴⁰ Indyari sinugid dye ki Aaron neng uka' ye, kwan, ‘Bealan mu kami et menge' empu'empuan na muna eset damen, sabab kaya ne nesewran kay na ba' neenu ne itueng Moises ne atin na negpeliwan damen dut lungsud et Egipto!’ ⁴¹ Indyari nemuwat dye ne sembatung empu'empuan neng samat dagbes etibun neng sapi'. Pinegumenatan dye nega itueng menge' keradya et keremut dye, beke' binggeyan et menge' bebgey dye. ⁴² Sabab esentin, tinelikuran dye et Empu' beke' pinesaran mengempu' eset menge' bituen beke' eldew sampay bulan bilang menge' empu'empuan. Itue ga kuyun dut ipinesurat et Empu' tarus ye dut Kesuratan, kwan, ‘Ginsan menge' taw't Israel, lein aku tantu na sinimeyaan myu et menge' simaya' beke' menge' setwa' na pinatey dut kelnangan neng seled epat neng pulung teun duun.

⁴³ Diki ne, sabab ating pegbibiten myu neng ranggar i Molok neng empu'empuan myu, beke' dagbes et bituen et empu'empuan myung si Renpan.

Binuwat myu menge' patang apang pengempuen. Angkansa ipenimbag ku kemyu dut sembela' nega neng bangsa et Babilonia.’*

---

* **7:43** 7:42-43 Amos 5:25-27.

44 “Tagna' ti', kegunnguran tyu maya benwang pinegsulutan[†] et Empu' beke' neng taaw eset nekeunang dye in dut kelnangan. Binuwat itueng benwa kuyun dut Keseraan et Empu' ki Moises beke' eset sungtuhan pinebiri' eset kenye. 45 Pinusaka' itue et kedyeng menge' yegang beke' binibit ganang sekupen dye itueng lungsud neng menge' bangsang pineleug eset kedye et Empu' eset pengunguna i Josue. Beke' itue dumaratan duntin seked dut ketimpuan i Surutan Dabid. 46 Minerga' et Empu' si Surutan Dabid beke' neneew itue et ketugutan na megpetiyeg et benwa't Empu' i Jakob. 47 Segwa' yegang ye si Solomon mene negpetiyeg et benwang itie.

48 “Segwa', megsepantun kwantin ketaas-taasang Empu' in, kaya lang meglegdeng eset menge' benwa na binuwat et taaw. Kuyun dut pegsugiren et tarus et Empu' tagna' ti', kwan Empu',

49 ‘Langit Daken neng erungan, indyari itueng dunya' eetagan et Dakeng menge' tiked.

Eteg be negang benwa na ipetiyeg myu eset Daken etawa enu beng lungsud na pegpeternan Ku?

50 Diki be taku' aku nemuwat neng ginsang itue?"[‡]

51 Indyari sinugid i Esteban dut kekunsialan, kwan, “Mekektul ulu myu! Kayangga pe' pegpinda dimung seled pusu! Mendi' myu

† 7:44 7:44 benwang pinegsulutan - betangen gasi Tabernakulo.

‡ 7:50 7:49-50 Isaias 66:1-2.

kinggen keberbenaran et ketulduan et Empu'! Na ba' enu binwaten tagna' et menge' keggurangan tyu, kwantin nega pegbuwaten myu. Daran myu pegetuanan itueng Nakem et Empu'.⁵² Sinung tarus et Empu' kaya pineniksa et dimyung keggurangan? Kaya! Pinatey dye menge' kesewd menarus dut pegatu' et Pasek Metignang Mesias, neng Tehagen et Empu'. Na ya in pinegdagang myu beke' pinepatey.⁵³ Timinerima kew et Keseraan binggey et Empu' pebiya' et menge' dereakan ye, segwa' kaya myu pegesipen itie!"

Binakal et Batu si Esteban

⁵⁴ Ganang mekingeg itue et menge' sakup neng taw't Kekunsialan neng Sanedrin, dye in megkekek ne't kelang iseg ki Esteban. ⁵⁵ Segwa' si Esteban, sinleran ne't Nakem et Empu', na siminyek dut langit, indyari nebiri' megserinew neng kebentugan et pelibut et Empu' beke' si Jesus na megeetiyeg eset kewanan et Empu'. ⁵⁶ Kwan ye, "Seiki' be, mebiri' ku na ukab kelengitan beke' Yegang et Taaw megeetiyeg eset tanpa' kewanan et Empu'!"⁵⁷ Tinembel dye kedyeng telinga beke' nemegbensag. Pegketbes, nemegdingdingan dye rinuhub eset kenye. ⁵⁸ Ginuyud dye si Esteban peliwan et lungsud apang bekalen seked matey. Pinenglukas et menge' saksi' kedyeng repanan, indyari tinektak eset titikeran et sembatung subur na ingaran ye Saulo. ⁵⁹ Indyari ganang pinegbebakal dye si Esteban na pegpenelang et kwantin, kwan, "Empung Jesus terimanen

mu dakeng kurudua.”⁶⁰ Indyari siminelukud si Esteban beke' negbensag et mebasag, kwan, “Begerar, dyangan mu ne dye sukuten et kesa-laang itue!” Ganang negberes itue, ya in natey ne.

8

¹ Indyari, kesulut dye si Saulo dut pegkepatay i Esteban.

Ketiksaan beke' Pegparak et Ketingtimungan et menge' Mengengandel

Atin neng eldew timinagna' kelang ketiksaan eset menge' mengengandel et menge' ketingtimungan dut Jerusalem. Ganang menge' bibilinan mene netinda duun, ginsan neng menge' ibang mengengandel nemegpeparak ne eset probinsiya et Judea beke' Samaria.² Na' si Esteban gasi in limbeng ne't menge' taaw neng kelang pegarap dut Empu' na nemengrupuk ne banar.³ Sementara' pegeriweraen ne banar i Saulo menge' mengengandel et menge' ketingtimungan in. Pegselden ye ne kebenwabenwanan, pinengrayak ye menge' pemengandel ki Jesus in, sampay diki ne pilinen lelaki etawa libun pinemerisu ye dye.

Mengabar si Pelipe dut Probinsiya et Samaria Menungang Abar

⁴ Na' menge' mengengandel nemegketkanat na sumurung dut kede lungsud et menge' taaw na endelen itueng Menungang Abar pasal ki Jesus Kristo.⁵ Siminurung si Pelipe dut sembatung

lungsud dut probinsiya et Samaria, beke' ipineabar ye duntin pasal i Jesus neng Mesias tinahag et Empu'. ⁶ Ganang neebaran et keldamen et menge' taaw sampay nebiri' itueng menge' keli'lilung nebuwat ye, nengingeg dye ne banar et pegbersen ye in. ⁷ Sabab megegerwak menge' meyaat neng nakem sasat megliliwan dut mekansang taaw neng nesleran dye in. Nepegulinan ye mekansang neng pangkul beke' menge' piley. ⁸ Angkansa sabab et ating neinabu dut lungsud dye in, nesegyaan banar menge' esentin.

Si Simon neng Balikmata

⁹ Eset ating probinsiya et Samaria, maya gasi meglelegdeng duntin sembatung lelaki ingaran ye Simon. Atin pe in pinelilu' ye menge' taw't Samaria pegpepebiri' et balikmata. Pegsugiren ye dut menge' taaw na ya in tantung mekepengyedian. ¹⁰ Indyari ginsang taaw nengingeg ne kenye, tumagna' dut pegibuten sumked dut uripen. Kwan dye, "Itueng lelaki na ating kepengyedian et sembatung empu' neng pegtingkaga't si Basag neng Kepengyedian." ¹¹ Nekwit neng timpu na nepenelinga dye ya sabab et keli'lilu' et kenyeng balikmata. ¹² Segwa' ganang ituldu' i Pelipe Menungang Abar pasal eset pegmilik et Empu' sampay ki Jesus Kristo megmendyaring Mesias, mekansang dye in nemengandel beke' negpebewtismu, lelaki libun. ¹³ Misan si Simon nengandel ne, indyari ganang nebewtismuan ne ya in, daran ne megbaya' ki Pelipe. Neglilu' ya

ganang nebiri' ye menge' kelilu'lilung keradya beke' menge' tenda'.

Menge' Keradya et menge' Bibilinan i Jesus

¹⁴ Ganang nekekingeg menge' bibilinan eset Jerusalem na nemengandel ne't beres et Empu' menge' taw't Samaria, pinesurungan dye si Pedro beke' si Juan dun kedye. ¹⁵ Pegdateng, nenelangin dyeng duwa dut Empu' supaya kalu' dumapel dut kedye Empung Nakem. ¹⁶ Sabab, e' nebewtismuan dye ne gasi dut ingaran et Begerar Jesus, segwa' misan pe' sembatu dut kedye kayangga pe' nedeplan et Nakem et Empu'. ¹⁷ Ganang nedpen dye ne i Pedro beke' i Juan et keremut dye, atin pe' diminapel ne et kedye Nakem et Empu'.

¹⁸ Pagka' nebiri' i Simon na diminapel ating Nakem et Empu' sabab et pegdepen et keremut et menge' bibilinan, angkansa sinukayan ye't pirak si Pedro beke' si Juan. ¹⁹ Kwan ye, "Begeyi' myu aku et ating kepengyedian ne itue, apang sebarang medpen ku et keremut ku atin, deplan et Nakem et Empu'."

²⁰ Segwa' sambag i Pedro et kenye, kwan, "Elula' ku't keunung ke't pirak mu in dut Narka'! Sabab pegsedseleren mu ating begey ingasi' et Empu' mekedyari lang melen. ²¹ Angkansa, kaya lang lamud mu et itueng keradya kay tu', sabab pegyeyekinen mu in diki lang patut dut Empu'. ²² Selyu pegsusunan mu ating keyeatan et pegyeyekinen mu in beke' pegpenelang ke dut Begerar Jesus, kalu' lang gasi maapen ke se't samat ating ginis neng pegsedseleren mu

in. ²³ Sabab, mekesipat ku ne na asal ipnu' ke et pegimbeng. Sama ke't pegsisigtan et keyeatan nega in." ²⁴ Sinugid i Simon ki Pedro beke' ki Juan, kwan ye, "Ba' mekedyari dimyu, ipenelanga' myu aku dut Begerar, apang ating ginis neng sinugid myu in diki meinabu daken."

²⁵ Pegketbes negpekubandar pasal et nebiri' dye sampay pegpeabar dye et beres et Begerar Jesus, negpeuli' dye dut Jerusalem. Sampay negsindalan dut mekansang kerurungan et menge' taw't Samaria na nepebnaran dye gasi et Menungang Abar pasal ki Jesus.

Si Pelipe beke' sembatung Pegibuten et Bangsa et Etiopia

²⁶ Na dinaak et dereakan et Empu' si Pelipe, kwan ye, "Pegpanyap ke beke' surung dut tanpa' barat dut dalan na' pesanad et lungsud et Gasa teyeg dut lungsud et Jerusalem." Itue dalan et kelnangan. ²⁷ Angkansa, negpanyap si Pelipe beke' siminurung. Mendyari nebiri' ye sembatung pegibuten et bangsa et Etiopia neng mengengeradya et Kandas etawa Reyna, ating libun neng mememegbeg et menge' taw't Etiopia. Ating lelaki megmimilik gasi et kementirian ye. Siminurung ya dut Jerusalem apang mengempu'. ²⁸ Ganang pegsesekatan ye keritun, meguli' ne. Pegbebetaen ye ating buuk et tarus na' si Isaias tagna' ti'. ²⁹ Mendyari, sinugiran et Nakem et Empu' si Pelipe, kwan, "Peringani' atin keritun ti'."

³⁰ Angkansa, negde'dali' diminarak si Pelipe, seked mekabi'. Nekingeg yeng pegbebetaen

neng buuk i Isaias na' tarus. Iningkut ye, kwan, "Mekeretian mu be taku' pegbebetaen mu in a?"

³¹ Indyari siminambag pegibuten, kwan, "E nukwan ku taku' meretian itue ba' kaya gasi megpeatur et daken?" Sekali' ginayat ye si Pelipe seked nekesakat ne't keritun.

³² Itueng behagi' et Kesuratan neng pegbebetaen ye, kwan, "Antangan ye samat bibili neng kaya gikgibek na pegbibiten dut susumbelian. Etawa, antangan ye sama't sembatung ibun et bibili set elepan et mengingipat na' peggugupitan bulbul ye, temed kaya lang gikgibek ye.

³³ Sabab et kekimbakaan ye kaya ya inukum et metigna'.

Misan sembatu kaya keusul et tutusan ye.

Umur ye kaya lang pinesangdan atu't dunya'."*

³⁴ Itueng pegibuten neningkut ki Pelipe, kwan, "Ipetura' be daken ba' pegsugiren i Isaias na' tarus tu', sindir ye et diri ye etawa pegsindiren ye ibang taaw?" ³⁵ Tinegnanan i Pelipe negpeatur kenye teyeg et Kesuratan na' atin. Sinugid i Pelipe kenye pasal et Menungang Abar pasal et ki Jesus Kristo.

³⁶ Dut pegpelembus dye't pegpanew dut dalam, nekebia' dye et danumen. Sekali' negsugid ating pegibuten in, kwan, "Na', itue ne e danum. Enu nega sebanan, ampa' diki ku mekedyari kepepebewtismu?". ³⁷ Siminambag si Pelipe, kwan,

* **8:33** 8:32-33 Isaias 53:7-8.

“Mekedyari ke bewtismuan, ba' ating pegandel mu in dut pusu' mu.” “E' tu', keberbenaran,” sambag ye. “Pegandel ku na si Jesus Kristo atin Yegang et Empu'.” ³⁸ Angkansa pinetaren ne et ating pegibuten pegsesekatan dye in. Nineug dyeng duwa de Pelipe beke' et pegibuten in dut danum. Sekali' binewtismuan ya i Pelipe. ³⁹ Ganang pegbitua' dye ne dut danum, sekali' si Pelipe megtuy ne pineugad et Nakem na' Empu'. Kaya dye ne negbi'biri' peuli'. Segwa' ating pegibuten in negpelembus lang et pegpanew ye et meksan banar. ⁴⁰ Segwa' pinebibit et Nakem et Empu' si Pelipe dut lungsud et Asoto. Tihad duntin, negsindalan et menge' taw't ke-bebenwanan na' mebianan ye, pinenulduan ye et Menungang Abar pasal ki Jesus Kristo seked nekerateng ya et lungsud et Sesarea.

9

Negayat i Saulo Mengengandel ki Jesus neng Kristo et Empu'

(Keradya 22:6-16; 26:12-18)

¹ Sasat nega, mebasag nega pegsesenggupan i Saulo menungsang beke' imeteyen menge' pepengeran i Begerar Jesus Kristo. Angkansa, sinurungan ye ating pegibuten et ginsan na' pari'. ² Nengangat ya et menge' surat tudyu dut menge' benwa neng pegtingtimungan et menge' Judio dut Damasko apang sebarang mebianan ye neng memegsusunud et Dalan i Jesus Kristo, misan sinu asal, elewen ye, pelibun, pelelaki. Pungpungen ye dye apang pemiten ye dye

ipemeuli' dut Jerusalem. ³ Ganang megkekabi' ne pegpanew i Saulo dut lungsud et Damasko, sekali' nenyar dut pelitlibut kenye silu' neng kepupulew banar teyeg dut langit. ⁴ Angkansa, tinegsurmed ye et lugta', beke' nekingeg ye sembatung beres, kwan, "Saulo! Saulo! Manu taku' pegsungsangen mu aku?" ⁵ "Sinu ke taku' selus, Begerar?" ingkut ye. "Aku ne tu' si Jesus neng pegsungsangen mu in," sambag gasi et ating beres in. ⁶ "Segwa', tiyegi' ne, beke' sumled ne et lungsud, isugid dimu duntin ba' enu teup keredyanen mu."

⁷ Na', nemeketaren beke' kaya nemekegibek menge' taaw gasi neng memegbebaya' ki Saulo in. Mekekingeg dye't beres, segwa' kaya gasi mekebiri' dye misan enu. ⁸ Timinyeg si Saulo beke' minukrat ye mata ye. Segwa' kaya ne meketuun. Angkansa dinundun dye mene ya seked dut Damasko. ⁹ Seled telung eldew na ya kaya lang neketuun sampay kaya gasi nekekaan misan nekeinum kaya.

¹⁰ Dut Damasko, maya gasi sembatung pen-genaren i Jesus, ingaran ye si Ananias. Dut penerebinbin ye, tiningkag ya et Empu', kwan, "Ananias!" "E', itue ku, Begerar!" sambag i Ananias. ¹¹ Sinugid kenye et Begerar Jesus, kwan, "Pegpanyap beke' sumurung ke dut benwa i Judas dut dalan pegngeranen et Metigna'. Ingkuta' duntin taaw na pegngeranen et si Saulo na' taw't Tarso. Megpenelangin ya tiban dut Empu', ¹² beke' dut penerebinbin ye ti', nebiri' ye sembatung lelaki, ingaran ye si Ananias na siminled, tebes kunu' dinpen i

Ananias et keremut ye apang ketuun peuli' ya in.” ¹³ Segwa' siminambag si Ananias, kwan, “E', Empu', nekingeg ku ne dut menge' kineldaman na' pasal et ating taaw, ba' enukwan yaat et ginis neng kineradya ye dut menge' taaw mu dut Jerusalem. ¹⁴ Sampay diminatang ya atu't Damasko na maya puhun ye't menge' pegibuten banar et menge' pari', apang pengelewen ye ginsan kay na mengempu' dimu.” ¹⁵ Segwa' sugid kenye et Begerar Jesus, kwan, “Surung dun, sabab itueng taaw e ginaay ku. Ya usalen ku apang mebunayag bebresen ku dut menge' taw't lein Judio sampay dut menge' memegbeg dye, beke' dut menge' taw't Israel. ¹⁶ Sabab ipebiri' ku ki Saulo ginsan ba' enukwan keliyutan neng keilangan lebayan ye, sabab lang et aku sampay bebresen ku.”

¹⁷ Netuman, siminurung si Ananias beke' siminled et benwa. Indyari dinpen ye't keremut ye si Saulo. Kwan ye, “Bila' na' Saulo. Pinesurung aku atue et Begerar, si Jesus neng nepebiri' et dimu in dut dalan ti', ganang megsurung ke teyen tudyu atue. Pinesurungan ye daken ikew apang, kunu', ketuun ke peuli', beke' meipnu' ke et Nakem et Empu'.” ¹⁸ Na' sekali' maya neregdag antang sama't sisi' in eset menge' mata i Saulo sampay neketuun ne ya. Timinyeg ya megtuy apang pebewtismu. ¹⁹ Nekekaan ne ya, beke' negulinan peuli' pemegmesagan ye.

*Nengabar si Saulo dut Lungsud et Damasko
Pasal i Jesus*

Nemeneteg et senung eldew dut Damasko si Saulo sampay iba ye menge' pepengenan i Jesus. ²⁰ Pinenled ye sekali' menge' benwa neng pegtitingtimungan et menge' Judio. Pinabar ye duntin pasal et ki Jesus na Ya ne Yegang et Empu'. ²¹ Nemeaglilu' sebarang nekekingeg, angkansa, nemegingkut-ingkut, kwan dye, "Diki be itue neng taaw e dut Jerusalem na' nengimatey et sebarang mengempu' ki Jesus? Diki be inatu' ye tiban apang elewen ye dye beke' pemungpungan sampay ipemeuli' ye dye dut pegibuten banar et pari' ti'?" ²² Segwa', luwas nega nasag banar pengabar i Saulo beke' mepangger pegpebnar ye na si Jesus atin ne Kristo. Pegdaagen ye menge' Judio neng memeglelegdeng et Damasko. Angkansa kaya lang memekesambag dye et kenye.

²³ Pegtalib et mekansang na' eldew, nemeg-timung ating menge' Judio apang pegsulutan dye imeteyen si Saulo. ²⁴ Segwa', sewd i Saulo ne ating paru kenye in. Eldew gebi apa' dye kenye dut lelengewan et lungsud apang imeteyen ya. ²⁵ Segwa', peggebi nemenunu' kenye set kelang tibung menge' memegsunud kenye in, beke' tinuntun dye ya dut sembelang metaas na bakud neng batu et Damasko.

Pegdateng i Saulo dut Lungsud et Jerusalem

²⁶ Pegdateng i Saulo dut lungsud et Jerusalem, sinulayan ye kepelamud dut menge' mengengan-del i Jesus duntin. Segwa' kaya lang nemengan-del dye na si Saulo mengengandel gasi ki Jesus sali' dye. Angkansa, nemenakut dye ginsan et

kenye. ²⁷ Segwa', ginayat ya i Bernabe beke' inibutan ye dut menge' bibilinan ti'. Pinabar ye dut kedye ba' enukwan pegkebiri' i Saulo et Begerar Jesus beke' nemisara ki Saulo Begerar ganang dut dalam ti'. Tinuturan ye gasi ba' enukwan urem i Saulo nengabar et pasal i Jesus Kristo dut Damasko. ²⁸ Angkansa, liminegdeng si Saulo et kedye tetegeyan beke' rinurut dye Jerusalem. Nengurem gasi duntin negpabar et pasal et Begerar neng si Jesus. ²⁹ Nekebisara-bisara nega beke' nengdawa et menge' Judio neng megberes et Griego. Segwa', pinaru dye ya imeteyen. ³⁰ Ganang nebaran itue et menge' ketipusdan neng mengengandel, insi' dye si Saulo dut lungsud et Sesarea beke' pineuli' dut lungsud et Tarso.

³¹ Angkansa, tinaren menunungsang, negkesenangan menge' ketingtimungan et mengengandel dut sengkellungsuran et Judio beke' et Galilea sampay et Samaria. Negpangger beke' kiminansang dye sabab et tabang et Nakem et Empu'. Nemengebiyagan dye et maya takut dut Empu'.

Dut Lungsud et Lida beke' Jopa si Pedro

³² Negpewpanew si Pedro apang mesumbaley ye menge' mengengandel neng memeglelegdeng dut Lida. ³³ Duntin nebiri' ye sembatung lelaki na ingaran ye si Eneas. Pebubuntul itueng taaw walung teun ne sabab et patey menge' ugat ye. ³⁴ Mendyari, neres et kenye si Pedro, kwan, "Eneas! Pinenunga ke ne i Jesus Kristo. Pegbangun ne beke' igmeta' ne igaan mu in!"

Nekebangun sekali' beke' neketiyag ga in si Eneas. ³⁵ Nemekebiri' kenye ginsan neng taw't Lida beke' taw't Saron. Angkansa, nemengandel dye et Begerar Jesus.

³⁶ Na dut lungsud et Jopa, maya gasi sembatung libun na' mengengandel. Ingaran ye si Tabita. Et Griego, ingaran ye si Dorkas, gay bersen Usa. Mekansang menungang keradya ye na' menge' penabang ye menge' kemiskinan.

³⁷ Mendyari negsakit ye et ating masa seked natey. Indyari nebesan ne bilug ye beke' dinatun itue dut dibuwat seled bibilik. ³⁸ Mekabi' gasi lungsud et Jopa dut lungsud et Lida. Angkansa, ganang nebaran et menge' mengengandel na dut Lida si Pedro, pinedeakan dye ya et duwang kelelekian apang engaten dye ki Pedro na kwan, "Ketikasa' baya' mena sekali' damen dut Jopa."

³⁹ Angkansa tuminyeg si Pedro beke' nibut kedye. Pegdateng duntin, pineribuwat dye ya dut bibilik. Sekali', ginsan neng menge' kelilibunan na' nebebeluan in nemengabi' et kenye na' memeg-sisiyak. Pepebiri' dye ki Pedro menge' tapis sampay ibang repanen neng pinemaal i Dorkas kwi't tagna't pebibiyag nega ya. ⁴⁰ Mendyari, pineliwan dye ginsan i Pedro. Siminelukud ya beke' nenelangan dut Empu'. Pegketbes, tineyuma ye ating patey beke' kwan ye, "Tabita, pegbangun ne!" Negmukrat mena si Tabita, beke' pegbiri' ye tu' si Pedro, negbangun ya sampay narung. ⁴¹ Kineptan i Pedro lengen i Tabita apang ketiyeg. Pegketbes pinetingkag i Pedro menge' mengengandel beke' ating menge' libung nebebeluan. Pineteyuma ye et kedye si

Tabita na biyag.

⁴² Limingkep itueng abar dut sengkellungsuran et Jopa. Mekansang menge' taaw na nemengandel ne dut Begerar Jesus. ⁴³ Nekwit gasi legdeng dut Jopa i Pedro dut ki Simon neng mememetuug et menge' kulit.

10

Terebinbin i Kornelio

¹ Dut lungsud et Sesarea maya sembatung lelaki na ingaran ye si Kornelio. Kapitan ya et menge' sundalu et Romano, neng pegbetengan et Rehimyento Italiana. ² Ya in taw't lein Judio, segwa' meinempuen gasi itueng taaw sampay sengkebenwa ye beke' maya takut dye dut Empu'. Daran tabang ye et menge' miskin neng Judio, beke' epus lang megpenelangan ye dut Empu'. ³ Kasa ti' et lisag telu et mapun, neterebinbin ye banar na kunu' megseled et benwa ye sembatung dereakan et Empu'. Terebinbin ye timiningkag, kwan, "Kornelio!"

⁴ Sekali' siminiyek ya et megtetakut banar dut dereakan, beke' siminambag kwan, "E' enu atin begerar?"

Sambag gasi et dereakan et Empu', kwan, "Menge' penelang beke' menge' pegtabang mu in kiningeg beke' nebiri' ne et Empu', sampay rinendem Ye ikew. ⁵ Angkansa tiban daaki' et senung ketetawan supaya pebaya' sembatung lelaki dut Jopa na' ingaran ye si Simon neng pegngeranen gasi et si Pedro. ⁶ Ating

lelaki meglelegdeng ki Simon neng memetuug et menge' kulit. Dut abi't dagat benwa ye."

⁷ Pegketbes meres et kwantin ating dereakan et Empu', nugad ne. Si Kornelio gasi neng sinugiran in, neningkag et duwang ketawan na' tetehagen ye et benwa beke' sembatung sundalu neng meinempuen gasi na' sembatu dut meninimuru ye. ⁸ Pinatur ye ginsan kedye ba' enu neinabu, mura dinaak ye dye dut Jopa.

Terebinbin i Pedro

⁹ Na pegkelenag ne, ganang mekabi' ne't lung-sud et Jopa ating telung tinahag i Kornelio in, si Pedro gasi tu' nenginik dut dibuwat pantay neng sapew et benwa apang megpenelang dut Empu'. Temed ating masa megeapet ne mata't tengeldew. ¹⁰ Pegurapan ye ne teyen banar beke' gaay yeng mengaan. Segwa', sasa't pegpepenyapen pe' pegkaan dye, sekali' nenerebinbin ya. ¹¹ Neukaban kunu' langit beke' nebiri' ye pegtutuntun et lugta' sembatung antang sama't kelang kumut neng peggantung et epat na' pidyuru'. ¹² Duntin ne ginsan ginisan et ayup neng menge' memegpanew beke' memeglempey et lugta' sampay menge' memeglepad et lelengew, ginsan laangga' mengaan dut taw't Judio. ¹³ Mendyari, nekekingeg ya et beres na, kwan et kenye, "Teyeg Pedro, pegsumbali' beke' mengaan ke." ¹⁴ Segwa', siminambag si Pedro, kwan ye, "Embe banar ye, Begerar, misan ingyan diki ku atin mekeradya. Sabab diki ku mekedyari mengaan et ating meridi', beke' diki lang kepetpatut kanen dut menge' taw't Judio."

¹⁵ Nekingeg ye peuli' beres, kwan, “Kasi' ipentanga' et meridi' na' atin pinantang et Empu' na menunga.” ¹⁶ Ketelu itue neinabu mura nepesintak ne ating kumut peribuwat gasi dut langit.

Engeyen i Kornelio si Pedro

¹⁷ Ganang pegpipikiren pe' i Pedro retian et ating terebinbin ye in, nemengdateng ne gasi menge' pinengdaak i Kornelio in. Pagka' neturunan dye ne ba' embe benwa i Simon nemeglembus dye duun eset lelengewan et bakud. ¹⁸ Nemengingkut dye na ba' duntin pegeldengan i Simon neng pegngeranan gasi et si Pedro.

¹⁹ Pegsesedseleren nega teyen i Pedro ba' enu retian et penerebinbin ye in ganang negsugid kenye Nakem et Empu' kwan, “Kingeg, memegtulus dimu telung kelelekian. ²⁰ Angkansa, pegpanyap ke sampay ineug ne, kas ke megbe'bangka' na maya' ke et kedye. Sabab aku atin nengdaak kedye.”

²¹ Angkansa nineug si Pedro, beke' nengingkut ya kedye kwan, “Aku ne tu' taaw neng pegtutulusen myu. Enu taku' sebaan et panew myu daken?” ²² Sambag dye kwan, “Dinaak baya' kami i Kapitan Kornelio. Metigna' ya beke' maya peguntabi' eset Empu', sampay kela' banar pegampun kenye et menge' taw't Judio. Sinugiran ya et sembatung dereakan et Empu' na engeyen ke dut benwa ye apang kunu' mekingeg ye gasi ba' enu ipeatur mu.” ²³ Na mendyari pineiga' i Pedro ating kelelekian senggebi.

Diminateng si Pedro ki Kornelio

Pegdiklem, negpanyap si Pedro beke' naya' et kedye beke' nememaya' gasi et kenye sampay menge' mengengandel teyeg dut Jopa. ²⁴ Pegdiklem et ating eldew, diminateng ya dut Sesarea. Duntin megtetagey kenye si Kornelio beke' menge' keusbaan sampay menge' bi'bila' banar neng pinengangey ye in. ²⁵ Ganang sumled ne teyen si Pedro, megtuy sinusup ya i Kornelio et nepekleb set titikeran i Pedro et pegampun. ²⁶ Segwa' kwan i Pedro, "Katew teyeg, aku taaw nega se'sali' ikew."

²⁷ Pelembus lang et sudsugid dyeng duwa, ganang megsesled dye et benwa. Nebiri' i Pedro mekansang banar neng taaw duntin. ²⁸ Neres si Pedro kedye kwan, "Sewd myu na sembatung Judio pegdyenganen et egama ye ba' meme'baya' etawa menumbaley et sembatung lein Judio. Segwa', pinesewd et Empu' daken na misan sinu kunu' endey ku ipeantang et diki keteup-teup etawa meridi'. ²⁹ Angkansa, ganang inangey myu aku, kaya lang giminaga ku, sabab gay ku mesewran ba' enu tiningkagan myu daken in."

³⁰ Sambag i Kornelio, kwan, "Kinepatan ne tiban sama't itue negang meglilisag telu et mapun tu', mendyari, nenelangin ku dut Empu', atu't benwa ku tu'. Sekali', megtuy maya timinyeg set teteyumanan ku sembatung lelaki neng megpepekayan et meseru. ³¹ Kwan et lelaki, 'Kornelio, kiningeg et Empu' penelangin mu, beke' inenpan ating menge' pegtabang mu in dut kemiskin. ³² Daaki' misan sinung taaw dut Jopa supaya isian si Simon neng pegngeranan gasi et

si Pedro. Meglelegdeng ya dut benwa i Simon neng memetuug et kulit. Abi't dagat benwa ye.' ³³ Indyari pinedeakan ku ikew megtuy. Megsukur gasi nekatu' ke nega. Angkansa tiban netimung kay atue dut kebirian et Empu' apang kumingeg et ba' enu pegpepeturun dimu et Begerar Empu'."

Nekingeg et Taaw Lein Judio et Menungang Abar pasal ki Jesus

³⁴ Mendyari, neres si Pedro kwan ye, "Tiban ku netentuan banar na se'sali' pemiri' et Empu' dut ginsan neng taaw. ³⁵ Pegenpan et Empu' sebarang maya peguntabi' et kenye beke' sebarang memegkeradya et metitigna'. Kaya ye pegpilinen misan enuteg bangsa, taw't Judio etawa lein taw't Judio. ³⁶ Sewran myu et abar binggey et Empu' dut menge' taw't Israel. Pinebunayag ye dut kedye Menungang Abar pasal et kesenangan dut Empu' pebiya' ki Jesus Kristo. Demikian Ya Begerar gasi et ginsan taaw. ³⁷ Sewran myu ba' enu neinabu dut sengkellungsuran et Judea na timinihad dut Galilea, ganang pinabar i Juan pasal et bewtismu. ³⁸ Pegbersen ye tu' pasal et ki Jesus Kristo neng taw't lungsud et Nasaret. Dinuul Kenye et Empu' itueng Pasek Metignang Nakem Ye sampay keksegan bilang ketentuan na Ya ga in pinili'. Sabab eset kenye Empu', misan embe tenan ye kenunganan pegkeredyanen ye. Pepenunga ye ginsan sebarang pepeliyutan i Seytan.

³⁹ "Deulu' kami itue menge' saksi' dut ginsan neng kineradya ye dut bangsa et menge' Judio

sampay dut Jerusalem. Megdemikian gasi dut pegransang dye ki Jesus Kristo dut krus seked patey. ⁴⁰ Segwa' pegiketlung eldew binyag ya peuli' et Empu'. Demikian sali' megpebiri' ya damen. ⁴¹ Diki negpebiri' dut ginsan taaw, erapun et damen lang na menge' saksi' neng pinili' et Empu' megunang masa nega ti'. Pegketbes ya pinebiyag peuli', kami kesaru ye nengaan beke' nenginum. ⁴² Binilinan ye kami menuldu' eset menge' taaw sampay megpesebanar na ya in nepili' et Empu' na megmendyaring ukum et biyag beke' patey. ⁴³ Ya ne in pegsindiren et menge' tarus et Empu' dut pegpebunayag dye et sebarang mengandel ki Kristo keterima et kemeapan et menge' keselaan dye pebiya' et kepengyedian i Jesus Kristo."

Nemeketerima et Nakem et Empu' menge' taw't Lein Judio

⁴⁴ Ganang megbebres nega si Pedro, nineug Nakem et Empu' dut ginsan neng menge' memegkikingeg et beres. ⁴⁵ Menge' mengengandel na' Judio* neng nememaya' ki Pedro in nemeglilu' sabab nebiri' dye misan menge' lein Judio nemeketerima gasi et begey neng Nakem et Empu', na binggey kedye et Empu'. ⁴⁶ Megdemikian nekingeg dye nega gasi menge' lein Judio nemekebres et lein-leing bebresan sampay nememantug dut Empu'. Angkansa kwan i Pedro,

---

* **10:45** 10:45 mengengandel na' Judio - dut orig Kesuratan, "mengengandel na bangsa tinulian in."

⁴⁷ “Dye in sali' tyu nega gasi na' pinemgeyan et Nakem et Empu'. Na! Ba' kwantin sinu nega kelaang kedye apang mebewtismuan dye et danum?” ⁴⁸ Indyari dineakan ye na bewtismuan dye apang ipebiri' na kedyeng Begerar neng si Jesus Kristo. Pegketbes tineew dye ki Pedro na tumerna duntin et senung menge' eldew.

11

Pebunayag i Pedro dut Ketingtimungan et Mengengandel dut Jerusalem

¹ Nebaran et menge' bibilinan i Jesus sampay et menge' mengengandel dut sengkellungsuran et Judea na misan menge' lein Judio nemenerima gasi et beres et Empu'. ² Angkansa ganang timingungul ne si Pedro dut Jerusalem, sinawey ya et menge' mengengandel na' Judio. ³ Nememres dye kwan, “Manu nepebe'baya' ke dut menge' lein Judio sampay nekisaru ke et kedye?”

⁴ Angkansa pinatur et mesayu i Pedro kedye ginsan neng ba' enu neinabu tihad nega't sengketegnanan. ⁵ Timinagna' si Pedro, kwan ye, “Sasat dun ku't lungsud et Jopa, ganang megpenelangin ku dut Empu', sekali' tinerebinbin ku teyeg dut langit sama't kelang kumut na' peggegantung eset epat neng pidyuru' na' peruruwey et abi' ku. ⁶ Sasat dinengdeng ku't menunga, duntin nebiri' ku ginsan ginisan et menge' mekeklag neng ayup na' memegpanew beke' memeglempey et lugta', sampay menge' begit na' memeglepad et lelengew. ⁷ Mendyari nekekingeg ku et beres, kwan, “Teyeg Pedro,

megsumbali' beke' mengaan ke.' ⁸ Segwa' simi-nambag ku, kwan, 'Diki, Begerar, diki lang selus mekedyari keredyanen ku atin. Demikian kaya lang gasi pengan ku et ginis na' meridi', etawa diki lang kepetpatut kanen in.'

⁹ "Temed nekingeg ku peuli' ating beres na' teyeg dut langit, kwan, 'Kasi' ne ipentanga' et meridi' ating menge' pinenunga et Empu'.'
¹⁰ Ketelu itue neinabu, mura pinestak ne peribuwat dut langit ating ginis.

¹¹ "Sekali' megtuy nemengdateng set benwa neng peglelegdangan ku in na' telung kelelekian teyeg dut Sesarea neng pinedaak et daken.
¹² Neres et daken Nakem et Empu' na kwan, 'Endey ke megbe'bangka' maya' et kedye.' Nememaya' gasi et daken itueng enem neng ketipusdan. Indyari siminled kay et benwa i Kornelio. ¹³ Duntin pineatur i Kornelio damen na nekebiri' ya et sembatung dereakan et Empu' neng petitiyeg dut seled benwa ye na negsugid kenye, kwan, 'Daaken mu tehagan mu dut Jopa apang engeya' si Simon neng pegnger-anan gasi et si Pedro. ¹⁴ Sabab ya megsugid dimyu et pasal et ikebawi' mu sampay dimung sengkebenwa.' ¹⁵ Ganang megtetagna' ku pe' teyen megbebres, sekali' nineug ne et kedye Nakem et Empu', samat pegineug ye et kityu tagna' ti'. ¹⁶ Angkansa, nerendeman ku na enung sinugid i Begerar Jesus, kwan, 'Si Juan pemewtismu dut danum, segwa' bewtismuan gasi dimyu dut Nakem et Empu'.'
¹⁷ Na ba' Empu' negey kedyeng lein Judio et begey et Nakem et

Empu' neng sama't binggey ye gasi kityu ganang nengandel tyu et Begerar neng si Jesus Kristo, sinu gasi aku apang menglaang et Empu'?"

¹⁸ Na! Ganang nekingeg dye itue, nemengew ne et pegsawey. Gam lang nememantug dye dut Empu'. Kwan dye, "Angkansa ba' kwantin, binggeyan et lawak gasi et Empu' menge' lein Judio apang megsusun beke' keisi' dye't bagung biyag na kaya seskeran in."

Ketingtimungan et Mengengandel dut Lungsud et Antiokia

¹⁹ Mendyari nemegpekparak menge' mengengandel sene ti' sabab et pegsungsang na' neinabu ganang imeteyen si Esteban. Maya nemekerateng dut probinsiya et Penisia, iba gasi dut pulew et Siprus beke' iba gasi nemekerateng dut lungsud et Antiokia. Misan embe meretengan dye, ipegabar dye beres et Empu', segwa' dut menge' taw't Judio lang. ²⁰ Segwa' maya iba dye neng taw't Siprus beke' taw't Sirini na pegdateng dut Antiokia. Pinenulduan dye gasi et Menungang Abar pasal et ki Jesus Kristo dut menge' taw't lein Judio. ²¹ Neset kedye keseg et Begerar neng Empu' apang penuldu' beke' mekansang nemengarap sampay nemengandel et Begerar Jesus.

²² Pagka' neebaran itue et ketingtimungan et mengengandel dut Jerusalem, indyari dinaak dye si Bernabe pesurung dut Antiokia. ²³ Ganang diminateng ne ya, nebiri' ye redyiki' et Empu' eset kedye. Angkansa nenep si Bernabe beke'

pinenginduan ye dye ginsan na daran megmetigna' dut Begerar Jesus eset ginsa't kebesagen dye. ²⁴ Menungang taaw si Bernabe beke' ipnu' et Nakem et Empu' sampay mepangger pegandel ye dut Empu'. Angkansa mekansang negegayat dut pengandel eset Begerar.

²⁵ Mendyari siminurung si Bernabe dut Tarso apang tulusen ye si Saulo. ²⁶ Ganang nebiyanan ye ne, pinebaya' ye dut Antiokia. Nemeneteg dye duntin et seled seng teun, sampay nemegtingtimung iba dye menge' ketingtimungan et mengengandel beke' nemenuldu' duwa dye dut mekansang taaw. Na, dut Antiokia timinagna' tiningkag na tegesunud i Jesus Kristo ating menge' "Mengengandel i Kristo".

²⁷ Ating masa gasi maya menge' tarus et Empu' neng nemengdateng et Antiokia teyeg dut Jerusalem. ²⁸ Sembatu et kedye timinyeg, ingaran ye si Agabo. Sabab et basag et Nakem et Empu', negpebunayag ya et maya megderateng kelang urap se't sengkedunyaan. Netuman itue masa et timpu i Emperador Klaudio. ²⁹ Angkansa, negpikir menge' mengengandel i Jesus na megpebibit et tabang dut menge' mengengandel neng memeglelegdeng et Judea sigun et dut megesan et tegsembatu-sembatu kedye. ³⁰ Tinuman dye, beke' pinebibit dye ki Bernabe beke' ki Saulo tabang dye dut menge' megurang et megpegitimungan et mengengandel dut Jerusalem.

Inimatey si Jakob beke' Piniriso si Pedro

¹ Ating masa tinegnanan i Herodes na' Surutan na pineliyutan senung menge' mengengandel i Jesus. ² Sampay pineimatey ye et tukew si Jakob neng tipused i Juan. ³ Pagka' gasi nerengdeng ye itue pegeneapan et menge' Judio, angkansa si Pedro gasi pinealew ye. Neinabu itue sasa et Kenkaan et pegngeranan na' Bengbang neng Kaya Pikembang. ⁴ Ganang nalew ne si Pedro, na' pinepirisu itue, beke' pinedyeganan et epat neng panen neng teg-epat na' sundalu. Yakin i Herodes iarap si Pedro dut menge' taw't Judio apang ukumen ye pegketbes ating Kenkaan na' pegngeranen gasi et Neketalib.

⁵ Na' si Pedro dun nega't seled pipirisuan. Segwa', menge' mengengandel kaya bugtu' amay-amay neng pegpenelangan dye et Empu' si Pedro.

Kelilung Pegpeliwan ki Pedro dut Pipirisuan

⁶ Na' ganang gebi et ating masa na ipeliwan si Pedro i Herodes apang ukumen ye, megiga' si Pedro se't pinegketngaan et duwang sundalu. Pegpupungen si Pedro et duwang rantay, beke' maya nega ibang mengdidyaga kenye dut lelengewan et pipirisuan. ⁷ Sekali' megtuy maya timinbu' dut kenye sembatung dereakan et Begerar, sampay timinlang dut sisingled et pipirisuan. Kinuritan ye kikilid si Pedro apang tiyagen. Kwa't dereakan et Empu', "Pegbangun sekali'!" Na' enu taku', megtuy lang nebabad ating menge' rantay neng pinungpung menge' keremut ye in. ⁸ Mendyari kwa't dereakan et Empu' kenye,

“Na', pegbadyu' beke' pegtempa' ne.” Tinuman i Pedro ginsan atin. Indyari sinugid kenye et dereakan et Empu', kwan, “Peglapis ne et mekapal neng badyu' mu in beke' pesunud ne daken.”

⁹ Indyari nepesunud et kenye. Liminiwan si Pedro, segwa' ating peginabu kayangga pe' sewd i Pedro na banar, keblan ye't megteteginep lang.

¹⁰ Ganang netliban dye ating meguna sampay ikeruwang mengdidyaga, nekerateng dye dut besi' neng lelewewan et lungsud. Na' neukaban lang et kwantin yaya ye, beke' nemengliwan dye. Pegpelembus dye't panew, pegdateng dut sembatung dalan, megtuy ne nalam et kenye ating dereakan et Empu'. ¹¹ Indyari, neintetewan i Pedro ating peginabu, angkansa kwan ye, “Tiban ku pe' netentuan ginsan! Asal pelan tinahag et Begerar ating dereakan ye apang kelias ku et keremut i Herodes sampay eset menge' pegyeyekinen et menge' taw't Judio na meinabu daken.”

¹² Ganang nerengdengan i Pedro, siminurung ya dut benwa i Maria neng indu' i Juan na' pegngeranan gasi et si Markus. Mekansang menge' mengengandel duntin nemegtimung et megpenelangin dut Empu'. ¹³ Timiningkag ne si Pedro dut liwan et lelewewan, sekali' kiminabi' sembatung budyang na' ketabang et benwa. Inintetew ye si Roda. Inintetew ye ba' sinu iti'. ¹⁴ Pagka' neintetewan ye pengluluwaan i Pedro beke' sabab et delen, angkansa kaya ye ne inukaban lelewewan, gamlang negdarak pesled apang ipabar ye na dut liwan et lelewewan si Pedro. ¹⁵ Sambag dye kwan, “Kas

pegdungdupang.” Segwa' leges ye kwan, “E' be banar si Pedro!” Angkansa kwan dye, “Tetaka dereakan ye ne lang.” ¹⁶ Segwa' pelembus nega et pegtingkag si Pedro. Mendyari pegukab dye't lelengewan tuun beke' pegbiri' dye si Pedro ga in. Angkansa nemeglilu' dye banar, temed mengmemana. ¹⁷ Mendyari sininyalan dye i Pedro et endey gumibek. Indyari pineatur kedye i Pedro ba' enukwan ya pineliwan et Empu' dut seled pipirisun. Sinugid kedye i Pedro kwan, “Ipenugira' myu itue dut menge' ketipusdan neng mengengandel, sampay ki Jakob.” Tebes nugad ne si Pedro pesurung dut ibang lungsud.

¹⁸ Pegdiklem et keririkleman, na' neriwara' ne menge' kesundeluan sabab et pegkalam i Pedro. Diki lang mekira-kira dye ba' enu neinabu kenye. ¹⁹ Angkansa, pinetulus si Pedro i Herodes. Pagka' kaya dye nebiyanan, sekali' pinengsummeria ating menge' mengdidyaga beke' tuminahag ye na subali' imeteyen dye ne. Pegketbes timinugpa si Herodes dut Sesarea mawa' et Judea sampay liminegdeng duntin.

Pegkepatey i Surutan Herodes

²⁰ Nekwit na lagi megiseg si Herodes dut menge' taw't Tiro beke' dut menge' taw't Sidon. Angkansa pinegsulutan dye kumabi' ki Blasto neng pepengendelan ye dut benwa i Herodes. Binisara dye ya na maya tabang ye. Nemenurung dye ki Herodes apang mengangat dye kenye et kesenangan sabab dut bangsa i Herodes pegmewanan et pegkaan et menge' taaw. ²¹ Pegdateng et eldew et timpu, negbadyu'

si Herodes et pekayan et surutan. Narung ye et erung-erungan et metaas, beke' neres et kedye.

²² Segwa' nemengmara menge' taaw, kwan dye, "Lein lang taaw megbebres, erapun Empu'!"

²³ Na' megtuy pinesekitan et dereakan et Empu' si Herodes. Kinan ya et menge' uled beke' natey, sabab inembuan ye ating kebentugan na subali' surung dut Empu'.

²⁴ Segwa' pelembus gasi mengabar menge' mengengandel et beres beke' bebresen et Empu' apang kiminansang menge' mengengandel i Jesus.

Si Bernabe beke' si Saulo Negpeuli' ne mawa't Jerusalem

²⁵ Na' ganang netbes dye ne suku' dye na' keradya, si Bernabe beke' si Saulo negpeuli' ne dut Antiokia mawa't Jerusalem. Pinebaya' dye si Juan neng pegngeranan gasi et si Markus.

13

Nepili' beke' Pinepanew de Bernabe beke' Saulo Bilang Mengengabar

¹ Na', maya menge' tarus et Empu' beke' menge' menunuldu' eset ketingtimungan et mengengandel dut lungsud et Antiokia. Kebaya' na atue de Bernabe, si Simeon na pegtingk-aga't Negro, si Lusio na tege-Sirene, si Manaen na kesingumur sampay iba et gubernador si Herodes dut Galilea, beke' si Saulo. ² Sementara' dye in pemengempu' dut Empu' beke' pemeg-puasa, sinugid eset kedye et Nakem et Empu', kwan, "Seriria' myu de Bernabe beke' Saulo

dut keradya neng pinandu' ku eset kedye.”
³ Pegketbes dye nekepuasa dye beke' nenelangin, dinatun dye kedyeng menge' keremut dut duwa, indyari dye in pinepanew ne.

Pegtuldu' dut pulew et Siprus

⁴ Angkansa dinaak et Nakem et Empu', nepeke-napan de Bernabe beke' Saulo dut lungsud ne't Selusia. Indyari minewanan duntin neglayag pesurung dut pulew et Siprus. ⁵ Ganang neker-ateng dye dut lungsud et Salamina, ipinebunayag dye beres et Empu' eset menge' pegtimung-timungan neng sinagoga neng menge' Judio duntin. Kebaya' dye si Juan Markus bilang ketabang.

⁶ Sineringkuar dye't libut sengkepulewan seked dut lungsud et Papos. Neretengan dye duntin sembatung mememadyik neng Judio na pemelbaal na ya in tarus et Empu', temed diki ne. Si Bar-Jesus kenyeng ingaran. ⁷ Ya in iba i Gobernador Sergio Paulo, sembatung lelaki neng meutek. Pinetingkag et Gobernador de Bernabe beke' Saulo sabab gaay ye mekingeg beres et Empu'. ⁸ Temed sinegaan dye et mememadyik na si Elimas, ingaran i Bar-Jesus eset bebresa't Griego, apang diki mekeandel ki Jesus itueng Gobernador. ⁹ Indyari nepuspus et Nakem et Empu' si Saulo, na pegtingkagan gasi et Pablo, tinengtengan ye si Elimas, beke' binres et samat kwantin, kwan, ¹⁰ “Ikew yegang i Seytan! Kebanta ke et ginsan neng metigna! Ipnu' ke et merinundingen beke' keyeatan! Manu taku' daran mu pegpebulingkeg et keberbenaran

tudyu dut Empu'? ¹¹ Tiban, meminasu dimu et Begerar na' Empu'! Mebleg ke et mekwit! Diki ke kebiri' et telang et eldew."

Pegketbes megtuy neresanan i Elimas na samat tinegmunan et meitem neng kunem kenyeng menge' mata, beke' ya nenulus et mengdundun kenye. ¹² Ganang nekebiri' et neinabu, nengandel ne ki Jesus itueng Gobernador, beke' nenglilu' ya eset menge' tuldu' tudyu dut Begerar Jesus.

Penuldu' i Pablo dut Lungsud et Antiokia neng Pisidia

¹³ Mewanan dut lungsud et Papos, nemeglayag ne si Pablo beke' kenyeng menge' kesebayaan dut lungsud et Perga dut probinsiya et Pampilia, temed nepeparak ne si Juan Markus eset kedye beke' negpeuli' ne dut lungsud et Jerusalem.

¹⁴ Mewanan dut Perga, neglahyun dye beke' diminateng dut lungsud et Antiokia na sakup neng Pisidia. Ganang Sabbath, ating Eldew et Kepeternan, siminled dye dut sinagoga beke' nemengarung. ¹⁵ Netbes mebatsa menge' senung bagi' et menge' elare't buuk neng Keseraan beke' et menge' tarus et Empu', negpesugid kedye menge' pegpemengendela't sinagoga et menge' Judio, kwan, "Menge' ketipusdan, na ba' maya kew ipenuldu' eset menge' taaw, meres kew ne be!"

¹⁶ Angkansa timinyeg si Pablo beke' sininyalan dye na endey megibek. Kwan ye:

"Menge' taw't Israelita beke' menge' taaw neng lein Judio na pegempuen dye Empu', kumingeg kew! ¹⁷ Itueng Empu' et taw't Israelita

na pinili' et kityung keupu'upuan apang megmendyaring taaw Ye. Dye in binuwat Ye et sembatung kelang bangsa sementara' megeeldeng samat taaw tumpang eset bangsa et Egipto, indyari pineliwan duntin pebiya' eset Kenyeng kelang kepengyedian. ¹⁸ Beke' sinendalan et Empu' menge' senung sala' dye, sasat dye pegpepanewpanew dut kelnangan seled na samat epat neng pulung teun. ¹⁹ Pegketbes tepuen et Empu' pitung bangsa eset lugta' et Kanaan, beke' binggey Ye itueng lugta' neng menge' atin taaw eset Kenyeng taaw neng Israel bilang pusaka' dye. ²⁰ Neinabu atin dut seled na samat epat neng gatus limampulu' neng teun.

“Pegketbes binggeyan kedye et Empu' et menge' memimisara seked et timpu ki Samuel na' tarus et Empu'. ²¹ Indyari nemeneew dye et surutan, binggey kedye et Empu' sembatung lelaki mewanan eset tutusan i Benjamin, si Saulo na yegang i Kis. Negsurutan si Saulo seked epat neng pulung teun. ²² Indyari ganang ya in inugad et Empu', pinesubli si Surutan Dabid apang megsurutan eset kedye. Angkansa kwantin pesebanar et Empu' tudyu eset kenye, 'Nebiyanan ku ki Surutan Dabid na yegang i Jesse lelaking kuyun et atey ku, sembatung lelaki na panyap metuman eset ginsan neng pegtehagan ku.’

²³ “Mewanan eset tutusan et lelaki neng itue, binggey et Empu' dut bangsa et Israel si Jesus, kenyeng tinange' na Mekepemawi'. ²⁴ Mura diminateng si Jesus, epegtuldu' i Juan eset ginsan et taaw dut sengkebengsaan et Israel na teyen

megmendyaring pegsusunan na telikuran itueng kedyeng menge' keselaan beke' megpebewtismu. ²⁵ Ganang megketbes ne pegbubuwaten i Juan, sinugid ye dut menge' taaw, kwan, 'Sinu be taku' aku eset kira-kira myu? Lein lang aku ating Mememawi' na pegtegeyan myu. Temed ya megderateng na pesusunud ne eset daken. Indyari diki aku merapat megmendyaring misan tegeugad mene et tampa' Ye samat buwaten et uripen.'

²⁶ "Menge' ketipusdan ku neng mawa' dut dugu' i Abraham, beke' eset menge' taaw neng lein Judio na pengempu' dut Empu', kityu key pinebitan et abar ne itue petudyu dut kepuwasan. ²⁷ Kaya lang pegkilelanan et menge' megeeldeng eset lungsud et Jerusalem beke' kedyeng pegibuten na si Jesus itueng Mememawi' dinaak et Empu'. Kaya dye gasi pegpikiren menge' teked et menge' tarus et Empu' na pegbetsaen kede Eldew et Kepeternan; temed dye key gasi nekepetuman et peneked na atin ganang betangan dye et kepeteyan si Jesus. ²⁸ Megdemikian misan dye in kaya lang meget neng keterangan apang ya in dusaen et kepeteyan, pegtewen dye nega ki Pilato na ya in ipepatey. ²⁹ Indyari ganang metuman dye ne ginsan neng nesusurat petudyu eset kenye, maya menge' taaw na insi' dye ya dut krus et kayu beke' limbeng dye ne eset gieb et batu. ³⁰ Temed ya in binyag peuli' et Empu'! ³¹ Indyari dut seled et mekansang neng eldew nepebiri' eset menge' nememaya' kenye ganang ya in siminurung ne dut lungsud et Jerusalem mewanan dut probin-

siya et Galilea. Tiban dye ne in menge' saksi' ye eset kityung menge' taw't Israelita.

³² "Indyari atu' kay apang ipebunayag eset dimyu itueng menge' Menungang Abar. Itue ne menge' tinange' et Empu' eset kityung menge' kegunngurangan, ³³ na kenyeng tinuman eset kityu neng tutusan dye ganang biyagen ye peuli' si Jesus. Itue ne nesurat eset ikeruwang Kanta, kwan,

'Ikew daken neng Yegang, tiban Aku mengdyaring dimung Ama'.^{*}

³⁴ Pesalan et pegkebiyag peuli' eset kenye apang diki mekelabay et pegkeburuk, kwantin gasi tinange' et Empu' dut menge' taaw Ye, kwan, 'Ibgey ku dimyu pasek metigna' beke' meerepeng peruntungan, na tinange' ku ki Surutan Dabid.'[†]

³⁵ Indyari sinugid gasi dut ibang Kanta i Dabid, kwan,

'Diki mu itugut na mekerasa et pegkeburuk dimung pasek metigna'.[‡]

³⁶ Ganang metuman i Surutan Dabid itueng sedseleran et Empu' eset kebiyagan ye, ya in natey beke' limbeng eset seled lelbengan et kenyeng menge' kengurangan beke' nekelabay et pegkeburuk. ³⁷ Segwa' si Jesus na binyag peuli' et Empu' na diki nekelabay et pegkeburuk.

³⁸ Angkansa menge' ketipusdan, merapat na mesewran myu teyen, na pegtuldu' eset dimyu

---

^{*} **13:33** 13:33 Kanta 2:7. [†] **13:34** 13:34 Isaias 55:3. Atin tinange' i Empu' ki Surutan Dabid tagna' ti', na maya upu' ye megyegang dut timpu surungan na memegbeg dut menge' taw't Judio ngian-ngian. [‡] **13:35** 13:35 Kanta 16:10.

na itueng pegpeampun et keselaan pebiya' et kebuwatan i Jesus. ³⁹ Indyari ginsan neng mengandel eset kenye pegempunen eset ginsan neng keselaang diki mekepegampun eset dimyu pebiya' eset pegtuman et Keseraan binggey ki Moises. ⁴⁰ Angkansa meginget kew apang diki meinabu eset dimyu itueng sinugid et Empu' pebiya' menge' tarus Ye, ⁴¹ kwan dye, 'Kira-kirana' myu, kemyung mepengdupang! Memeknegan kew beke' medusaan sampay mepatey!

Sabab buwatan ku eset dimyung ketimpunan, sembatung ginis na diki myu endelen, misan maya ne menuturan itue eset dimyu!' "§

⁴² Ganang megliliwan ne't sinagoga si Pablo beke' si Bernabe, ginayat dye et menge' taaw na meres peuli' pasal eset menge' indeginis na itue eset sumunud ne Eldew et Kepeternan.

⁴³ Pegketbes et tingtimung, nemenelundug kire Pablo beke' Bernabe mekansang neng Judio beke' negayat eset egama et Judaismo. Negberes eset kedye itueng menge' bibilinan de Pablo beke' tinulduan dye na megpelahyun eset pengebiyagan neng sugat eset redyiki' et Empu'.

⁴⁴ Ganang siminunud Eldew et Kepeternan, lengku ginsan neng menge' taaw eset lungsud in netimung ne apang kinggen beres et Empu'.

⁴⁵ Nemengimbeng ne menge' taw't Judio ganang nebiri' dye nemegsitsiet neng menge' taaw, angkansa nileew dye beke' binelebagan ginsan neng pegsugiren i Pablo.

46 Temed mekseg na sinugid de Pablo beke' Bernabe, kwan, "Dut dimyu mena merapat ipebunayag beres et Empu'. Pigay sinikwey myu ne itue, beke' inukum myu dimyung bilug na diki merapat eset biyag na kaya seskeran, angkansa sumurung kay dut menge' lein Judio apang mengabar itueng Menungang Abar. 47 Sabab kwantin tinahag damen et Begerar, 'Binetang ku ikew na megmendyaring silu' et menge' taw't lein Judio apang mepebunayag mu kepuwasan ku seked dut kepuspus et dunya.' "*"

48 Ganang mekingeg itue menge' taw't lein Judio, nenep dye beke' megbantug dut Empu' sabab eset beres Ye. Beke' ginsan dye ne nepili' et Empu' apang maya biyag na kaya seskeran, nemengandel dye ne.

49 Angkansa liminatap eset sengketelingkepa't kelugtaan itueng beres et Empu' pasal ki Begerar Jesus. 50 Temed sinutsutan et menge' taw't Judio na kaya mengandel menge' kelilibunang meinempuen eset Empu' beke' kilala dut keneldaman, megsepantun gasi menge' pegibuten neng kelelekia't lungsud, apang ineriwara' dye de Pablo beke' Bernabe, pegketbes pineugad dye eset lugtang atin. 51 Angkansa tinultug et duwa in tehuk eset kedyeng menge' tiked bilang saksi' atu eset menge' taw't esentin, indyari dye in siminurung ne dut lungsud et Ikonio. 52 Nebaha ne't enep beke' et Nakem et Empu' menge' mengengandel eset lungsud Antiokia.

---

* **13:47** 13:47 Isaias 49:6.

14

Pablo beke' de Bernabe Menuldu' dut Lungsud et Ikonio

¹ Megsepartun kwantin gasi neinabu eset lungsud et Ikonio, de Pablo beke' de Bernabe siminled dut pegtimung-timungan neng sinagoga et menge' Judio. Pegeyaran dye ne menuldu', angkansa mekansang taw't Judio beke' taw't Griego negandel. ² Segwa' maya menge' taw't Judio mendi' mengandel. Indyari sinutsutan dye menge' lein Judio beke' pegekalan pikiran et menge' itue atu eset menge' mengengandel. ³ Angkansa nekwit-kwit gasi timineteg duntin de Pablo beke' Bernabe, indyari meksege na nenuldu' pasal eset Begerar Jesus. Pine-sebaran gasi i Jesus na tantu penuldu' dye eset itueng bebresan pasal et redyiki' Ye pe-biya' et kepengyedian na binggey eset kedye na memuwat et menge' tenda' beke' keli'lilung keradya. ⁴ Angkansa netahak menge' taaw eset lungsud. Diminapit iba eset menge' taw't Judio neng kaya mengandel beke' iba gasi eset menge' bibilinan.

⁵ Negpanyap megtuy menge' lein Judio beke' menge' taw't Judio kebaya' kedyeng menge' pegibuten atu eset menge' bibilinan. Pinaru dye na dupangen beke' pemakalen dye et batu seked patey. ⁶ Temed ganang mesewran itue et menge' bibilinan, nememelegyu dye ne pesurung dut lungsud et Listra beke' lungsud et Derbe eset menge' lungsud et Likaonia, beke' eset kelugtaan na pelibut. ⁷ Indyari duntin dye ne pinenuldu' itueng Menungang Abar.

Binakal et Batu si Pablo dut Lungsud et Listra

⁸ Dut lungsud et Listra, maya sembatung lelaki na diki mekepanew, sabab ya in pangkul mewanan nega et sengkeganak. ⁹ Megearung ya na megkikingeg eset penuldu' i Pablo. Ganang mebiri' i Pablo na itueng pangkul maya pengandel apang megulinan, tinengtengan ye itue. ¹⁰ Indyari mebasag na negberes si Pablo, kwan, "Tumyeg ke et metigna!" Pegketbes limineksut megtuy itueng lelaki beke' negpanew-panew. ¹¹ Ganang nebiri' et menge' taw't lungsud itueng binuwat i Pablo, neres dye et mebasag eset bebresa't Likaonia, na kwan, "Nineug kityu menge' empu' na negdagbes et taaw!" ¹² Ngineranan dye't empu' Seus si Bernabe, beke' empu' Hermes gasi itueng si Pablo sabab ya tegepegberes.* ¹³ Eset pegseled et lungsud maya templo i empu' Seus. Ganang nekingeg et pari' et Seus na kwantin neinabu, ya sampay menge' taw't lungsud nemibit et menge' mendangan neng sapi' sampay menge' gantung liyeg na bukburak apang isimaya' dye eset menge' bibilinan.

¹⁴ Ganang nesewran itue de Bernabe beke' i Pablo, pinenguyat dye kedyeng badyu' apang ipebiri' iseg beke' rupuk dye, pegketbes diminarak dye na petnga' dut menge' taaw. Nemegberes dye et mebasag, kwan, ¹⁵ "Menge' kelelekian, kasi' myu pegbuwata' atin! Kami tu' menge' taaw gasi na sali' myu! Pegtuldu' kay dimyu itueng Menungang Abar pasal i Begerar

---

* **14:12** 14:12 Seus - ngaran et pegibutan et menge' empu' dut menge' taw't Griego, beke' si Hermes ngaran et sembatu negang empu' dye.

Jesus apang telikuran myu menge' ginisan na itue na kaya kepulusan, beke' megpeuli' kew eset tantu neng Empu' na biyagan na ya ne-guna et langit, lugta', dagat beke' dut ginsan neng menge' esentin. ¹⁶ Itit nekelabay neng menge' timpu, pinesaran et Empu' dut ginsan neng bangsa na telinganen et kedye-kedyeng keinginan. ¹⁷ Segwa' nenggey ya et sugat neng keterangan apang mekilala myu ya pebiya' et kenunganang pegbuwatan ye eset dimyu. Peg-begeyan ye kemyu et delek mewanan dut langit beke' kelang mekekeyg eset sugat neng timpu. Pepebiyagan ye kemyu et kekanen beke' pin-upuspus et keenepan dimyung atey." ¹⁸ Dut sembelang menge' bebresang itue, mekeliyutan dye nega et pegpetngew eset menge' taaw eset pegsisimaya' eset kedye.

¹⁹ Segwa' maya menge' taw't Judio diminatang duntin mewanan eset lungsud et Antiokia beke' lungsud et Ikonio. Sinutsutan dye menge' taaw atu ki Pablo beke' eset kedyeng pinemakal na ya ne in. Pegketbes, ginuyud ya peliwan et lungsud, eset kira-kira dye na patey ne. ²⁰ Segwa' ganang pelibutan ya et menge' mengengandel, timinyeg si Pablo beke' siminled dut lungsud. Kinedikleman, siminurung duwa dye de Bernabe dut lungsud et Derbe.

Pegpeuli' Si Paulo beke' si Bernabe dut Lungsud et Antiokia

²¹ Pegtuldu' de Pablo beke' Bernabe Menungang Abar dut lungsud et Derbe, beke' mekansang negayat dye na megmendyaring

mengengandel i Jesus. Pegketbes, negpeuli' dye ne dut menge' lungsud et Listra beke' Ikonio sampay dut lungsud et Antiokia et Pisidia. ²² Pinepangger dye seled et menge' mengengandel beke' pinituanan na dumarana tantu eset pengandel dye. Penuldu' dye eset kedye, kwan, "Kityu mekelabay mena et mekansang neng kesusaan mura mekesled dut pengmilikan et Empu'." ²³ Dut kede ketingtimungan et mengengandel, nemekegerar dye ne et menge' megurang mekepegewla, beke' metbes lang na negpenalang dye sampay negpuasa, na menge' itue na ipinengandel dye eset Begerar Jesus na kedyeng pegendelen.

²⁴ Pinenewan dye na timalib et probinsiya et Pisidia beke' nemekerateng dut probinsiya et Pampilia. ²⁵ Pinenuldu' dye beres et Empu' dut lungsud et Perga, beke' pegketbes nepekenapan dye dut lungsud et Atalia.

²⁶ Mewanan duntin, neglayag dye peseuli' dut lungsud et Antiokia. Esentin dye in nepengandel tagna' eset redyiki' et Empu' apang kebuwat dye et keradya na pinegbuwatan dye ne in. ²⁷ Pegdateng duntin, tinimung dye menge' kesakup eset ketingtimungan et mengengandel beke' tinuturan ginsan binuwat et Empu' pebiya' kedye, beke' na ba' enukwan tinegnanan ye dalan apang mekepengandel menge' taw't lein Judio. ²⁸ Indyari nekwit neng timpu timinerna dye duntin, kebaya' et menge' mengengandel i Jesus eset Antiokia.

15

Pegtingtimung dut Lungsud et Jerusalem

¹ Maya senung lelaki nemengdateng eset lungsud et Antiokia, minewanan dut probinsiya et Judea beke' nemenuldu' eset menge' ketipus-dan na samat kwantin, kwan, "Na ba' diki kew megpetuli' kuyun dut Keseraan et Empu' na binggey ki Moises, diki mekebawi' Empu' dimyu et kedusaan myu." ² Sinegkaan itue de Pablo beke' i Bernabe beke' nemegbe'banta dye banar ne sabab et itue. Angkansa nepeg-sulitan na peruntinen dut Jerusalem de Pablo beke' si Bernabe beke' megbebaya' menge' senung mengengandel apang mepegsugsugiran et menge' bibilinan i Jesus Kristo sampay menge' megugurang tudyu eset kesusaang itue. ³ Indyari dye in tinahag et menge' mengengandel dut lungsud et Antiokia, beke' sasat megpepanew de Pablo beke' si Bernabe eset probinsiya et Penisia beke' Samaria, pineabar dye ne menge' leing taw't Judio negmendyaring nemengandel ne. Na nemekeksanan ne banar menge' mengengandel et Empu' eset kedyeng pineabar.

⁴ Pegdateng dut Jerusalem, menungang peg-terima' kedye eset menge' pegtingtimung et menge' mengengandel sampay menge' bibilinan i Jesus, sampay menge' megugurang. Pegketbes tinuturan dye ginsan neng menge' pinebuwat et Empu' pebiya' eset kedye. ⁵ Temed timinyeg menge' senung mengengandel et Empu' kebaya'

eset rupung et menge' Pariseo* beke' kwan dye, "Subali' metuli' menge' lein-leing menge' taaw na' mengengandel beke' tehagen tumuman eset Keseraan et Empu' na binggey ki Moises."

⁶ Nemegsugsugid menge' bibilinan beke' menge' megugurang apang mepikiran pasal et itueng menge' kesusaan. ⁷ Pegketbes et nekwiit neng pegbisara, timinyeg si Pedro beke' kwan ye, "Menge' ketipusdan, nesewran myu nekeunang nekelabay neng menge' eldew pinili' ne aku et Empu' dut dimyu, na' pebiya' eset daken menge' lein Judio na mekekingeg dye et Menungang Abar pasal ki Jesus, beke' dye gasi na nemengandel. ⁸ Mekesewran et Empu' seled pikiran et taaw. Pinebiri' Ye ne Kenyeng pegterima dut menge' lein Judio pebiya' et pegbegey ye et Nakem et Empu', samat binggey Ye kityu. ⁹ Pinebiri' et Empu' na kaya ne pinekeleinen kityu menge' Judio beke' dyeng menge' lein Judio. Inampun gasi et Empu' kedyeng menge' keselaan sabab et pegandel dye et ki Jesus Kristo." ¹⁰ Na nengingkut si Pedro, "Manu taku' peggeayen myu nega miseg Empu' sabab kemyu peniksa' et keliyutan dut menge' mengengandel eset Empu'? Isugira' kedye na mibut et Keseraan, lebi ne misan menge' keupu'upuan sampay kityu diki megmendyaring buwaten itue. ¹¹ Na endey lang! Nemengandel tyu ki Jesus na Begerar, beke' melayam tyu eset keselaan tyu sabab et kenyeng redyiki' kityu.

---

* **15:5** 15:5 Pariseo - sembatung kekampi neng menge' pari' beke' pengibuten eset menge' taw't Judio.

Megsepantun gasi puwasen et Empu' menge' taaw minewanan dut menge' lein-leing bangsa.”

¹² Nepehendeng ginsan neng kinensangan. Nemengingeg dye ne ki Bernabe beke' ki Pablo sasat penuturan pasal et menge' kelilu'lilung tenda' na nebuwat dye pebiya' eset basag et Empu', na ba' embe esentin dye eset menge' taaw na lein Judio. ¹³ Pegketbes dye tuturanen, si Jakob gasi nepesubli neres, kwan ye, “Menge' ketipusdan, kingeg kew daken!† ¹⁴ Ketetbes lang ituturan i Pedro dimyu tiban pasal ba' enukwan pinebiri' et Empu' kenyeng kasi dut menge' lein Judio apang misi' dut kedye menge' taaw gasi megmendyaring taaw et Empu'. ¹⁵ Kuyun dut Kesuratan et Empu', na atin sinugid i Pedro pinegsulitan ye na sinurat et tarus et Empu' tagna', kwan,

¹⁶ ‘Pegketbes et itue peuli' ku nega, beke' ipetiyeg ku peuli' milikan tagna' i Surutan Dabid neng nerumbak.

Inunganen ku sebarang maya nerungkat in sampay baalan kut milikan ye peuli'!‡

¹⁷ Apang kebiya' et Empu' ginsan et menge' taaw minewanan dut lein-leing bangsa, atin menge' taaw lein Judio, ginsan dye na pinili' ku gasi.

¹⁸ Itue bebresen et Begerar, pinesewd ye itueng ginis dut menge' taaw sen-gketegnaan.’”

† 15:13 15:13 si “Jakob” - etawa si “Santiago” dut Espanyol.

‡ 15:16 15:16 “milikan” dut orig na Kesuratan, ingin bersen “benwa i Dabid”.

¹⁹ Kwan gasi i Jakob, “Daken neng keinginan, endey tyu sesewen menge' taaw neng lein Judio na pegandel dut Empu'. ²⁰ Temed, subali' tyu dye pebibitan et surat, isugid kedye na endey mengaan et menge' indeginis na mepelamak dut menge' empu'empuan sabab antangen ye meriri' ne atin kityu. Sampay, subali' endey dye mekibeis, subali' endey dye mengaan et binikel neng setwa', sampay endey dye mengaan et dugu'. ²¹ Sabab itueng Keseraan na binggey et Empu' ki Moises, tagna' nega tinuldu' dut ginsan neng menge' lungsud beke' pegbetsaan kede Eldew et Kepeternan dut menge' pengempuan na' benwa et menge' Judio.”§

Surat et Kekunsialan dut menge' Mengengandel na Lein Judio

²² Angkansa minenunga et menge' bibilinan beke' menge' pegibuten et ketingtimungan sampay ginsan neng megpengandel ki Jesus mekepikir memili' et senung menge' lelaki eset kedye megbe'baya' ki Pablo beke' ki Bernabe dut lungsud et Antiokia. Pinili' dye si Judas na pegngeranan et Barsabas, beke' si Silas, duwang taaw na peguntebien eset menge' mengengandel. ²³ Si Judas beke' si Silas megbibibit et surat na samat kwantin, betsaen:

“Itueng surat minewanan dut dimyung ketipusdan, menge' bibilinan et Begerar, beke' menge' megurang atue't lungsud et Jerusalem.

---

§ 15:21 15:21 Eldew et Kepeternan betangen dye “Sabbat” dut bebresan et Hebreo, beke' “pengempuan na' benwa” betangen dye “sinagoga”.

Pinebibit kay itue dut ginsan et menge' mengengandel na lein Judio megeldeng eset lungsud et Antiokia, probinsiya et Siria, beke' probinsiya et Silisia. Pegpenglingen kay kemyu esentin.

²⁴ “Maya neebaran kay, minewanan damen ne megesentin megsasew et dimyung pikiran sabab et kedyeng ketulduan. Kaya atin dinaak kay na buwatan dye. ²⁵ Angkansa, nepegsulitan kay na nemili' et taaw atue mepebibit eset dimyu. Ipebibit kay gasi dimyu si Bernabe sampay si Pablo, menge' bi'bila' na meingin banar. ²⁶ Itueng duwa si Pablo beke' si Bernabe kaya ne pinren dye kedyeng kebiyagan pegkeradya eset kityung Begerar na' si Jesus Kristo. ²⁷ Na angkansa pinebibit kay dimyu de Judas beke' si Silas, apang megsugid dimyu eset elepan myu samat ba' enu dameng nesurat. ²⁸ Na atin Nakem et Empu' beke' kami nemegsulut ne na endey pebegatan selyu lang itueng ketehagan na keilangan banar: ²⁹ Endey mengaan et indeginis na mepelamak dut menge' empu'empuan, endey mengaan et dugu', endey ne mengaan et binikel neng setwa', beke' endey mekibeis. Na ba' pkerayu kew et menge' arat na atin, ikenunga dimyu. Seked atue lang. Pegnunga-nunga kew ne.”

³⁰ Indyari pinepanew menge' tetehagen. Pegdateng eset Antiokia, tinimung dye et menge' ketipusdan na pemengandel ki Jesus beke' binggey kedye surat. ³¹ Ganang nebatsa' ne et menge' taaw itueng surat, nemegenep dye kyun eset bebresen neng megpebasag na kedyeng nekingeg. ³² Si Judas beke' si Silas na' menge'

tarus et Empu' gasi, mekansang sinugid eset menge' ketipusdan na megmendyaring nepebasag beke' nepeteger eset kedyeng pegandel. ³³ Itueng duwa nemenerna et menge' senung linggu duntin. Pegketbes, dye nepeuli' dut menge' nenahag kedye. Mura dye minanew, nemegtimung menge' mengengandel apang pegpenelang dye et kesenangan kedye na tudyu eset kedyeng pepenewan. ³⁴ Segwa' ginaay i Silas tumeteg duntin. ³⁵ Temed nepetektak nega si Pablo beke' si Bernabe eset lungsud et Antiokia. Mekansang nega megbebaya' iba dye menunuldu' beke' nengabar et bebresen et Begerar Jesus.

Ikeruwang Pepenewan i Pablo Bilang Menggambar

³⁶ Pegketbes et menge' senung eldew, sinugid i Pablo ki Bernabe, kwan, "Seulinen te beke' beritanen kiteng menge' ketipusdan ki Jesus dut menge' lungsud na' ba' embe nepeebaran te't beres et Empu', supaya mesewran te ba' enu nega kebtangan dye." ³⁷ Gaay i Bernabe ipebaya' si Juan na pegngeranen et Markus. ³⁸ Temed eset seled pikiran i Pablo, mendi' ye ipebaya' si Markus kedye, sabab kaya ye negpelahyun naya' eset kedyeng bubuwaten, imbes nepeparak ye kedye dut probinsiya et Pampilia. ³⁹ Banar na nemegsegsagka' duwa dye in, beke' nemegparak kede sembatu. Pinebaya' i Bernabe si Markus beke' neglayag dye pesurung dut pulew et Siprus. ⁴⁰ Temed si Pablo pinili' ye si Silas beke' nemenyeg ne. Menge' ketipusdan nemengarap

ne dut Empu' na dyeganan dye et redyiki' et Begerar. ⁴¹ Pinanew de Silas beke' si Pablo dut probinsiya et Siria beke' probinsiya et Silisia beke' pinepangger dye menge' mengengandel esentin.

16

Naya' si Timoteo ki Pablo beke' ki Silas

¹ Diminuntin gasi si Pablo dut lungsud et Derbe beke' lungsud et Listra. Indyari maya sembatung mengengandel duntin na ingaran ye si Timoteo. Indu' ye sembatu gasi mengengandel na taw't Judio, temed kenyeng ama' taw't Griego. ² Pinesebenaran et menge' ketipusdan dut lungsud et Listra beke' lungsud et Ikonio na menungang taaw si Timoteo. ³ Gaay i Pablo ipebaya si Timoteo. Temed nesewran et ginsan neng menge' taw't Judio na ama' ye Griego, angkansa tinuli' ye itue supaya penguntebien ya et menge' taw't Judio.

⁴ Sebarang meteliban de Pablo menge' kelungsud-lungsuran, pegpeabar dye dut menge' mengengandel na nepegsulitan et menge' bibilinan beke' menge' megugurang dut Jerusalem. Sinugid kedye na endelen itueng menge' sara'. ⁵ Angkansa menge' mengengandel negmendyaring mepangger et kedyeng pegandel beke' eldew-peldew mekansang nepelamud na' bagung mengengandel.

Eset Lungsud et Troas Neketeginep si Pablo

⁶ De Pablo beke' iba ye, nememanew surung dut pinegketngaan et probinsiya et Prigia beke'

probinsiya et Galasia sabab itueng Nakem et Empu' kaya tinugutan dye na dumu't probinsiya et Asia supaya ipengabar beres et Empu' duntin. ⁷ Ganang nekerateng dye ne eset seled et probinsiya Misia, sinulayan dye teyen sumurung dut probinsiya et Bitinia, segwa' ating Nakem i Jesus kaya timinugut kedye. ⁸ Angkansa megtuy dye timinalib dut pinegketngaa't probinsiya et Misia, ampa' ne negleslembus dye ne dut lungsud et Troas. ⁹ Atin neng gebi, neketeginep si Pablo et sembatung lelaki na taw't Masedonia megtitiyeg beke' megpeingasi' kenye, kwan, "Mani' ke dut probinsiya et Masedonia beke' tebangi' kay!" ¹⁰ Ganang kwantin neteginep i Pablo, negpanyap kay ne megtuy supaya mugad dut Masedonia, sabab nepikiran kay ne nepesewd ne damen Empu', na menuldu' et Menungang Abar eset menge' taaw duntin.

Nengandel si Lidia

¹¹ Indyari, minewanan eset lungsud et Troas, neglenlahyun kay neglayag pesurung dut pulew et Samotrasia, beke' pegdateng et sembatung eldew dut lungsud et Neapolis. ¹² Mewanan duntin diminuntin kay dut lungsud et Pilipos, unang bagi't probinsiya et Masedonia. Na itue gasi pegeldengan et mekansang neng menge' taw't lungsud et Roma. Timinerna kay et menge' senung eldew duntin. ¹³ Pegdateng dut Eldew et Kepeternan, siminurung kay dut peliwan et lungsud atin dut abit danum, na ba' embe nepikiran kay maya esentin pegpepenelangan et menge' taw't Judio. Narung kay beke' nenuturan

eset menge' kelilibunan na pemegrungrupung esentin. ¹⁴ Sembatung libun na megkikingeg damen pegngeranen ye Lidia minewanan ye dut probinsiya et Tiatira. Kenyeng pegkeredyanen pepegelen et mergang tela saat na' meregang. Ya pematug dut Empu', beke' Begerar neng Empu' nenggey kenye et pikiran na mengingeg ba' enu itueng pegbebersen i Pablo, beke' nengandel ne ya. ¹⁵ Negpebewtismu ne ya beke' menge' kenyeng kesengbenwa. Indyari nenggayat ne ya damen, kwan ye, "Ani' kew beke' tumerna dut benwa kay, ba' dut seled pikiran myu na aku pesebenaran nengandel ne dut Begerar neng Empu'!" Indyari neewiran ye ne kami.

Pinirisu de Pablo dut Lungsud et Pilipos

¹⁶ Sembatung eldew ganang megsusurung kay dut pegpepenelenganan, nesusup kay sembatung libung uripen na' yegang. Ating uripen pegseselban et meraat neng diwata na megbebegey kenye et kepengyediang meketeked na ba' enu meinabu. Kela' pirak neprian et menge' begerar ye sabab et kenyeng peneked. ¹⁷ Pepsudsunuran ye kami de Pablo beke' megebres et mebasag samat kwantin, kwan ye, "Itueng menge' taaw na tetehagen et pineketaas na Empu' Banar dut Langit! Pegpeabar dye dimyu ba' enukwan Empu' kebawi' dimyu!" ¹⁸ Sabab mekansang neng eldew pegbubuwaten ye itue, nerekerék ne si Pablo. Angkansa, inarap ye ne yegang in, beke' binres ye set meyaat neng diwata, kwan ye, "Pegtetehagen ku ikew eset kepengyedian et ingaran i Jesus Kristo,

'Lumiwan ke eset bilug et itueng libun!' " Megtuy na liminiwan itueng meraat neng diwata. Na tiban, itueng libun diki ne megmendyaring menekedteked.

¹⁹ Ganang nebiri' et menge' begerar et ating yegang na neugaran dye net meepryan, inalew dye de Pablo beke' si Silas rinayak pesurung dut menge' pegibuten neng kinensanga't menge' taaw. ²⁰ Nenindal dye eset menge' pegibuten et lungsud et Roma beke' itue kwan dye, "Itueng menge' taaw, taw't Judio, dye in pemengungkar et dameng lungsud. ²¹ Megpenuldu' dye et menge' arat sungsang eset ketehagan et kityung menge' taw't Romano. Diki mekedyari terimanen etawa telinganen atin neng keeraan." ²² Nemengagap kedye menge' taaw beke' pegketbes na dye na beklewan et menge' pegibuten, de Pablo beke' si Silas peseuli'seuli' ne lepsan. ²³ Pegketbes na dye melipak, pinirisu dye ne. Nenahag itueng menge' pegibuten eset mengdidyaga na tengleben et meget ating lelengewan neng pipirisuan. ²⁴ Pegketerima dye et ating daak, megtuy binibit dut pinekesisingled et pipirisuan beke' kedyeng tiked sinuub dut dinlangan neng kayu.

²⁵ Ganang megtetenga' gebi ne de Pablo beke' si Silas negpenalang beke' negkanta et kekantaan et Empu' na megbebantug, beke' ibang menge' nepipirisu in memegkikingeg gasi kedye. ²⁶ Kiminlat lang pegliglinug et lugta' na' mebasag, angkansa yiminegyeg sampay menge' penued et pipirisuan. Pegketbes neukaban

menge' lelelawan beke' nepepagti' menge' besi' na pesisiget eset ginsa't menge' nepipirisu in.

²⁷ Na', negbangu't sui' lang itueng mengdidyaga't pipirisuan, indyari ganang nebiri' ye ukab ne lawang keblan ye nemekepelegyu ne menge' nepipirisu in. Angkansa, ginabut ye kenyeng keterman beke' imeteyen ye ne teyen kenyeng diri. ²⁸ Segwa' neres et mebasag si Pablo, kwan ye, "Kasi' binesana' dimung bilug! Atu' kay nega ginsan!"

²⁹ Neneew dut sembatung taaw et pelitaan itueng mengdidyaga, diminarak pesled beke' megkikirkir ne et takut na nepekleb eset titik-eran de Pablo beke' de Silas. ³⁰ Pineliwan ye dye, beke' kwan et mengdidyaga, "Menge' bi'bila', enu merapat buwaten apang aku mebawi?"

³¹ Sinambag dye, kwan, "Mengandel ke ki Empu' Jesus, indyari mebawi' ke, ikew beke' dimung kesengbenwa." ³² Na, indyari, itueng beres et Empu' pinebunayag dye eset kenye, beke' dut ginsan neng megeldeng et seled benwa in. ³³ Atin negang gebi binasaan et mengdidyaga kedyeng menge' tawan beke' negpebewtismu ne ya, sampay ginsan neng meglelegdeng eset seled benwa in. ³⁴ Pegketbes dye in pinebaya' ye ne eset kenyeng benwa beke' negpelamak ne't kekanen. Ya nebaha ne't enep sampay ne eset seled neng sengkebenwanan in, sabab dye in ginsan nengandel dut Empu'.

³⁵ Kinerikleman, dinaak et pegibute't lungsud et Roma itueng menge' kesundeluan na menugid

eset mengdidyaga na ipeliwan de Pablo beke' si Silas.

³⁶ Indyari sinugid gasi itue et mengdidyaga dut ki Pablo, kwan, "Menge' pegibuten nenahag na ipeliwan kew ne. Liwan kew ne beke' manew et kaya gibek."

³⁷ Temed si Pablo neres dut menge' kesundeluan, kwan, "Na kami kaya ne nepesebenaran na memahum et indeginis, temed kami pinelepsan et menge' pegibute't Roma eset memetanan et menge' taaw, sementara' kami taw't Roma gasi. Indyari megtuy dye lang kami pinesled et pipirisuan. Na tiban, ipeliwan dye kami et kaya gibek. Diki mekedyari itue! Subali' pegibuten et Roma matu', supaya megpeliwan damen."

³⁸ Pinesewd et menge' kesundeluan eset menge' pegibute't lungsud et Roma, itueng sinugid i Pablo, beke' nemeketakut dye ganang nesewaran na dye taw't Romano pelan. ³⁹ Angkansa, dye in nemengduntin ne beke' neneew et pegpekiampun eset duwa dye in. Indyari, pineliwan dye ne itue beke' sinugiran na mugad ne. ⁴⁰ Pegliwan et pipirisuan, nemeglahyun ne si Pablo beke' si Silas dut benwa i Lidia, netkanan dye duntin menge' ketipusdang mengengandel. Mura nugad duwa in, tinektakan dye na megpekepangger eset pegpenelang.

17

Dut Lungsud Et Tesalonika

¹ Na tineliban dye lungsud et Ampipolis beke' lungsud et Apolonia, pegketbes diminateng dye dut lungsud et Tesalonika. Eset lungsud na

itue maya pengempuan na' benwa et menge' Judio. ² Indyari kuyun dut neeratan i Pablo, ya in megeled duntin kede Eldew et Kepeternan seled telung linggu beke' ya pemegsagka'-sagka' iba ye menge' taw't Judio pasal et Kesuratan na beres et Empu'. ³ Pinesebenaran ye ne dut seled Kesuratan et Empu', na si Kristo subali' mekelabay et ketiksaan beke' imeteyen. Pegketbes ya megmendyaring megbiyag peuli' mewanan eset kenyeng kepeteyan. Sinugid i Pablo, kwan ye, "Itueng si Jesus pegpepebunayag ku dimyu ya tu' si Kristo, sembatung pinili' et Empu'." ⁴ Negayat itueng menge' senu kedye beke' nengasip dye kire Pablo beke' ki Silas, kwantin gasi itueng kinensanga't Griego na pegpenelang dut Empu', beke' mekansang gasi menge' peguntebien kelilibunan na nepelamud kedye.

⁵ Segwa' nemengimbeng itueng menge' taw't Judio, angkansa pinenimung dye menge' meyeyahung menge' taaw na diki mepulusan. Dye in mengeriwara' et lungsud na' atin. Rinuhub dye benwa i Jason, supaya metulusan dye de Pablo beke' si Silas apang mepebiri' dye eset menge' taaw. ⁶ Ganang diki metulusan itueng duwa, ginuyud dye si Jason beke' senung menge' ketipusdan eset menge' elepa't pegibuten et lungsud. Indyari samat kwantin mara dye, kwan, "Itueng kityung lungsud nesled ne't menge' taaw neng mengeriwara' misan embe metudyuan, na tiban in, atue dye ne't lungsud tyu, ⁷ beke' pinesled dye ne si Jason. Dyeng ginsan in megpenungsang et ketehagen i Surutan Sesar. Pegbersen dye maya nega

ibang surutan na ingaran ye Jesus.” ⁸ Pegketbes neeriwara' ne menge' taw't Tesalonika beke' pebebaya' ne menge' pegibuten et lungsud sabab et kedyeng pegbebersen. ⁹ Si Jason beke' menge' sebaya' ye pinegbey mena't piansa et menge' pegibuten mura pineliwan.

Dut Lungsud Et Berea

¹⁰ Atin negang gebi, pinesurung et menge' ketipusdan neng mengengandel de Pablo beke' si Silas dut lungsud et Berea. Pegdateng duntin, dye in nemenled eset pengempuan na' benwa et menge' Judio. ¹¹ Mas lebing menunga sud-sugiren itueng menge' taw't Judio atue kasga eset menge' taw't Tesalonika. Gey-gaay dye kumingeg et pegtuldu' i Pablo beke' pegiskulan dye eldew-peldew et Kesuratan et Empu' apang mesewran ba' kebenaran itueng menge' pegsugiren dye. ¹² Mekansang nemengandel menge' taw't Judio, kwantin gasi menge' taw't Griego, mekansang menge' kelilibunan na penguntebien eset atin neng lungsud, sampay mekansang menge' kelelekian. ¹³ Segwa' ganang neebaran et menge' taw't Judio dut lungsud et Tesalonika na pegtuldu' gasi i Pablo dut lungsud et Berea itueng beres et Empu', dye in nemengduntin sinutsutan dye na memuwat et keeriweraan itueng menge' taw't lungsud. ¹⁴ Megtuy ne pineugad i Pablo et menge' mengengandel beke' pinesurung dut deplaka't dagat; segwa' netektak nega de Silas beke' si Timoteo. ¹⁵ Itueng menge' nenglusu ki Pablo nememaya' kenye sekdan dut lungsud et Atinas. Pegketbes negpeuli' dye ne dut lungsud

et Berea, pegbibiten itueng pemilin i Pablo kire Silas beke' ki Timoteo na lumundug megtuy.

Dut Lungsud Et Atinas

¹⁶ Sasat pegtetegeyen dye i Pablo dut lungsud et Atinas, niseg ne kenyeng atey sabab nepangling ye baha ne't empu'empuan eset atin neng lungsud. ¹⁷ Angkansa nekipegsedsagka' ne ya eset menge' taw't Judio beke' menge' taw't lein Judio na megpenelang eset Empu' dut kedyeng pengempuan na' benwa, beke' dut misan sinu mesusup ye dut tetebean eldew-peldew. ¹⁸ Indyari nekesagka' ye gasi itueng menge' menunuldu' na' mibut et tulduan tagna' de Epikurio beke' de Istoiko. Pegbersen gasi et iba in, "Enu taku' gay bersen kityu et itueng taaw na pegbesberes na kaya kepulus-pulusan?" Peksugid iba, "Penuldu' lengku pasal et ibang menge' empu'." Kwantin sinugid dye sabab penuldu' si Pablo pasal ki Jesus beke' pegbiyag ye peuli'.

¹⁹ Indyari, ya in pinebaya' beke' pinampang kinensanga't taaw eset kekunsialan neng lungsud dut bukid et Areopagus, pegketbes iningkut, kwan, "Mekedyari be taku' mesewran kay na ba' enu itueng bagung abar na pegtuldu' mu?" ²⁰ Sabab maya lein-lein ne mekingeg kay et itueng menge' pegtuturanen mu, angkansa gay kay mesewran na ba' enu ingin berse't itue." ²¹ Sabab kaya ne pegkeredyanen et itueng menge' taw't Atinas beke' menge' taw't tumpang na megteterna duntin, imbes megsing eldew

gay dye mengingeg beke' megsudsugid pasal et menge' bagung indeginis.

²² Indyari timiniyeg si Pablo eset pinegketngaan et menge' taaw, beke' kwan ye, "Kemyu menge' taaw et Atinas, nebibiri' ku ne kebenaran eset seled myu kebentelan. ²³ Angkansa, sasat ku megpepanew atue't dimung lungsud, nebiri' ku na lein-leing ginis pegendelen myu. Nebiri' ku gasi eset dimyung sisimeyaan na samat kwantin nekesurat esentin, kwan, 'Dut Empu' na kaya nekilala.' Itueng dimyung pegpenelengenen misan diki myu nekilala atin ne tiban pegpebunayag ku dimyu. ²⁴ Itue neng Empu' na ba' sinu neguna et sengketingkepan beke' lein-leing indeginis ne esentin, atin ne ya Empu' et langit beke' lugta', angkansa kaya ya megterna eset menge' pengempuan na' benwa na binuwat et taaw. ²⁵ Indyari Empu' Banar kaya gasi pe-neew et tabang eset menge' taaw sabab ya kaya lang pegkurangen et indeginis. Megdemikian gasi ya key mekegbey et biyag beke' ginawa beke' ginsan neng indeginis na keilanga't taaw.

²⁶ Tinegnaan eset sembatung taaw, nemuwat Empu' Banar et mekansang pengkata't taaw na mengebiyagan atue't sengketingkepa't lugta'. Indyari pinandu Ye kedye tantu neng lelegdenggan na ba' embe dye megmendyaring tumerna sampay sugat neng periana na lelegdenggan dye esentin. ²⁷ Binuwat ye itue apang tulusen dye Empu' beke' kalu' eset kedyeng epekepa'-kepa' na mebiyanan Ya. Na, keberbenaran kaya gasi Empu' merayu' eset kede sembatu kityu.

²⁸ 'Angkansa,

seled kepetan ye kityung biyag, kityung pegurisik, beke' kityung pegketaaw.'

Itue samat pegsugiren et menge' sinu na dimyung menunultul. Na kwan,

'Kityu ne tu' pesi menge' keyegangan ye.'

²⁹ Seukat ne kityu keyegangan et Empu'," kwan i Pablo, "Dyangan tyu pikiren na ating Empu' sama mene't dagbes et bulawan, etawa emas, etawa batu na buwat et seled pikiran etawa kere-mut et taaw. ³⁰ Sene ti', kaya lang pegpenrenen et Empu' itueng menge' diki pegpengandel kenye segwa' tiban ipegtahag ye ne eset menge' taaw dut ginsan neng bagi't lungsud na megsusun na telikuran itueng kedyeng meyaat neng penge-biyagan. ³¹ Angkansa binetangan Ye ne't timpu eldew't pegukum eset sengketelingkepan beke' sukup neng ketignaan Yeng buwatan pebiya' eset Kenyeng Yegang. Itue pinesebenaran Ye't ginsan ganang binyag Ye peuli' itueng taaw na' atin."

³² Ganang nekingeg dye itueng pegsugiren i Pablo pasal et pegkebiyag peuli', iba in nengusik kenye, temed kwan gasi et iba, "Ingin kay mekingeg ke peuli' pasal et itue." ³³ Indyari si Pablo nugad ne eset pinegtingtimungan neng kekunsialan et lungsud dut Bukid na Areopagus. ³⁴ Maya menge' senung nengasip kenye beke' nemengandel et Empu', nekelamud atue si Dion-isio, na sembatung pegibute't kekunsialan et lungsud dut Bukid et Areopagus. Maya gasi nen-gasip sembatung libun na ingaran ye Damaris beke' mekansang nega iba nemengandel.

18

Si Pablo dut Lungsud et Korinto

¹ Pegketbes et itue, nugad si Pablo atue't lungsud et Atinas. Indyari siminurung dut lungsud et Korinto. ² Netkanan ye duntin si Akila, sembatung Judio na pinenggenakan kenye dut lungsud et Ponto. Kederateng ye pe' mewana't Italia, kebaya' kenyeng esawa na si Prisila. Nemengugad dye duntin sabab pinenempeg i Surutan Klaudio itueng ginsan neng taw't Judio eset lungsud et Roma. Nekipegbiri' kedye si Pablo. ³ Indyari duntin ne nekiterna sabab dye in memumuwat et tetluan, na samat kenye. Beke' ya in timinabang ne kedye supaya kepri et siin. ⁴ Kede Eldew et Kepeternan, nekipegde'dawa ya dut pengempuan na' benwa, pegeesen ye na megayat eset pegpenelang ginsan, itueng menge' taw't Judio etawa taw't Griego.

⁵ Ganang diminateng de Silas beke' si Timoteo mawa't probinsiya et Masedonia, binggey i Pablo ginsan neng kenyeng timpu na mengabar beke' megpesebanar eset menge' taw't Judio na si Jesus itueng Kristo et Empu'. ⁶ Ganang ya inubaan dye beke' pegseruruen, tinultug ye tehuk eset kenyeng badyu' bilang penenda' kedye, kwan ye, "Ba' mebinasa kemyu et Empu' sabab et keselaan myu, diki myu ne aku metaksir! Tumagna' tiban sumurung ku ne dut menge' lein-leing menge' taaw." ⁷ Na angkansa nugad ne ya duntin, siminurung dut benwa i Tisio Justo na sembatung taaw lein Judio na mengengempu' dut Empu'. Benwa ye mekabi' eset pengempuan

et menge' taw't Judio. ⁸ Si Krispo sembatung taaw meppengandel et Begerar Jesus na mepengendelan eset pengempuan na' benwa, beke' kenyeng kesengbenwa meppengandel gasi et Empu'. Nemengandel beke' negpebewtismu itueng mekansang neng menge' taw't Korinto na mekkikingeg ki Pablo. ⁹ Sembatung gebi sinugid et Empu' ki Pablo pebiya' eset teginep, kwan ye, "Endey ke tumakut! Pelehyuna' dimung penggambar! Misan enu nega meinabu, endey ke tumngew! ¹⁰ Sabab aku, si Jesus, sumaleb dimu na diki ke mebinasa, mekansang mengengandel daken atue't lungsud." ¹¹ Indyari timinerna duntin beke' nenuldu' et beres et Empu' si Pablo seled seng teun beke' tenga'.

¹² Ganang si Galio ne binetang neng gubernador et probinsiya et Akaya, nemegsulut menge' taw't Judio na elewen si Pablo beke' biten dut ukuman. ¹³ Kwan dye ki Galio, "Itueng taaw penggayat et menge' taaw na mengempu' dut Empu' et sembatung antangan na sungsang et Keseraan et taw't Judio."

¹⁴ Meres ne teyen si Pablo, ganang negsugid si Galio dut menge' taw't Judio, "Na ba' itueng susugiren pasal dut sembatung mebigat neng sala' etawa pegsungsang et sara' et menge' taw't Roma, mepatut eset daken na esipen ku kemyu. ¹⁵ Temed itueng tinindal myu pasal lang et besberes beke' menge' ingaran beke' Keseraan et menge' taw't Judio, angkansa diki ku ne meukum et ginis na itue. Baya' myu ne!" ¹⁶ Indyari dye in pineliwan ye ne dut seled

ukuman. ¹⁷ Sinegmak dye ne si Sostenes, itueng mekepengendelan et pengempuan na' benwa, beke' pinegbebebtul eset elepan et ukuman. Temed kaya lang pinanling i Galio itue.

Pegpeuli' Eset Lungsud Et Antiokia

¹⁸ Pegketbes et itue, si Pablo timinerna nega et menge' senung eldew dut lungsud et Korinto. Indyari nemuhun ne eset menge' ketipusdan beke' nemeglayag ne, nekebaya de Prisila beke' esawa ye si Akila surung dut probinsiya et Siria. Mura dye neglayag eset lungsud et Senkrea, ya, si Pablo, negpeputek et buek sabab netuman ne itueng sembatung tange' ye dut Empu'. ¹⁹ Pegdateng dut lungsud et Epeso, tinektak i Pablo itueng duwa de Prisila beke' si Akila. Pegketbes ya siminled ne eset pengempuan na' benwa et menge' taw't Judio beke' nekipegde'dawa et menge' taaw esentin.

²⁰ Sebarang iba in pegtewen dye ne na ya tumerna esentin et mekwit-kwit neng timpu temed minendian ye. ²¹ Imbes sinugid ye kedye ganang nemuhun ne, "Peuli' ku atue na ba' geayen et Empu'." Tebes nugad ya eset lungsud et Epeso siminakat ya et kapal letew.

²² Pegdateng eset lungsud et Sesarea, ya siminurung dut lungsud et Jerusalem beke' pinanling ye menge' mengengandel, pegketbes neglahyun ne ya dut lungsud et Antiokia. ²³ Pegketbes et pegterna duntin et sengkerit neng timpu, ya nanew gasi. Pinanew-panew ye itueng menge' lungsud et kelugtaan et Galasia beke' probinsiya

et Prigia beke' pinepangger ye eset pegpenelang itueng menge' mengengandel.

Nenuldu' si Apolos dut Lungsud et Epeso beke' Korinto

²⁴ Na' maya diminateng dut lungsud et Epeso ne' sembatung Judio pegngeranan Apolos, na pinegyegang eset lungsud et Alejandria. Mependey ya meres beke' mekansang nesewran ye eset Kesuratan et Empu'. ²⁵ Netulduan ye pasal eset dalan et Empu' beke' melasig na pemitua beke' pegtuldu' neng tantu pasal ki Jesus. Segwa' itueng bewtismung nesewran ye, bewtismu i Juan. ²⁶ Ya kaya megtakut na meres eset elepan et menge' taaw dut pengempuan na' benwa. Nekingeg ya de Prisila beke' si Akila, ya pinebaya' dye dut benwa dye beke' duntin pinereti' et meselusay itueng ginis na ingga pe' nesewran ye pasal eset dalan et Empu'. ²⁷ Indyari ganang nekepikir ya dumipag et danumen et Akaya, pinepangger et menge' mengengandel kenyeng seled. Siminurat dye eset menge' mengengandel duntin na merapat terimanen dye et menunga si Apolos. Pegdateng ye duntin, neketabang ya et kela' eset menge' mengengandel pebiya' eset ingasi' et Empu'. ²⁸ Sabab lang et kaya mebuwat kenye et menge' taw't Judio eset elepa't pegdawa-dawa mewanan eset menge' Kesuratan et Empu' pinesebenaran yeng si Jesus ne itueng Kristo.

19

Si Pablo Dut Lungsud Et Epeso

¹ Sementara' si Apolos eset lungsud et Korinto, si Pablo gasi neglembus eset mebudbulud na bagi' et lungsud seked diminateng dut lungsud et Epeso. Maya netkaan ye duntin menge' mengengandel, ² beke' iningkut ye, kwan, "Tiner-ima myu be itueng Nakem et Empu' neng kemyu megpenelang?" "Kaya," sinambag dye, "kayangga pe' nekingeg kay na maya pelan Nakem et Empu'." ³ "Na ba' kwantin, enukwan kew nebwtismuan?" ingkut i Pablo. Siminambag dye, "Eset bewtismu i Juan." ⁴ Sinugid i Pablo, "Itueng bewtismu i Juan tenda' et pegsusun. Sinugid i Juan tagna' eset menge' taw't Israelita na subali' dye mengandel eset kesubli ye na megderateng. Semeketuwid pelan atin si Jesus." ⁵ Ganang nekingeg et menge' mengengandel et lungsud et Epeso itue, dye in negpebewtismu ne eset ingaran i Jesus neng Begerar. ⁶ Indyari dinatun i Pablo kenyeng keremut eset ulu dye, tebes nineug kedye itueng Nakem et Empu' beke' dye in neres et lein-leing bebresan beke' negpebunayag dye ne et beres et Empu'. ⁷ Dye in lumebi-kumurang eset sempulu' duwang kelelekian.

⁸ Indyari seled et telung bulan, kede Eldew et Kepeternan si Pablo megseled et pengempuan na' benwa. Kaya ya megtakut mekipegde'dawa eset menge' taaw esentin pasal eset pengmilikan et Empu'. ⁹ Temed maya menge' senu mekeknel eset diki mengandel beke' pememerer nega't meyaat atu dut dalan et Empu' eset elepan et menge' rungrupung. Angkansa nugad ya duntin kebaya' itueng menge' pemegpenelang beke'

dut iskulan i Tirano negpelahyun pegpepereti' eldew-peldew. ¹⁰ Kiminuwit itue et duwang teun, angkansa itueng ginsan neng megeldeng eset probinsiya et Asia sampay taw't Judio etawa taw't Griego nekekingeg gasi et beres et Empu' pasal et Begerar neng si Jesus.

Itueng Menge' Keyegangan i Eskiba

¹¹ Indyari, Empu' Banar nemuwat et kelilu'lilung tenda' pebiya' ki Pablo, ¹² misan pengpeleng lang etawa tetebasan mene na kenyeng pegusalen na pegbibiten eset menge' maya sakit. Pegibuanan itue beke' memegugad eset kedye itueng menge' meyaat neng diwata. ¹³ Maya senu taw't Judio duntin pepewpanew beke' pepelegyu et itueng menge' meyaat neng diwata. Inekuanan dye sembiten itueng ingaran i Begerar Jesus eset menge' sinleban et meyaat neng diwata. Kwan dye, "Eset ingaran i Jesus neng pegpepebunayag i Pablo, pegtehagen ku kemyu, lumiwan kew!" ¹⁴ Kebaya' eset pemuwat et itue, itueng pitung yegang na lelaki et sembatung pegibuten neng paring Judio na kenyeng ingaran Eskiba. ¹⁵ Segwa', siminambag kedye itueng meyaat neng diwata, kwan, "Kilala ku si Jesus, kilala ku gasi si Pablo. Temed kemyu, sinu kew taku?" ¹⁶ Indyari, dye in niruhub et lelaki neng pegseselban et meyaat neng diwata. Pinetewanan ye dye beke' linebasan na nememelegyu eset benwa na atin. ¹⁷ Neebaran ne itue et ginsan neng menge' meglelegdeng eset lungsud et Epeso, sampay taw't Judio beke' taw't Griego. Sinleran dye ginsan et kelang takut, indyari lebing nebantug

itueng ingaran i Empung Jesus. ¹⁸ Mekansang eset menge' megpepenelang na kiminabi beke' negsugid et tantu na dye in megpemuwat gasi pantak et kwantin. ¹⁹ Indyari tinimung et menge' mengungusal et pantak, itueng kedyeng menge' buuk, beke' tinutung eset elepa't menge' taaw. Initung dye atin neng arga' et menge' buuk, itue negarga' et menge' limangpulung ribung pirak. ²⁰ Eset kwantin neng kelilu'lilung antangan neglahyun liminatap beke' liminembu' itueng beres et Empu'.

Keeriweraan Dut Lungsud Et Epeso

²¹ Pegketbes neinabu itue, pinaru i Pablo na sumurung dut probinsiya et Masedonia beke' probinsiya et Akaya mura meglahyun dut lungsud et Jerusalem. Kwan ye, "Keilangan ku sumurung dut lungsud et Roma mewanan eset lungsud et Jerusalem." ²² Pineuna ye dut probinsiya et Masedonia de Timoteo beke' si Erasto, duwa eset kenyeng tetehagen, indyari ya in timinerna sengkerit eset probinsiya et Asia.

²³ Atin negang timpu neinabu itueng sembatung keeriweraan sabab eset Dalan et Empu'. ²⁴ Maya sembatung menenelsal ingaran ye si Demetrio, pegbaalen ye et meririnek neng pengempu'empuan neng benwa na emas et kedyeng empu'empung libun si Artemis. Beke' itue mekeprian dye et kelang siin. ²⁵ Pinenimung ye kenyeng mengengeradya sampay lein negang menge' taaw na kwantin gasi pegkeredyanen, kwan ye, "Menge' kesebayaan ku, sewd myu ne itueng pengkebiyagan na pegmewanan et

kityung kementirian. ²⁶ Nebibiri' myu beke' mekekingeg na ba' enu pegbuwaten i Pablo tu'. Peksugiren ye ne lein empu' itueng menge' empu' na pegbuwaten et keremut, beke' mekansang ne nepeasip ye, negayat diki lang atue't lungsud et Epeso, imbes sampay dut kelang probinsiya et Asia. ²⁷ Meya'at itueng beliwanan et abar na atin, lengku menge' taaw meres sagka' eset usa tyu, menge' taaw diki esipen itueng empu'empung si Artemis. Beke' itueng empu'empung si Artemis na pegendelen dut Asia beke' dut sengketingkepa't dunya', na tiban diki ne untebien."

²⁸ Pegkekingeg et itue, siminulak iseg dye beke' nememeret et mebasag, "Bentugen si Artemis et menge' taw't Epeso!" ²⁹ Angkansa neeriwara' ne itueng sengkellungsuran; ginuyud dye de Gayo beke' si Aristarko, menge' taw't Masedoniang kesebaya' i Pablo dut pepenewan, beke' nepebe'baya' dye ne nemengdateng dut kinensanga't taaw. ³⁰ Gaay teyen i Pablo na marap eset kinensangan, segwa' kaya lang ya tinugutan et menge' mengengandel et Empu'. ³¹ Negperaak gasi kenye menge' senung pegibute't lungsud et Asia, neng menge' bi'bila' ye beke' meget neng pineamay-amayan ya na endey lang sumurung dut kinensanga't taaw.

³² Meeriwarang-meeriwara' banar itueng kinensanga't taaw. Memegberes et mebasag neng seng ginis itueng senung menge' taaw, beke' iba in lein gasi pegbersen dye, sabab kaya lang nesewran et kinensangan ba' manu dye nemegtingtimung. ³³ Keblan et menge' senung menge'

taaw esentin, itueng si Alejandro ne sinebaban sabab ya key in pineelep et taw't Judio dut unaan. Angkansa kiminumpas ya eset menge' taaw na endey gumibek apang mekepereti' ya, na kaya nekesala' dye. ³⁴ Pegketbes, ganang mekilala dye na ya taw't Judio, nemegdingdingan dye ne neres et mebasag et kwantin, seled et duwang kelisagan, "Mebantug si Artemis neng taw't menge' Epeso!"

³⁵ Keetbes-etbesan itueng menge' taaw nepedeheng et pegibute't lungsud. Kwan ye, "Menge' taw't Epeso, ginsan taaw nekesewd ne na itueng lungsud et Epeso na ya mekepengendelan et pengempu'empuan na' benwa na' pegbentugen si Artemis beke' mekewasang batu na neregdag mawa' et langit. ³⁶ Diki meked-yari na mepeiluan itueng menge' ginis na itue. Angkansa pegdeheng kew! Endey kew pele'lalu'. ³⁷ Kaya gasi penakew et mekewasang pegusalen dut seled pengempu'empuan na' benwa etawa penuwara eset kityung empu'empuan na itueng menge' taaw na binibit myu atue. ³⁸ Angkansa na ba' itueng si Demetrio beke' itueng mengengeradyang kebaya' ye na maya itindal atu eset misan sinu, ukab itueng menge' ukuman beke' maya menge' pegibuten; menindal lang itueng misan sinu eset dimyu. ³⁹ Temed na ba' maya nega ibang ginis na pegeebulen myu, itue megmendyaring pegsewdsewran et sembatung rungrupung na sigun dut menge' sara'. ⁴⁰ Mebetengan kityu na pengeriwara' eset el-dew na itue sabab kaya kesabab-sebaban beke' merawa-rawa et itueng keeriweraan." ⁴¹ Ganang

mesugiran ye't itue, pinepanew ye ne itueng menge' taaw.

20

Siminurung dut Bangsa et Masedonia beke' Bangsa et Gresia

¹ Ganang nepehendeng ne itueng keeriweraan, pinetingkag i Pablo itueng menge' mengengandel et Empu' beke' pinebasag kedyeng seled. Pegketbes, ya in nemuhun ne eset kedye beke' siminurung ne et Masedonia. ² Pinemerita' ye itueng menge' kelungsud-lungsuran duntin beke' pinenulduan ye itueng menge' mengengandel. Negpelahyun ya seked nekerateng eset bangsa et Gresia. ³ Indyari timinerna ya duntin et telung bulan. Ya teyen meglayag pesurung dut bangsa et Siria, segwa' neebaran ye na maya bahum itueng menge' taw't Judio sagka' eset kenye. Angkansa iningin ye ne lang na dut lungsud et Masedonia gasi ya tumalib eset kenyeng pegpeuli'. ⁴ Nememaya' kenye itueng taw't Bereang si Sopater, na yegang i Pirro, kwantin gasi de Aristarko beke' si Sigundo na menge' taw't Tesalonika, si Gayo na taw't Derbe, si Timoteo, beke' de Tikiko, beke' si Tropimo na menge' taw't Asia. ⁵ Nemeguna dye ne, indyari nemenagey dye ne damen dut lungsud et Troas. ⁶ Pegketbes, kami gasi neglayag mewanan dut lungsud et Pilipos pegketalib et Pegkenkaan et Bengbang na Kaya Pikembang, beke' diminateng kay dut lungsud et Troas pegdatek ikelimang

eldew beke' nemegbe'baya' kay kedye duntin. Timinerna kay duntin et pitung eldew.

Emuring Pemerita' i Pablo dut Lungsud et Troas

⁷ Ganang unang eldew et senglinggu, kami nemegtingtimung apang megdingdingan mengaan beke' itueng menge' mengengandel. Indyari si Pablo nengabar kedye seked tenga' gebi sabab mugad ya kinerikleman. ⁸ Mekansang silu' eset sisingled dut dibuwat neng pinegtingtimungan kay. ⁹ Na maya megearung eset penendewan sembatung subur na ingaran ye Eutiko. Sabab et kebuwateng pegpeabar i Pablo, ya in nekeiga' et melek. Neregdag ya mewanan dut iketlung megpangkat et kenyeng pegderetunan segwa' patey ne ya ganang bikyaten. ¹⁰ Indyari nineug si Pablo. Pegketbes kinleban na' kinekepan ye itue. "Kas kew pegeriwara", kwan ye, "Biyag nega ya!" ¹¹ Timinindal gasi peuli' si Pablo, supaya mengaan et pinukputek neng bengbang na kebaya' itueng menge' mengengandel. Neg-pelahyun ya et pekipegsudsugid kedye seked megkueldew, mura nugad. ¹² Itueng subur gasi binibit nulit biyag beke' sukup dyeng megeenep.

Mewanan eset Lungsud et Troas seked dut Lungsud et Mileto

¹³ Siminakat kay et kapal letew beke' neglayag surung dut lungsud et Ason. Duntin ne pe-sekatan kay ki Pablo. Atin ne sugid ye damen sabab pegperuen ye na tumalib kay eset de-plakan. ¹⁴ Ganang negkita kay dut lungsud et Ason, siminakat ya beke' nemegbe'baya' kay

siminurung dut lungsud et Mitilene. ¹⁵ Mewanan duntin, neglayag kay beke' kinedikleman, diminateng kay dut tengteng eset pulew et Kios. Pegdateng et sembatung eldew nepebiya' kay dut lungsud et Samos beke' pegtalib gasi et sembatu negang eldew, diminateng kay eset lungsud et Mileto. ¹⁶ Pinaru i Pablo na teliban itueng lungsud et Epeso, apang diki ne ya mekwitan dut probinsiya et Asia sabab ya in megderali' na. Ba' mekedyari lang, ingin ye teyen kerateng ne ya dut lungsud et Jerusalem eset eldew et Kenkaan et Pentekostes.*

Pegpuhun i Pablo eset menge' Kegunggunguran dut Lungsud et Epeso

¹⁷ Mewanan dut lungsud et Mileto, ya negpeta-hag dut lungsud et Epeso, indyari pinetingkag menge' kegunggurangan eset pengempuan na' benwa duntin. ¹⁸ Pegdateng dye kenyeng sin-ugid: Kwan i Pablo, "Pegsesewren myu ne, na ba' senung dekla' timpu neng pegterna ku eset dimyu, teyeg nega et unang eldew ku limimbut et probinsiya et Asia. ¹⁹ Negpekimbaba ku ne't tetehage't Begerar neng si Jesus beke' megsiyak seled ku't pegsandal et mekansang neng pegsulay sabab et menge' pegbahum et sengmenung taw't Judio. ²⁰ Kaya megtagu' ku na megsugid dimyu et misan enung ikenunga myu eset dak-eng pegtutuldu' dimyu, misan eset kinensangan etawa eset kebenwa-benwanan myu. ²¹ Pegpitua ku misan eset menge' taw't Judio etawa taw't

* **20:16** 20:16 Kenkaan et Pentekostes - meinabu atin limangpu-lung eldew pegketbes et Kenkaan et Neketalib.

Griego na subali' dye telikuran itueng kedyeng keselaan beke' megpeuli' dut Empu' beke' mengasip eset kityung Empung Jesus Kristo. ²² Tiban, eset tahag i Nakem et Empu', sumurung ku dut lungsud et Jerusalem, beke' kaya pegsesewren ku, na ba' enu meinabu daken duntin. ²³ Itue lang pegsesewren ku eset kede kelungsuran na beritanen ku, pegsugid daken i Nakem et Empu', na megtagetagey daken duntin pegkepirisu beke' kerupakan. ²⁴ Temed kaya ne merga' eset daken itueng biyag ku, mesukupan ku lang itueng dakeng pegkekeradyanen beke' metbes itueng bubuwaten na binggey daken et Empung si Jesus, itueng pegpepebunayag et Menungang Abar pasal et ingasi' et Empu'.

²⁵ “Pepekiledlamud ku dimyu sementara' pegpemitua ku pasal eset pengmilikan et Empu'. Tiban sewd ku ne, na diki myu ne aku mebiri' peuli'. ²⁶ Angkansa itueng eldew na itue, pegsugiren ku, diki lang aku metaksir na ba' maya misan sinu eset dimyu na peparak eset Empu' apang dusaen. ²⁷ Sabab pegpebunayag ku eset dimyu ginsan neng pegpeperuen et Empu' eset dimyu, kaya pegtagu' ku eset dimyu misan enu. ²⁸ Ingeti' myu dimyung diri beke' ginsan neng kebaya' et kinensangan sabab dinatun dye i Nakem et Empung eset dimyung peginget. Ipaten myu ginsan neng mengengandel et Empu' na atue't dunya', sabab eset kepeteyan et Kenyeng diring Yegang pinebaya' dye ne dut Empu'.” ²⁹ Indyari sinugid gasi i Pablo, “Nesewran ku na pegkeugad ku megsiseled ne itueng menge' menunuldu't beres et Empu' na mengakal tumbu' eset dimyu

beke' menuldu' dye et kaya keberbenaran. Dye in samat menge' unul neng ireng beke' diki lang mengingasi' dimyu. ³⁰ Mewanan ne gasi eset dimyu lumtew itueng menge' taaw meres et keembutan apang mepeibut itueng menge' mengengandel supaya elamen dye menge' mengengandel. ³¹ Angkansa meginget-inget kew. Rendema' myu na pinesewd ku kemyu, eldew gebi seled et telung teun, beke' mekansang neng luha' itueng sinendalan ku.

³² "Na' tiban pegpenektak ku ne kemyu dut Empu' beke' eset Kenyeng beres na pegpepebunayag et Kenyeng kenunganang seled. Ya itueng mekepepangger eset dimyu beke' mekebegey et ginsan neng redyiki' na pinanyap Ye eset ginsan et Kenyeng pinependyaring metigna'. ³³ Kaya peggeayen ku siin, bulawan etawa pememadyu' et misan sinu. ³⁴ Pegsesewren myu ne na pegbaran ku ne pegkeradya supaya kepri't siin na ikebiyag kay beke' menge' kesebayaan ku. ³⁵ Pinebiri' ku dimyu," kwan i Pablo, "Subali' ketegeren tyu megkeradya supaya metebangan tyu sebarang menge' miskin. Subali' rendemen tyu binres et kityung Empung si Jesus, na kwan, 'Mas lebing menunga menggey kasga tumerima.' "

³⁶ Ganang nebres i Pablo itue, ya siminelukud beke' nemegdingan ginsan negpenalang dut Empu'. ³⁷ Dye ginsan megsisiyak na kinekepan beke' pinegerkan eset pesingil si Pablo sigun dut kedyeng arat. ³⁸ Lebing pegrupukan dye banar itueng kenyang pegsugiren, na ya diki dye ne

mebiri' peuli'. Indyari linusu dye ne ya dut kapal letew.

21

Pegsurung i Pablo dut Lungsud et Jerusalem

¹ Pegketbes kay nemuhun eset kedye, neglayag kay ne negtuy pesurung dut pulew et Kos. Kinedikleman diminateng kay dut pulew et Rodas, indyari mewanan esentin neglahyun kay dut lungsud et Patara.

² Duntin netkanan kay sembatung kapal letew pesurung dut lungsud et Penisia, angkansa siminakat kay ne atin mura neglayag ne. ³ Nekapet kay eset tengteng et pulew neng Siprus na nekepayag eset tampar barat. Negpelahyun kay seked nekerateng eset probinsiya et Siria beke' diminunggu' dut lungsud et Tiro supaya ipeineug menge' nekeluan duntin. ⁴ Pinengebia' kay menge' mengengandel duntin, indyari timinerna kay eset kedye et pitung eldew. Pebiya' eset peginget et Nakem et Empu', sinugid dye ki Pablo na endey ne dumuntin dut lungsud et Jerusalem. ⁵ Ganang senglinggu ne liminabay nugad kay ne duntin beke' negpelahyun kay ne nanew. Ginsan dye nemenglusu ne damen, nememaya' ne sampay kedyeng keesewaan beke' keyegangan seked nekapet kay dut liwan et lungsud. Pegdateng kay et deplakan, siminelukud kay ginsan na negpenalang. ⁶ Indyari pegketbes kay nemuhun et kede sembatu kedye, siminakat kay ne et kapal letew beke' dye in nemenguli' ne gasi.

⁷ Mewanan eset lungsud et Tiro, neglahyun kay et peglayag seked nekerateng kay et lungsud Tolemaida. Binerita' kay menge' ketipusdan eset Empu' duntin, indyari megsingapun kay ne timinerna' esentin. ⁸ Kinedikleman neglahyun kay ne dut lungsud et Sesarea. Timinerna kay dut benwa i Pelipe neng mengengabar et Menungang Abar. Sembatu ya eset pitung kelelekian neng pinili' sene' ti' dut lungsud et Jerusalem. ⁹ Maya epat keyegangan ye libun budyang ne menge' mengengabar et beres et Empu'. ¹⁰ Pegketalib neng menge' senung eldew, diminateng mewanan dut probinsiya et Judea sembatung tarus et Empu' na ingaran ye si Agabo. ¹¹ Ya neset damen, insi' ye bebetek i Pablo indyari pinungpung ye kenyeng diring tiked beke' keremut. Negberes si Agabo, kwan ye, "Itue sinugid et Nakem et Empu', 'Kwantin kepupungpung et menge' taw't Judio dut lungsud et Jerusalem na empu't itueng bebetek beke' ya ekalan beke' ibgey dut menge' taaw lein Judio.' "

¹² Pegkekingeg et itue, pineamay-amayan kay si Pablo beke' menge' taaw duntin na endey ne sumurung dut lungsud et Jerusalem. ¹³ Segwa' siminambag ya, "Manu angkan taku' megsiyak kew? Kasi' myu megperupuk seled ku. Sabab panyap ku ne pepungpung beke' imeteyen dut lungsud et Jerusalem na ba' alang-alang i Begerar Jesus." ¹⁴ Ganang diki kay ne ya mebulagan, tingewan kay ne neres kenye. Kwan kay, "Metuman lang ba' keinginan et Begerar."

¹⁵ Na' pegketbes nekelabay senung menge'

eldew, pinanyap kay dameng menge' keregmenan indyari siminurung kay ne't lungsud et Jerusalem. ¹⁶ Nememaya' ne damen senung mengengandel et Empu' et menge' taw't Sesarea beke' tinurunan dye damen benwa i Manason na taw't Siprus beke' atue kay ne tetegeyan timinerna. Ya in mengengandel ne lagi.

Nemerita' si Pablo ki Jakob

¹⁷ Ganang diminateng kay ne't lungsud et Jerusalem, mesegya' kay tinerima et menge' ketipusda't mengengandel ki Jesus duntin. ¹⁸ Kinedikleman kami de Pablo nekipegbiri' ki Jakob, na duntin gasi menge' megugurang na mengengandel. ¹⁹ Pegketbes na mepangling dye in, tinuturan i Pablo tegse'sembatu menge' ginis na binuwat et Empu' dut menge' taaw lein Judio pebiya' eset kenyeng pegtabang.

²⁰ Ganang nekingeg dye itue, dye in nemegbantug dut Empu'. Indyari sinugid dye ki Pablo, na kwan, "Tipused, sewd mu, lengku maya ne menge' senung ribu dut menge' Judio na pemengandel dut ki Empung Jesus, beke' dyeng ginsan meget pegasip set Keseraan binggey et Empu' ki Moises. ²¹ Maya nekepegpeabar eset kedye na kunu' pegtuldu' mu eset ginsan neng taw't Judio in na meglelegdeng eset menge' lungsud neng menge' taw't lein Judio na telikuran dye itueng Keseraan i Moises. Indyari pegsugiren mu gasi in kunu', na endey dye ne tulien kedyeng menge' keyegangan etawa esipen itueng menge' keeratan et itueng menge' taw't Judio. ²² Enu

taku' tiban sugat buwatan? Tantung neebaran dye ne na nekeraten ke ne.

²³ “Kwantin ne lang buwatan mu. Maya atu' epat neng kelelekian na neetengean.

²⁴ Lumamud ke ne kedye, apang buwatan mu na iba-iba dye eset peglilinas kuyun dut Keseraan. Sampay tengdani' bayad dye, apang mepeugisan dye et kedyeng ulu, indyari mesewran et ginsang taaw na kaya pelan keberbenaran pegbebersen pasal dimu in, erapun megpengebiyagan ke gasi et pegendelen mu Keseraan i Moises.

²⁵ Segwa' pasal gasi eset menge' mengengandel neng taw't lein Judio, sinurat kay ne dameng nepikiran; dyangan dye mengaan et misan enung pinelamak dut empu'empuan, etawa dugu', etawa eset binikel neng setwa', sampay dyangan megbeis.”

²⁶ Pegkelenag, pinebaya' ne i Pablo kelelekian in, sampay binwat dye ne kelinasan, pegketbes ya in siminled ne dut Pengempuan na' Benwa neng Templo. Indyari pepesewd na ba' ingyan metbes timpung nebtang et kelinasan apang mepelamak ating simaya' eset kede sembatu kedye.

Nalew Si Pablo

²⁷ Megketbes ne nebtang pitung eldew in, nebiri' et menge' taw't Judio mewana't probin-siya et Asia si Pablo in dut seled Templo. Nemen-geriwara' dye et kekensangan et menge' taaw sampay pegalew ki Pablo. ²⁸ Nemeqmara dye et, kwan, “Menge' taw't Israel, tebangan myu kami! Itueng taaw misan embe merateng ye, penuldu'

ya in atu dut bangsa't Israel, atu eset Keseraan i Moises, sampay atu eset itueng Templo. Negpebaya' nega ya et menge' taw't Griego dut seled et Templo tu', angkansa pineridi' ye itueng pasek metigna' neng sisimeyaan!" ²⁹ Nebluan dye itue sabab dye in nemekebiri' mena iba-iba i Pablo dut kebebenwanan si Tropimo neng taw't Epeso. Kebluan ya pinebaya' i Pablo dut seled Templo.

³⁰ Neeriwara sengkellungsuran, indyari nemegdarak menge' taaw dut Templo. Sinegmak dye sampay pinegguguyud si Pablo peliwan et Templo, pegketbes megtuy ne tingenleb lelungwan. ³¹ Na kuimetayen dye ne teyen si Pablo, segwa' nekerateng abar dut pegibute't rehimyento na eriwara' ne sengkellungsura't Jerusalem. ³² Negpebaya' itue megtuy et menge' sundalu sampay metaas neng ranggo't sundalu, nemegde'dali' ne siminurung dut pegrungrupunga't taaw ti'. Pegkebiri' dut metaas neng ranggu't sundalu sampay kesundeluan in, tingewan dye ne menakit ki Pablo. ³³ Kinebian et metaas na pegibuten et menge' sundalu si Pablo sampay inalew, indyari pinepungpung et duwang rantay. Pegketbes nengingkut ya, kwan, "Sinu taaw tu'? Enu taku' kenyeng nebuwat?" ³⁴ Lein-leing pegbersen et menge' taaw. Indyari sabab et keeriweraan diki meretian et metaas neng pegibuten neinabu in, angkansa pinebibit ye si Pablo dut kampo. ³⁵ Pegdateng dye dut egdan, si Pablo in tinenggul ne't menge' sundalu sabab menge' taaw ti' meiseg. ³⁶ Na ating masa menge' pelulundug kedye ti' na megmemara et, "Ya in peteyen!"

Inepinan i Pablo kenyeng Diri

³⁷ Ganang ipesled ne si Pablo dut kampo, neg-peingasi' ya eset metaas neng pegibuten, kwan, "Mekedyari ku be mekebres dimu?" Kwan et pegibuten, "Kusewd ke taku't Griego? ³⁸ Na lengku, lein taku' ikew taw't Egipto nekeuna ti' pegeriwara' sampay nepebukid megbebaya' epat neng ribung kelelekian neng mengrerampas?" ³⁹ "Dein lang!" sambag i Pablo. "Aku tu' sembatung Judio, pinengganak dut lungsud et Tarso, mewana't probinsiya neng Silisia. Meglelegdeng gasi et itueng bantug na lungsud. Buniyak gay ku teyen mekepegberes dut menge' taaw." ⁴⁰ Tinugutan gasi ya in et metaas neng pegibuten, angkansa timinyeg si Pablo dut pegpatag sampay neninyal dut menge' taaw. Indyari ganang memengingeg ne atin ne, pegberes ye't bebresan Hebreo dut kedye.

22

¹ Sinugid i Pablo kedye, kwan ye, "Menge' kengurangan et menge' taw't Judio beke' ketipusdan ku neng Judio, kingga' myu na isugid ku tiban dimyu bilang pegdawa et diri' ku." ² Ganang nekingeg dye na Ya neres pelan et bebrese't Hebreo, kaya dye ne memegibek. Neg-pelahun si Pablo. ³ "Aku tu' sembatung taw't Judio, pinengganak dut lungsud et Tarso eset probinsiya et Silisia, temed diminekla' atue't lungsud et Jerusalem. Negiskul ku ki Gamaliel beke' mekseg na tinulduan ye aku et Keseraan et kityung keupu'upuan. Sali' myu ginsan, aku tu' tantu na pegsuku' dut Empu'. ⁴ Pegpeliyutan

ku beke' pepepatey itueng menge' megibut et egama pegngerana't Ating Dalan. Pepepung-pung ku beke' ipepirisu dye, pelelaki pelibun.
⁵ Mekepegpesebanar pasal itue, itueng peg-ibuteng pari' beke' itueng ginsan neng kerupungan et megugurang. Binggeyan dye nega aku et menge' surat tudyu eset menge' Judio dut lungsud et Damasko, beke' siminurung ku duntin apang elewen itueng menge' megiiibut duntin, indyari bibiten atue't lungsud et Jerusalem apang dusaen."

*Pegtuturanen i Pablo Pegkepengandel Ye
 (Keradya 9:1-19; 26:12-18)*

⁶ "Ganang megtetengaldew ne nekeuna ti', indyari agen megeapet ku ne't lungsud et Damasko, megtuy kiminlat diminelidyap eset daken neng pelilibut sembatung telang mewanan dut langit.
⁷ Nepermak ku eset lugta', indyari nekekingeg ku et sembatung luluwaan na neres daken, kwan, 'Saulo, Saulo! Manu angkaan pegtiksaan mu taku' aku?'
⁸ Indyari siminambag ku, 'Sinu kew taku' tu' Begerar?' Kwan Ye, 'Aku tu' si Jesus na taw't Nasaret na dimung pegtiksaan.'
⁹ Nebiri' et menge' iba ku kelang telang, temed kaya lang nekingeg dye luluwa't negberes daken ti'.
¹⁰ Indyari daken gasing iningkut, kwan, 'Enu taku' itueng ipebuwat myu daken Empu?'' Kwan Ye daken, 'Tumyeg ke, beke' dumuntin dut lungsud et Damasko. Isugid dimu duntin ginsan neng merapat mu buwatan.'
¹¹ Nebleg ku sabab et pulew neng telang na atin, angkansa

dinundun mene aku et menge' iba ku pesled dut lungsud et Damasko.

¹² “Maya sembatung lelaki eset lungsud et Damasko in na ingaran Ye Ananias. Ya in mempuen gasi beke' megpengempu' dut Empu'. Penuman ya et Keseraan tyu, beke' peguntebien ye et menge' taw't Judio na megeldeng esentin. ¹³ Siminurung si Ananias dut daken, timinyeg eset abi' ku beke' sinugid ye daken, 'Tipused Saulo, kebiri' ke ne.' Atin neng masa megtuy neneuli' penyek beke' nebiri' ku ne ya. ¹⁴ Sinugid ye nega, kwan, 'Pinili' ke et Empu' et menge' kegunggurangan tyu apang mesewran mu penedseled Ye, mebiri' Kenyeng Pasek na Metigna' Yegang beke' mekingeg pengluluwaan Ye. ¹⁵ Sabab ikew ne tu' megmendyaring saksi' Ye, apang pesebenaran dut ginsan neng taaw pasal dimung nebiri' beke' nekingeg. ¹⁶ Indyari tiban, endey ke ne megalang-alang. Tummyeg ke beke' megpebewtismu, indyari pebiya' megpenelangin ke ki Begerar Jesus, tewen mu dut Empu' na empunen Ye dimung menge' keselaan ampa' megmendyaring melinas ke.' ”

Pegtahag ki Pablo eset menge' Lein-leing Taaw

¹⁷ “Negpeuli' ku atue't lungsud et Jerusalem, sementara' aku tu' duntin ne't templo beke' pegpenelang, na maya lang neterebinbinen ku. ¹⁸ Nebiri' ku't Begerar beke' sinugid Ye daken, 'Ketikasa' ne! Ugari' megtuy itueng lungsud et Jerusalem, sabab diki lang terimanen et menge' taaw atue itueng dimung pesebanar pasal daken.' ¹⁹ 'Begerar,' kwan ku, 'nesewran

dye na pegeliliten ku menge' sinagoga apang ipepirisu beke' ipelapes itueng menge' pangan-del dimu. ²⁰ Indyari ganang peteyen si Esteban na dimung saksi', aku tu' megtitiyeg duntin ne megpekisulut dut menge' nengimatey kenye, beke' aku nega nengdyaga et menge' repanan dye.' ²¹ Temed sinugid daken et Empu', 'Manew ke, sabab tehagen ku ikew na surung dut merayu', dut menge' lein-leing taaw.' "

²² Seked dut menge' sengkeritang menge' taaw duntin memegkikingeg ki Pablo. Segwa' eset sinugid ye na surung ya dut menge' lein-leing taaw, dye in nemegberes et mebasag, "Peteyen kwantin neng taaw in! Diki ya megmendyaring megbiyag!" ²³ Pelahyun dye megberes et mebasag, pegsabug et tehuk eset deres beke' binuklu' dye menge' repanen apang ipebiri' keisegan dye. ²⁴ Angkansa tinehagan et kumander* et rehimyento na bibiten si Pablo dut kampu, beke' pelepsan apang mesewran na ba' manu angkan kwantin ne lang pegberes et mebasag et menge' Judio atu eset kenye. ²⁵ Segwa' ganang Ya in mepungpung dye ne et tali, sinugid i Pablo, eset kapitan na esentin, "Pegtugutan be taku' et ukum na lepsan itueng sembatung Romano misan nega kaya ketugutan et menge' keukuman?" ²⁶ Ganang nekingeg itue et kapitan† et menge' sundalu, siminurung ya

---

* **22:24** 22:24 "kumander" dut bebresan et Griego "tribune", ingin bersen pegibuten et seng ribung sundalu. † **22:26** 22:26 "kapitan" dut bebresan et Griego "senturion", ingin bersen pegibuten et senggatus neng sundalu.

dut kumander na pegibuten, pegketbes negsugid, kwan, “E nukwanen taku' itue? Taw't Romano pelan itueng taaw!”²⁷ Angkansa kiminabi' ki Pablo itueng kumander, indyari iningkut ye, “Ikew be tu' taku' taw't Romano?” “E,” sambag ye.²⁸ Sinugid et kumander, “Mekansang neng pirak negbayad ku apang megmendyaring taw't Romano.” Sambag i Pablo, “Segwa' aku tu' taw't Romano tiniharan nega sengkeganak.”²⁹ Nemegde'dali' ne neperayu' itueng menge' nemengingkut kenye. Timinakut gasi itueng kumander et rehimyento sabab pinepungpung ye et rantay si Pablo, atin pelan sembatu gasi neng Romano.

Si Pablo eset Elepan et taw't Kekunsialan neng Sanedrin

³⁰ Gay metantu et kumander na ba' enu nega taku' itueng pinenindal et menge' taw't Judio atu ki Pablo. Indyari kinedikleman pinegt-ingtimumung ye itueng menge' pegibute't pari' beke' itueng sengkerurunga't Kekunsialan neng Sanedrin, beke' binebaran et siget si Pablo, mura pineineug beke' pineelep kedye.

23

¹ Timinengteng si Pablo eset kedye dut kekunsialan neng Sanedrin beke' negsugid, “Menge' ketipusdan ku't tege-Israelita, pengebiyagan ku na melinas dakeng seled eset elepan et Empu' seked eset eldew na itue.”²⁻³ Pegkekingeg et itue, nenahag itueng pinekepegibuten et pari' na si Ananias eset menge' megetiyeg mekabi' eset kenye na tepakan eset baba' i Pablo. Indyari

sinugid i Pablo kenye, “Lipaken ke et Empu', ikew na mepegsedsewd! Nekearung ke esentin apang ukuman aku kuyun eset Keseraan, temed ipinetpakan mu aku indyari atin sagka' dut Keseraan!”⁴ Binres et menge' nemeketiye g duntin, kwan, “Pegudyuen mu itueng pinekepegibuten et pari't Empu'!”⁵ Siminambag si Pablo, “Menge' ketipusdan, kaya lang nesewran ku na Ya pelan itueng pinekepegibuteng pari' et Empu'. Sabab pelan nesusurat tu' na, 'Endey ke megberes et meyaat atu eset pegibuten et bangsa myu.' ”

⁶ Ganang nesewran i Pablo na duntin maya taw't Saduseo beke' taw't Pariseo, angkansa negberes ye et mebasag, kwan ye, “Menge' ketipusdan, aku tu' taw't Pariseo, yegang et taw't Pariseo. Aku tu' peguukumen tiban sabab eset pegarap na pebiyagen peuli' et Empu' menge' patey.”⁷ Netbes lang ibres i Pablo itue, negsed-sagka' menge' taw't Pariseo beke' menge' taw't Saduseo pasal et itue, indyari netahak nemegt-ingtimumg na itue.⁸ Sabab kwan et menge' taw't Saduseo na diki ne peuli' megbiyag itueng menge' patey beke' kaya ne dereakan et Empu' etawa kurudua't taaw. Segwa' itueng menge' taw't Pariseo gasi na penelंगा et ginsan neng itue.⁹ Indyari nasag ne kedyeng beres. Timinyeg itueng menge' senu eset menge' menunuldu' et Keseraan na kesulut et itueng menge' taw't Pariseo, beke' mekseg na negmendi'. Kwan dye, “Kaya lang mebiri' kay na keselaan et taw't itue. Manu gana' taku' ba' maya sembatung nakem etawa sembatung dereakan et Empu' na megberes eset kenye?”

10 Indyari ganang megmendyaring megderekla' ne itueng kedyeng pegsedsagka', timinakut itueng kumander neng sundalu na kalu' pegtengtebangan dye pegrereyaken si Pablo, angkansa tinahag ye kenyeng menge' sundalu pineisi' si Pablo, indyari pinesled dut kampo.

11 Pegkegebi, timinyeg Begerar si Jesus eset abi' i Pablo beke' neres eset kenye, kwan, "Besagan mu dimung seled! Negpesebanar ke pasal eset daken atue't lungsud et Jerusalem. Kwantin gasi buwaten mu dut lungsud et Roma."

Pegbehuman Peteyen i Pablo

12 Kinerikleman, nemegtimung itueng menge' taw't Judio beke' nemegsumpa' na diki mengaan etawa menginum seked diki dye mepeimatey si Pablo. 13 Diki kumurang lumebi et epat neng pulung lelaki itueng menge' nenumpa' et kwantin. 14 Siminurung dye dut menge' peg-ibuteng pari' beke' dut kenggurangan et lungsud, indyari kwantin binres, "Kami tu' meget kay nenimbahat na nenumpa' na diki lang mengi-nam et kekanen seked ingga pe' nepatey kay si Pablo. 15 Angkansa tiban, tewa' myu beke' eset taw't Kekunsialan neng Sanedrin dut kumander et rehimyento na ipeineug peuli' atue si Pablo, samat pegsebebanan myu ne na utuken myu et menunga itueng kenyeng ituturan. Indyari ganang eset dalan pe' peteyen kay ne ya."

16 Na' itueng pegperuen nekingeg et keme-naken i Pablo, yegang na lelaki et kenyeng tipused na libun. Angkansa sinurungan ye si

Pablo dut seled kampo apang ipabar ye itue ki Pablo. ¹⁷ Indyari tiningkag i Pablo sembatu eset menge' kapitan et sundalu beke' negsugid na kwan, "Ibani' myu daken itueng subur dut kumander mu sabab maya lang isugid ye." ¹⁸ Angkansa pinebaya' ya et kapitan beke' binibit dut kumander ye. Kwan et kapitan, "Tiningkag aku et pirisung si Pablo, beke' inangat ye aku na inibanan atue't dimu itueng subur, sabab maya kunu' isugid ye dimu." ¹⁹ Kineptan et kumander eset keremut et subur beke' pinerayu'. Ingkut ye, "Enu taku' tu' isugid mu?"

²⁰ Siminambag subur in, kwan ye, "Pineg-sulitan et menge' taw't Judio na tewen eset dimu na ipeelep si Pablo diklem eset menge' taw't Kekunsialan neng Sanedrin, indyari kunu' be'balu' liling-lilingen et menunga. ²¹ Segwa' kas kew teyen penelinga, sabab epaan ya et diki lumebi-kumurang et epat neng pulung taaw. Nemegsumpa' menge' itue na diki dye mengaan etawa menginum seked diki dye meimatey si Pablo. Panyap dye ne tiban, indyari ketugutan mu mene pegtetegeyen." ²² "Kasi' pegsugira' dut misan sinu na pinesewd mu itue eset daken," kwan et kumander. Indyari pineuli' ye ne subur na itue.

Pinebibit si Pablo dut ki Gobernador Pelis

²³ Itueng kumander neningkag et duwang kapitan beke' sinugid eset menge' itue, "Ipepenyapa' myu duwang gatus neng sundalu, kebaya' pi-tumpulung memegkukura' beke' duwang gatus neng memumudyak apang sumurung dut

lungsud et Sesarea, tiban neng lisag siyam et gebi. ²⁴ Memanyap kew gasi et menge' kura' na sekatan i Pablo indyari ilusua' myu ya ki Gobernador Pelis. Ingeti' myu et menunga!"

²⁵ Indyari negsurat ya et samat kwantin,

²⁶ "Pegmerganen ku neng Gobernador Pelis, mewanan ki Klaudio Lisias, menungang pegpan-gling!

²⁷ "Itueng lelaki inalew et menge' taw't Judio beke' peteyen na teyen. Nesewran ku na ya tu' sembatung taw't Romano, angkansa nepebaya' ku iba-iba et menge' sundalu na bewinen ya.

²⁸ Ginaay ku na mesewran na ba' enu itueng sumbung atu eset kenye, indyari pinebibit ku ya dut menge' taw't Kekunsialan neng Sanedrin.

²⁹ Nesewran ku na itueng bintang eset kenye pasal eset menge' kesusaan eset kedyeng Keseraan, segwa' lein lang itue sugat neng sebanan apang ya in ipepatey etawa pirisuen. ³⁰ Ganang mesewran ku na ya tu' pegpeperueng peteyen et menge' Judio, megtuy ku ne ya pinebibit eset dimu. Sinugid ku eset menge' nemegsumbung, na dut dimu mene dye megelep et sumbung atu eset kenye."

³¹ Tinuman et menge' sundalu itueng tahag eset kedye tudyu' ki Pablo. Kinegebian inisi' dye si Pablo beke' binibit dut lungsud et Antipatris. ³² Kinedikleman, negpeuli' et kampo itueng menge' sundalu, temed netektak menge' mengungura' apang pelembus ne iba-iba si Pablo. ³³ Pegdateng dut lungsud et Sesarea, binibit dye si Pablo dut Gobernador beke' binggey kenye

surat. ³⁴ Pegkebatsa' eset surat, iningkut et Gobernador si Pablo na ba' enung probinsiya ye. Indyari mesewran ye na ya taw't Silisia. ³⁵ Pegketbes sinugid ye, "Kinggen ku kasu mu pegdateng et negsumbung dimu." Indyari pinedyeganan ye si Pablo dut kelang benwa na binaal i Surutan Herodes tagna' ti'.

24

Sumbung Atu ki Pablo

¹ Mekelabay limang eldew, diminateng dut lungsud et Sesarea pinekepegibute't Paring si Ananias, kebaya' menge' senung megugurang et lungsud beke' sembatung menenenggung na ingaran ye Tertulo. Binres dye eset Gobernador kedyeng sumbung atu ki Pablo. ² Indyari ganang ielep kedye si Pablo, tinegnanan ne i Tertulo pegsusumbung ye, beke' kwantin kwan ye:

"Pegesipen ku neng Gobernador Pelis, utang kay eset dimung meutek neng pengunguna na kelang kesenangang nekwit kay neng pegreresanen, kwantin gasi pegbebagu pasal dut kenunungan et bangsa na itue. ³ Itue pegkilelanan kay beke' dut ginsan neng pegpeselematan et dimu misan embe kami beke' misan ingyan. ⁴ Segwa' apang ikew diki ne mesensara', na ba' teyen mekedyari lang kami tu' kingga' myu misan sengkepupuran lang beke' dut kenunganan et nakem mu. ⁵ Sabab netkanan kay na menenasew lelaki ne itue. Pegeriweraan ye menge' taw't Judio misan embe mekerateng, beke' penguna ye et sekta et menge' Nasareno. ⁶ Sampay sinulayan

ye yeaten Templo kay, angkansa inalew kay ya. Ukumen kay ne teyen ya kuyun dut dameng Keseraan. ⁷ Segwa' diminateng si kumander Lisias na pegibuten et rehimyento, beke' ya in inagew ye damen. ⁸ Sinugid et kumander damen na eset dimu na itindal itueng taaw na itue. Na ba' pegingkut mu eset kenye, mesewran mu ginsan pegsumbang kay atu eset kenye.”

⁹ Nekipegsembatu itueng menge' taw't Judio ki Tertulo, beke' pinesebenaran ginsan neng pegsugiren ye.

Si Pablo Neres eset Elepan i Gobernador Pelis

¹⁰ Sininyalan i Gobernador Pelis si Pablo apang meres, indyari neres ne ya:

“Pegmerganen na' Gobernador Pelis, ne-sewran ku na kemyu nekwit neng mengungukum atue't bangsa na itue, angkansa megenep ku ne dumawa ku na meres ku pasal eset daken neng diri dut elepan mu. ¹¹ Kayangga pe' nekapet sempulu' duwang eldew pegdateng ku mawa't pegsurung ku dut lungsud et Jerusalem apang mengempu' dut Empu' duun. Metantu mu atin na ba' kemu mengingkut. ¹² Na' misan kasa, kaya dye aku nebiri' nekipegde'dawa et misan sinu dut seled et templo, etawa memuwat et keeriweraan dut sinagoga etawa dut misan embeng bagi' et lungsud. ¹³ Kaya lang meielep dye keterangan eset kedyeng menge' penendes atu eset daken. ¹⁴ Pegterimanen ku na itueng pegempu' ku dut Empu' et dameng keupu'upuan kuyun eset Dalan i Kristo na pepebetang dye't

sembatung belingkeg na sekta. Temed pegendelen ku gasi ginsan neng ginis na nesurat eset Keseraan binggey ki Moises sampay menge' buuk et menge' tarus. ¹⁵ Sali' tyu, pengandel ku gasi na biyagen peuli' et Empu' ginsan neng taaw, metigna' beke' belingkeg. ¹⁶ Angkansa pegpengnaan ku daran na megmendyaring melinas daken neng penedseled eset elepan et Empu' beke' taaw.

¹⁷ "Senung teun ku ne nelawa' eset lungsud et Jerusalem, aku tu' negpeuli' apang menglusu et tabang neng pirak eset menge' rurungan ku, beke' menimaya' dut Empu'. ¹⁸ Kwantin pesi pegbuwatan ku ganang meretengan dye aku eset Templo, metbes buwatan peglilinas kuyun eset Keseraan. Sesenu menge' taaw na esentin beke' kaya gasi keeriweraan. ¹⁹ Segwa' maya menge' senung Judio mawa' dut probinsiya et Asia, na teyen nemengatu' apang menindal et ukum, na ba' dye in maya nega mekedyaring isumbung atu eset daken. ²⁰ Etawa ba' diki gasi, megsugid itueng menge' taaw na atue na ba' enu keselaang nebuwat ku na ba' aku in umalep ne dut taw't Kekunsialan neng Sanedrin dut Jerusalem. ²¹ Selyu ga maya sengmenu mesugid dye na belingkeg, itueng pegbuwatan ku ganang sugiren eset elepan dye, ipinemara ku, 'Pasal et peparap ku na megbiyag peuli' itueng menge' patey, aku tu' pegukumen eset elepan myu tiban.' "

²² Sabab si Pelis tu' maya tepet neng kesewran pasal eset Dalan i Kristo itue, pinelibuas ye pegukum. Kwan ye, "Pikiren ku dimyung peg-

bersen pegdateng i Lisias neng pegibuten et seng ribu ne' sundalu." ²³ Tinehagan ye eset kapitan na petungguan si Pablo, segwa' endey gipiten, ba' diki pesaran lang beritanen beke' tebangan et kenyeng menge' bi'bila'.

Si Pablo eset Elepan de Pelis beke' Drusila

²⁴ Meketalib menge' senung eldew, diminateng si Pelis, megbebaya' esawa ye neng si Drusila na sembatung Judio. Pinetingkag ye si Pablo, indyari kiningeg pasal eset pengandel ki Jesus Kristo. ²⁵ Segwa' ganang megpelahyun ne't menuturan si Pablo pasal et pegmendyaring metigna', meeteng et diri, beke' eset pegukum na megderateng, inirebutan et takut si Pelis beke' kwan ye, "Keugad ke ne tiban. Ipetingkag ku mene ikew peuli' ba' maya ne timpu ku." ²⁶ Daran ye ipetingkag beke' biseranen si Pablo, sabab pegtetegeyen ye na ya in begeyan i Pablo et misan enung pirak.

²⁷ Pegtalib et duwang teun, si Pelis sinembian i Porsio Pesto, temed seled pikiran i Pelis ipebiri' peggayen et menge' taw't Judio, indyari pine-saran ye dut seled pipirisuan si Pablo.

25

Megmelila' si Pablo eset Emperador

¹ Diminateng si Gobernador Pesto dut probin-siya na pegkekeptan ye. Pegketalib et telung eldew, siminurung ya dut lungsud et Jerusalem mewanan dut lungsud et Sesarea. ² Na' duntin menge' puu't pari' beke' menge' pengara't menge' Judio na negelep eset kenye neng

sumbung atu ki Pablo, beke' sinurug dye ya. ³ Pegtewen dye gasi bilang pegbebegey eset kedye et Gobernador, na ipebibit si Pablo dut lungsud et Jerusalem. Sabab maya bahum dye na epaan ya beke' peteyen. ⁴ Siminambag si Pesto kwan, "Si Pablo nepirisu dut lungsud et Sesarea, beke' megtuy ku na peuli' duntin. ⁵ Peibana' myu ne daken dimyung menge' peg-ibuten beke' isumbung duun itueng taaw, na ba' ya tu' maya keselaan."

⁶ Pinelabay nega i Pesto walu etawa sempulung eldew dut lungsud et Jerusalem, mura negpeuli' dut lungsud et Sesarea. Kinedikleman, nagap ya dut ukuman beke' nenahag na si Pablo ipeelep eset kenye. ⁷ Pegdateng i Pablo, pinelibutan ya et menge' taw't Judio mewanan dut lungsud et Jerusalem. Dye in nemetang et mekansang neng mebebegat na penendes atu eset kenye, segwa' kaya dye nepesebenaran menge' atin. ⁸ Sinugid i Pablo bilang pegapin et bilug, "Kaya lang nekebuwat ku't sagka' et Keseraan eset taw't Judio, etawa atu eset Templo, etawa eset Emperador neng surutan et Roma."

⁹ Segwa' ingin i Pesto ipebiri' peggayen et menge' Judio, indyari iningkut si Pablo, "Gaay mu be sumurung dut lungsud et Jerusalem apang duntin ku ikew sumerien?"

¹⁰ Timinubag si Pablo kwan, "Atu' ku't elepa't ukuman et Emperador, atue merapat aku ukumen. Kaya ku nekebuwat et keselaan eset menge' taw't Judio, indyari atin sewd myu. ¹¹ Na ba' aku tu' siminagka' et Keseraan etawa nekebuwat et misan enung ginis na merapat

dusaen et kepeteyan, diki ku sumagka'. Segwa' na ba' kaya keberbenaran itueng menge' pegten-des dye eset daken, diki lang merapat na aku ibgey dut kedye. Angkansa megmelila' ku dut Emperador."

¹² Indyari nengingkut si Pesto eset kenyeng menge' memimitua na megugurang, indyari pegketbes sinugid kwan, "Sabab sinugid mu na megmelila' ke eset Emperador, indyari dut Emperador ke bibiten."

Pinegelep si Pablo kire Surutan Agripa beke' ki Berenise

¹³ Meketalib menge' senung eldew, indyari diminateng eset lungsud et Sesarea si Surutang Agripa beke' esawa ye si Berenise apang memangling ki Pesto. ¹⁴ Ganang nekwit-kwit dye ne duntin, tinuturan i Pesto eset surutan pasal ki Pablo. Kwan ye, "Si Pelis maya tinektak ye atue sembatung pirisu. ¹⁵ Sasat aku dun nega't lungsud et Jerusalem, sinumbung ya daken et menge' puu't pari' beke' menge' megugurang neng menge' taw't Judio beke' pegtewen na betangan ye't dusaen ya.

¹⁶ "Sinambag ku dye na lein lang kwantin arat et dameng Romano na mengdusa et misan sinung nesumbung na kaya lang megeelep megsembelang bagi', indyari keilangan maya timpu na mekepegapin eset bilug itueng nesumbung. ¹⁷ Angkansa ganang diminateng dye atue, kaya ne negduwa-duwa pikiran ku. Kinedikleman, pinetingkag si Pablo megtuy dut ukuman.

¹⁸ Ganang megelep-elepan dye ne, ya gasi in

kaya dye pegsumbung eset enu negang mebegat na pegkekesala' na kira-kira ku na ibetang dye. ¹⁹ Segwa', itueng pegde'dewanan dye lang pasal eset kedyeng egama beke' eset sembatung taaw na ingaran ye si Jesus. Patey ne itueng taaw ne itue, temed pegleges gasi i Pablo kedye na ya in biyag nega. ²⁰ Diki lang mesewran ku na ba' enu iba buwatan ku eset kaso samat na itue, angkansa iningkut ku ya na ba' gay ye dut lungsud et Jerusalem ya ukumen. ²¹ Temed negmendi' si Pablo beke' tineew na ipemehala' ne eset Emperador itueng selusayen eset kenyeng pegukum. Angkansa pinedyeganan ku ya apang ipebibit dut Emperador." ²² Sinugid i Agripa ki Pesto, "Ingin ku na aku tu' mekingeg taaw na atin." Sinambag gasi i Pesto, "Mekingeg mu ya diklem."

²³ Kinedikleman, diminateng de Agripa beke' si Berenise eset maya mekansang ne ketaasan, kebaya' menge' metetaas na sundalu beke' menge' bantug na' taaw eset lungsud, beke' nemenled dut seled pegukuman. Tinehagan i Pesto na si Pablo tu' bibiten duntin. ²⁴ Indyari sinugid i Pesto, kwan, "Surutan Agripa, beke' ginsan neng menge' atue, na iba kay, atue e lelaki na tinindal-sinumbung daken et menge' taw't Judio atue beke' eset taw't Jerusalem. Pegberes dye et mebasag na diki merapat megbiyag. ²⁵ Segwa' eset pegsusi ku, kaya mebirinan ku et sebaan apang dusaen ya et kemeteyan. Pigay gaay ye megpeukum dut Emperador, indyari nemikir ku na ipebibit ya duntin. ²⁶ Temed diki ku lang metentuan na mesurat eset Emperador pasal

eset taaw na itue. Angkansa pineelep ku itue eset dimyu, lebi meglebi ne dimyu, Surutan Agripa, apang maya mesurat ku pegketbes na mesusi tyu ya. ²⁷ Pegkira-kiranan ku na diki lang merapat ipebibit dut Emperador na sembatung pirisu ba' kayangga pe' pegtuturanen menge' sumbung atu eset kenye."

26

Neggapin si Pablo eset Elepan i Surutan Agripa

¹ Sinugid i Surutan Agripa ki Pablo na kwan, "Maya ketugutan ku na meres ke. Enu taku' mesugid mu pasal eset dimung diri?" Indyari nenggey't penguntabi' si Pablo, pegketbes megberes bilang duminawa eset diri'. ² Kwan ye, "Surutan Agripa, pegeantang ku na sembatung kelang kesukuran na mekingeg mu itueng pegde'dawa ku eset diri' atu eset menge' sumbung neng menge' Judio. ³ Sabab mesewran mu banar ginsan keeratan beke' bebentanan et menge' taw't Judio. Angkansa pegtewen ku na kinggen mu mena aku et sandalen.

⁴ "Sewd et ginsan na taw't Judio tu' na ba' enukwan ku mengebiyagan tegnanan nega eset dakeng sengkeyegang, eset seriling bangsa beke' eset lungsud et Jerusalem. ⁵ Nekwit ne pegsewd dye, indyari dye ne in mekepesebanar na ba' kedyeng geayen, na nengebiyagan ku bilang kesembatu et pinekemeget neng sekta et egama kay neng menge' taw't Pariseo. ⁶ Indyari tiban pegukumen aku punsabab eset daken neng pengarap eset tange' et Empu' eset dameng menge'

keupu'upuan na ipebiyag Ye peuli' menge' patey.
⁷ Itueng tinange' sali' gasing atin itueng pegeerapen na neterima et sempulu' duwang tutusan et Israel, angkansa dye in kaya gibek na pemengempu' dye dut Empu' gebi eldew. Indyari sabab eset pegarap gasing atin, Surutan Agripa, aku tu' sinumbungan et menge' taw't Judio!
⁸ Manu angka taku' pikiren et sinu-sinu et dimyu neng atue na diki ne mekedyari biyagen peuli' et Empu' itueng menge' patey?

⁹ “Keban ku tu' gasi nekeunang atin pe' in merapat ku na buwaten ginsang mekebuwat ku atu eset menge' mengengandel i Jesus na taw't Nasaret. ¹⁰ Indyari kwantin ne pesi binuwat ku eset lungsud et Jerusalem. Pinepirisu ku mekansang mengengandel, eset kepengyedian et menge' pegibuteng pari'. Ganang dye in ukuma't kepeteyan, aku ne nesulitan nengukum dye. ¹¹ Binusiksik ku ginsan neng sinagoga, beke' misan sinu eset kedye na mepetan ku duntin dusaen ku apang legeseng meres atu ki Jesus. Dut iseg ku ne banar pepeliyutan ku dye misan eset menge' lungsud na dut leing bangsa.”

Tinuturan i Pablo na ba' Enuqwan Ya Megandel ki Jesus

(Keradya 9:1-19; 22:6-16)

¹² “Atin ne dakeng pegerapen neng pegsurung ku dut lungsud et Damasko, bibit itueng surat et kepengyedian beke' ketugutan et menge' pegibute't pari'. ¹³ Segwa', Surutan Agripa, ganang tenga't ketengeldewan ne sasat kami tu'

megpepanew, nebiri' ku sembatung tantu na kenewagan mewanan dut langit, metlang nega eset elded. Mekepulew neng kenewagan eset daken sampay dameng kesebayaan. ¹⁴ Ginsan kay in nepekleb et lugta', indyari nekingeg ku itueng sembatung pengluluwaan, na negsugid daken, eset bebresa't Hebreo kwan, 'Saulo, Saulo, manu taku' angkan mu aku pegtiksaan? Ikew ne gasi mesekitan et pegiiseg mu in. Sama't ke mene limimbut et metetarem.'

¹⁵ "Indyari iningkut ku, kwan, 'Begerar, sinu kew taku?'" Indyari sinambag et Begerar, 'Aku tu' si Jesus na dimung pegtiksaan. ¹⁶ Segwa' megbangun ke beke' tumyeg! Nepebiri' Ku dimu apang ikew deaken bilang mengeradya Ku beke' megpesebanar ke pasal eset nebiri' mu tiban, sampay eset menge' ipebiri' ku nega dimu. ¹⁷ Bewien ku ikew eset menge' taw't Judio beke' eset menge' taw't lein Judio na deakan Ku dimu. ¹⁸ Deaken Ku ikew dut menge' taaw na duntin, apang imukrat mu kedyeng menge' mata, apang ipeuli' dye dut ketlangan mewanan eset kelingban, beke' dut Empu' mewanan dut kependeyan i Seytan. Beke' eset pebiya' et pengandel dye in Daken, empunen eset kedyeng keselaan beke' kebaya' et kedyeng megmendyaring pasek metigna' eset Empu'."

Tinuturan i Pablo pasal et Pegkeradya Ye

¹⁹ "Sabab et itue, Surutan neng Agripa, diki aku penguba' eset menge' penerebinbin mewanan dut langit. ²⁰ Tinegnanan ku nenuldu' dut lungsud et Damasko, pegketbes dut lungsud et

Jerusalem, dut sengkellungsuran et probinsiya et Judea, sampay gasi dut menge' taw't lein Judio. Ipegtulduan ku na merapat dyeng meg-susun et keselaan dye, beke' mengandel dye dut Empu', indyari' ipekilala et kedyeng pegsusun pebiya' eset menge' kebuwaten dye. ²¹ Sabab eset menge' ginisang itue, kwantin tinuturan ku, inalew aku et menge' taw't Judio na itue sementara' esentin ku't templo, indyari binahum dye aku peteyen. ²² Misan enukwan kaya gasi aku pinesaran et Empu'. Angkansa tiban, megetiyeg ku atue apang megpesebanar eset ginsan, menge' taw't mebaba beke' eset menge' taaw metaas. Segwa' kaya aku negsugid, ba' diki pegsugiren et menge' tarus beke' ki Moises na tumanan ingyan masa. ²³ Kwan dye, na keilangan metiksa' si Kristo beke' Ya ne keuna-unaang megbiyag peuli' mewanan eset kepeteyan apang menggey't ketlangan et kepuwasan eset menge' taw't Judio sampay eset menge' taw't lein Judio."

²⁴ Sementara' na megebres nega si Pablo, mebasag na binres i Pesto na samat kwantin, "Pegbegbeligen ke ne Pablo, neglebi ne kependeyan mu, angkansa negbegbalig ke ne!" ²⁵ Segwa' siminambag si Pablo, "Kaya negbegbalig ku, metaas banar na Pesto! Erapun pegsugiren ku tu', itue mesayu na keberbenaran. ²⁶ Surutan Agripa, diki lang manggu' ku meres dimu sabab sewd mu ginsan itue. Tantu na kaya netagu' eset dimu, sabab diki lang sembatu eset tagung iged na neinabu itue. ²⁷ Surutan Agripa, endelen myu be taku' ating Kesuratan et menge' tarus et Empu'? Sewd ku na endelen myu!"

²⁸ Sinugid i Surutan Agripa ki Pablo, kwan ye, “Dut seled et mebaba neng timpu, gaay mu be teyen lengku aku megmendyaring sembatung mengengandel i Kristo?” ²⁹ Siminambag si Pablo, kwan ye, “Misan ne eset diki mekwit etawa eset mekwit neng timpu, pegpenelang ku dut Empu' teyen na diki lang atin kemyu, ba' diki itueng ginsan neng mekekingeg eset daken tiban na megmendyaring mengengandel samat aku, selyu et menge' rantay na itue.”

³⁰ Indyari timinyeg itueng Surutan, sampay eset Gobernador beke' si Berenise, beke' ginsan neng kesebayaan dye. ³¹ Indyari pegkeliwan dye, kwantin pegtuturanen dye, kwan, “Itueng taaw na itue kaya binuwat ye misan enu na merapat detunan kenye et kepeteyan etawa pirusuen.” ³² Beke' sinugid nega i Surutan Agripa ki Pesto, kwan, “Ba' diki lang pegtewen et taaw na' atin na ipeukum dut Emperador itueng bisara, meked-yari ne teyen ya in ipeliwan dut pipirisuan.”

27

Binibit et menge' Sundalu si Pablo dut Lungsud et Roma

¹ Ganang nepikiran na meglayag kay pesurung dut bangsa et Italia, si Pablo beke' menge' senung ibang pirusu na pinemehala' ki Julio, sembatung kapitan et rehimyento et Emperador. ² Siminakat kay et sembatung kapal letew mewanan dut lungsud et Adramiteo, pesurung dut menge' dungguan et probinsiya et Asia, indyari liminayag kay ne iba kay si Aristarko

na sembatung taw't Masedonia, na megeldeng eset lungsud et Tesalonika. ³ Kinedikleman, diminunggu' kay dut lungsud et Sidon. Siminium si Julio dut ki Pablo, tinugutan si Pablo na memerita' dut menge' bi'bila' ye apang metebangan dye si Pablo menge' itue. ⁴ Na liminayag kay mewanan duntin, beke' sabab et pesungsang kay et deres, negpeiged kay eset tampar sebanan dut pulew et Siprus na negpelingeb et deres. ⁵ Indyari, liminayag kay ne dipag et dagat eset tengteng et probinsiya et Silisia beke' et Pampilia, indyari diminatang kay ne eset lungsud et Mira na dut probinsiya et Lisia. ⁶ Netkanan duntin i Kapitan Julio itueng sembatung kapal letew mewanan dut lungsud et Alejandria, pesurung dut bangsa et Italia, indyari sinalin kay duntin.

⁷ Melalay lang peglayag kay. Kiminuwit itue et mekansang neng eldew, indyari neliyutan kay mura nekerateng eset tengteng lungsud et Genido. Mewanan atue diki kay mekelahyun et pegpanew dut ketngaana sabab pesungsang kay et deres. Angkansa neglayag kay dut tampar selatan et pulew et Kreta na tembela et deres. Liminabay kay eset entek set lungsud et Salmon. ⁸ Angkansa dut keliyutan inekuanan kay lang neglayag eset iged sekdan na meratang kay dut sembatung lelegdangan pegtingkaga't Menungang Dudunguan, mekabi' eset lungsud et Lasea.

⁹ Pegtalib et mekansang neng eldew beke' meriwara' ne meglayag, sabab nekelibuas ne

Eldew et Memumuas* beke' timpu barat ne. Angkansa pinituanan dye i Pablo, ¹⁰ kwan ye, "Menge' lelaki, nesewran ku na pegpanew na itue mua' et kelang kerungkatan eset luwan beke' eset kapal letew, sampay maya matey kityu." ¹¹ Segwa' kela' pegarap et kapitan et menge' kesundeluan eset beres et empu't kapal letew, beke' eset kapitan et kapal letew in, kasga eset pemitua i Pablo. ¹² Na sabab diki lang menunga tumerna na dumunggu' duun na ba' timpu barat, indyari negberes kinen-sangan na meglayag nega dye eset pegarap na merateng dye dut lungsud et Pinis. Itue e sembatung dungguan eset pulew et Kreta, na megeelep eset tampa' iraga'-sedlepan beke' timur-sedlepan, angkansa menunga pebiyan et barat.

Begyu eset Dagat Ganang Meglayag

¹³ Na' ganang duminres et melalay deres mewanan dut selatan, angkansa keblan dye mekedyari dye ne meglayag. Niluan dye ne saaw pegketbes melalay dye ne pineletew-letew eset pulew et Kreta. ¹⁴ Segwa' kaya nekwit indyari negdegga' mewanan eset pulew sembatung mebasag na deres pegngerana't "Euroklidon" etawa begyu amihan. ¹⁵ Indyari ginumbangan kapal letew. Diki lang itue mekesungsang et deres, angkansa nepebibit kay ne lang. ¹⁶ Ganang mekepelimben kay eset merinek neng pulew na pegngerana't Kauda, pinetindal

---

* **27:9** 27:9 Eldew et Memumuas - dut bebresan et Hebreo, "Yom Kippur", dut bulan et Septiyembre etawa Oktubre.

kay merinek ne gubang misan ne neliyutan kay mura nebuwat atin. ¹⁷ Pegkepetindal et itue, pinelibutan dye't sisiget neng kelang tali itueng kapal letew. Binwat dye itue sabab takut dye na kalu' mesengrad eset igang et Sirtis. Pinesanad dye layag indyari nepebagus ne lang. ¹⁸ Pelahyun pegbasag et begyu na itue, angkansa kinedikleman tinegnanan dye itimbang dut dagat menge' luwan. ¹⁹ Pegdatek sunud neng eldew, tinimbang dye gasi menge' kegemitan et kapal letew. ²⁰ Nekwit kaya nebiri' kay eldew etawa menge' bituen, beke' kaya ne megtengew nepekebasag neng begyu, angkansa neugaran et ginsan pegarap kay na mekebawi' kay nega.

²¹ Sabab et nekwit ne kayangga pe' ne-mekekaan menge' taaw na megsesakat et kapal letew, timinyeg si Pablo, indyari negberes, kwan, "Menge' kesebayaan, na ba' kiminingeg kew lang teyen daken, indyari kaya nugad tyu dut pulew et Kreta, beke' diki lang teyen neinabu et samat kwantin. ²² Segwa' tiban mesugid ku, besagi' myu dimyung seled atey sabab kaya lang mebinasa misan sembatu eset dimyu! Temed lang merungkat itueng kapal letew. ²³ Sabab negperenta' eset daken kegebi sembatung dereakan et Empu', ating Empu' neng pengempuen ku beke' pegtitimuruen ku. ²⁴ Sinugid ye daken, 'Endey kew tumakut Pablo! Merapat ne umalep ke dut Emperador. Na birina', alang-alang eset dimu beke' sabab et kenunganan et Empu' na bewinen Ye ginsan neng iba mu na nemeglayag.' ²⁵ Angkansa besagen myu dimyung seled atey,

menge' kesebayaan! Sabab megpengandel ku et Empu' na meinabu ginsan kuyun eset sinugid ye daken. ²⁶ Temed lang mepalid tyu eset sembatung pulew.”

²⁷ Ikesempulung-epat kay ne neng gebi nepalid ne eset pinegketngaa't Dagat Mediteraneo. Ganang megtetenga' gebi ne, nepangling et menge' menglelayag na mekabi' dye ne set deplakan. ²⁸ Kinira-kira dye na dagat lengku maya mene duwampulung depa rarem. Na' pegkesurung-surung dye nga, pegka' tengkad-megtengkad pegsewd pegkingeg dye peuli' maya sempulu' limang depa ne lang. ²⁹ Sabab timinakut kay na mesurbut et kapal letew kay et kebetuan, angkansa dinegdag dye epat neng saaw eset emurian et kapal letew. Indyari pegpenelenganen dye na teyen eldew ne. ³⁰ Pinaru et menge' menenayag na melegyu mewanan eset kapal letew, angkansa pineineug dye eset dagat merinek neng gubang, indyari be'balu' kunu' mengdegdag et saaw dut unaan. ³¹ Segwa' sinugid i Pablo dut kapitan et sundalu sampay menge' kesundeluan, kwan, “Na ba' diki pe-bebara' menge' taaw atue't kapal letew, diki kew mebawi'.” ³² Angkansa binugtu' et menge' sundalu menge' tali et merinek neng gubang, pegketebes pinesaran dye na meregdag dut dagat.

³³ Ganang megkukueldew ne, ginsan dye in ginayat ne i Pablo mengaan. Kwan ye, “Ikesempulu' epat ne eldew ne tiban, kayangga pe' nekekaan kew et misan enu sabab mesusa na memegtetagey. ³⁴ Angkansa mengaan kew ne!

Keilangan myu itue apang mebawi' kew. Kaya mebinasa misan sinu dimyu!" ³⁵ Ganang nebres lang itue, nemurut ya et bengbang, indyari dut elepan et ginsan negpeselamat dut Empu', pinutek-putek bengbang pegketbes kinaan ye ne. ³⁶ Nemengbasag seled atey et ginsan, pegketbes nemengaan dye gasi. ³⁷ Kedamen kay duwang gatus pitumpulu enem ginsan. ³⁸ Ganang binyagan dye ne, tinimbang dye dut dagat tirigu in, apang gumangan ne sunu' et kapal letew.

Pegkerungkat et Kapal Letew

³⁹ Ganang itue meriklem ne, maya nepayag dye kelugtaan temed lang kaya sewd dye na ba' eteg lungsud atin. Nepangling dye sembatung luuk na maya deplakan, indyari pinaru dye na ba' mekedyari irunggu' kapal letew duntin. ⁴⁰ Angkansa binugtu' dye tali et menge' saaw na kedyeng dinegdag dut dagat, indyari pegdingan binerbar gasi menge' tali na megsisiget eset pemunduan. Pineribuwat dye layag eset unaan apang ibagus kapal letew et deres pesurung dut deplakan. ⁴¹ Segwa' nekerunggu' itue eset tampar et mebabew. Pinegsengrad dye dut egis unaan et kapal letew in, angkansa diki ne keugad. Sementara' emurian gasi nerungkat ne sabab mekelapes et mebasag neng gumbang.

⁴² Pinaru et menge' sundalu na peteyen menge' pirisu, apang kaya ne mekelanguy beke' mekepelegyu. ⁴³ Temed si Pablo gaay gasi bewinen et kapita't menge' sundalu, angkansa pinemulag ye dye. Pinelempud ye ne dut danume't dagat ginsan neng kesewran lumanguy na' sumurung

dut iiratan. ⁴⁴ Iba in pinenahag na mengisi' et tabla etawa menge' nepuputek na kayu neng kapal letew in, apang ketabang kedye kerateng dut deplakan. Indyari ginsan kay in nemekerateng eset deplakan.

28

Si Pablo dut Pulew et Malta

¹ Indyari ganang nekelugta' ne't deplakan beke' nekebawi' kay ne, nesewran kay ne na lungsud atin, pulew na pegngerana't Malta.

² Menunga pemangling damen et menge' taaw duntin. Sabab diminlek et mebasag indyari meramig, negpeapuy menge' taaw duntin, pegketbes tinerima dye kami et meselusay.

³ Nemurut si Pablo et kayu. Ganang pegderatun ye pe' itue eset бага, maya liminiwan sembatung seli na nerarang et apuy, indyari ampa' ne nemulikeskes eset keremut ye beke' tininduk et seli si Pablo. ⁴ Ganang nebiri' et menge' taaw duntin seli na pegegantung mene eset keremut i Pablo, nesugid eset kede sembatu kedye, kwan, "Tantu na memematey-taaw lelaki na itue. Nekebawi' teyen ya eset dagat, segwa' kaya tinugutan et empu' na si Mebentel na megbiyag ya nega."

⁵ Temed tinultug si Pablo ga eset apuy seli, indyari kaya lang ya neenu. ⁶ Pegtegeyen dye na memaga' bilug i Pablo, etawa gasi megtuy lang metumba' pegketbes matey. Ganang nekwit ne pegtegeyen segwa' kaya gasi neinabu eset kenye, negpinda gasi pemikiran dye, kwan, "Sembatung empu' ya!"

⁷ Na maya pegibuten eset pulew na' atin, sembatung pegngeranan dye't Publio. Maya ye kelugtaan mekabi' eset lungsud na' atin. Indyari tinerima ye kami et menunga sampay ne pinekaan kami seked telung eldew. ⁸ Atin neng masa, pebubuntul et pegegnewan sampay sakit beteng ama' i Publio, angkansa binerita' i Pablo. Pegketbes negpenalang, dinatun ye kenyeng keremut eset maya sakit, indyari negnunga peresaan ye. ⁹ Sabab et neinabung itue, negdetengan ginsan menge' taaw esentin na maya menge' pegreresanen, indyari menge' peresaan dye nemegungasi. ¹⁰ Binantug dye kami eset lein-leing antangan, indyari set eldew et mugad kay, nememgey dye ginsan et keilangan kay set peglelayag sasat kami in pegad ne.

Mawa' eset Pulew et Malta Pesurung dut Lungsud et Roma

¹¹ Timinalib telung bulan mura kay nekeugad duntin. Siminakat kay et sembatung kapal letew na nepetaren gasi et barat duntin eset pulew in. Itueng kapal letew mewanan dut lungsud et Alejandria pegngeranan dye't "Megtipused ne Lelaking Kambar na' Menge' Empu'".* ¹² Diminunggu' kay eset lungsud et Sirakusa, indyari negterna kay telung eldew duntin. ¹³ Negpelahyun kay et peglelayag, indyari diminatang kay dut lungsud et Regio. Kinedikleman

---

* **28:11** 28:11 Itueng menge' kambar neng empu'empung si Kastor sampay si Polluks, dye in menge' empu' na mengengempu' menge' menglelayag tagna' ti'.

timinepiug deres mewanan dut selatan, indyari nekerateng kay dut lungsud et Puteoli eset seled duwang eldew. ¹⁴ Maya netkanan kay duntin menge' ketipusdan na megpengandel et Empu', indyari ginayat dye kami na tumerna duntin et senglinggo. Mewanan duntin pinelahyun kay itueng emuring bagi' et dameng pegpepanew pesurung dut lungsud et Roma. ¹⁵ Neebaran et menge' ketipusda't mengengandel et Empu' na dut lungsud et Roma pasal damen, angkansa diminuntin dye dut tetebuan et Apio beke' dut Tres Peteternan apang susupen dye kami. Ganang mebiri' dye i Pablo, negpeselamat ye dut Empu', indyari nasag seled atey ye.

Pegdateng Kay dut Lungsud et Roma

¹⁶ Ganang pegdateng kay et lungsud et Roma, tinugutan si Pablo tumerna et diring benwa, temed maya iba ye sembatung sundalu na mengdyaga kenye.

¹⁷ Pegkelabay telung eldew, ginayat si Pablo eset sembatung rupung menge' pegibute't taw't Judio eset lungsud na' atin. Ganang megt- ingtimung dye ne, sinugid ye, "Menge' keti- pusdan na Judio, misan ne kaya nebuwat ku atu eset kityung taaw etawa eset menge' keer- atan et menge' keupu'upuan tyu, inalew beke' pinirisu aku dut lungsud et Jerusalem, indyari ibinggey aku na pirisu eset menge' ketaawan neng penggewma't Romano. ¹⁸ Netbes lang nemengingkut, ginaay dye teyen ipeliwan aku sabab nesewran dye kaya gasi nebuwat ku na merapat dusaen et kepeteyan. ¹⁹ Temed kaya

timinugut menge' taw't Judio, angkansa nelekesan ku ne menindal dut Emperador misan ne kaya sumbung ku atu eset kesebayaan ku. ²⁰ Atin ne punsabab na ba' manu angka ku ginaay na mekepegtuturan dimyu. Na tantu pegsisigtan ku et rantay itue pasal et Mesias neng si Jesus, ating pegerape't taw't Israel."

²¹ Sambag dye, "Kaya kay meketerima et surat na mewanan dut lungsud et Judea pasal dimyu. Beke' menge' kesebayaan tyu na menge' nemengatu' na kaya gasi nekepegpeabar dye etawa nekepegberes et misan enu atu eset dimu.

²² Megdemikian, gaay kay mekingeg na ba' enu set pikiran mu, sabab sewd kay na misan embe mekerateng pegsugiren et menge' taaw atu eset sektang itue."

²³ Angkansa negupakat dye et sembatung eldew. Indyari pegdateng et eldew na atin mekansang nemengagap dut benwa i Pablo. Ngingnapun negpereti' ya eset kedye beke' negpesebanar pasal eset pengmilikan et Empu'. Dut pebiya' et Keseraan i Moises beke' eset menge' sinurat et menge' tarus et Empu', negpekepengna' si Pablo na mengandel dye ki Jesus. ²⁴ Maya nemengandel eset menge' pegsugiren ye, temed maya gasi kaya nengandel. ²⁵ Angkansa ganang diki dye megsembatu, nemengugad dye in pegkebres i Pablo et samat kwantin neng bebresen, kwan,

"Tigna' banar itueng ipinegsugiren et Nakem et Empu' eset kepu'upuan myu pebiya' ki tarus Isaias tagna' ti', ²⁶ kwan ye, 'Sumurung ke dut taaw neng itue, indyari isugira' eset kedye, kwan,

na misan gana' kumingeg kew neng kumingeg,
 temed kaya kew mekereti' misan ingyan,
 indyari misan gana' sumiyek kew neng sumiyek,
 temed diki kew gasi kebiri' in misan ingyan.

²⁷ Sabab megmendyaring peknelan pikiran et
 menge' taaw na itue,
 meliyut mekekingeg kedyeng menge' telinga et
 kebebenaran.

Indyari pinereng menge' mata dye,
 sabab mendi' dye kebiri'.

Ba' diki kwantin,
 kebiri' mata dye,

mekekingeg telinga dye,

mekereti' menge' pikiran dye,

indyari meneuli' atey dye eset daken,

indyari pegulinan ku dye, kwan et Empu'.' †

²⁸ Sinugid nega i Pablo, "Mesewran myu
 na pinebunayag eset lein-leing taaw na abar
 kepuwasan na itue mawa' dut Empu'. Indyari
 kinggen dye itue!" ²⁹ Pegketbes lang sugiren itue
 i Pablo ampa' ne nemengugad menge' taw't Judio
 nemegsedsagka' dye banar.

³⁰ Maya lumebi-kumurang et duwang teun na
 liminegdeng si Pablo dut lungsud et Roma, dut
 benwa na inerkilaan ye. Indyari pegterimanen
 ye ginsan neng megdunti't kenye. ³¹ Temparan
 beke' kaya sasew na megpenuldu' ya pasal eset
 pengmilik et Empu' sampay eset Begerar ne' si
 Jesus Kristo.

---

† **28:27** 28:26-27 Isaias 6:9-10.

**Bagung Pinegsulutan et Empu'
Brooke's Point Palawano: Bagung Pinegsulutan et
Empu' New Testament+**

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Brooke's Point Palawano

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

191b5ab1-31e1-5b8e-a38c-575a2a24d6f7